

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA MANAGEMENTU

Cestovní ruch Olomouckého kraje
Tourism in Olomouc Region

Student: Bc. Jitka Klugová

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Václav Lednický, CSc.

Ostrava 2010

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Jitka Klugová**

Studijní program: **Ekonomika a management**

Studijní obor: **Management**

Téma: **Cestovní ruch Olomouckého kraje**
Tourism in Olomouc Region

1. Úvod
 2. Metodika zpracování a cíl práce
 3. Teoretický vstup do problematiky
 4. Charakteristika oblasti
 5. Výsledky vlastního výzkumu
 6. Doporučení
 7. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

DROBNÁ, D. *Cestovní ruch pro střední školy a pro veřejnost*. 1. vydání. Praha: Fortuna, 2004. 205 s. ISBN 80-7168-901-7.

HESKOVÁ, M. a kol. *Cestovní ruch pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vydání. Praha: Fortuna, 2006. 226 s. ISBN 80-7168-948-3.

PETRŮ, Z. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. 2. vydání. Praha: Idea Servis, 2007. 125 s. ISBN 80-85970-55-5.

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Václav Lednický, CSc.

Datum zadání: 20. listopadu 2009
Datum odevzdání: 30. dubna 2010

Čestné prohlášení:

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci včetně všech příloh vypracovala samostatně.“

V Ostravě dne 30. dubna 2010

.....

Jitka Klugová

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce doc. Ing. Václavu Lednickému, CSc. za vstřícný přístup, cenné rady a připomínky, které mi byly při zpracování této diplomové práce neocenitelně nápomocné.

Obsah

1	Úvod	- 1 -
2	Metodika zpracování a cíl práce	- 3 -
2.1	Metodika zpracování	- 3 -
2.2	Cíl práce.....	- 4 -
3	Teoretický vstup do problematiky	- 5 -
3.1	Vznik a vývoj cestovního ruchu	- 5 -
3.1.1	Historie a vývoj cestovního ruchu.....	- 5 -
3.1.2	Trendy současného cestovního ruchu	- 6 -
3.2	Definice cestovního ruchu a vymezení základních pojmů.....	- 8 -
3.2.1	Předmět cestovního ruchu.....	- 8 -
3.2.2	Vymezení základních pojmů v oblasti cestovního ruchu.....	- 9 -
3.3	Typologie cestovního ruchu	- 10 -
3.3.1	Typy cestovního ruchu dle převažující motivace účasti na cestovním ruchu	- 11 -
3.3.2	Cestovní ruch podle místa realizace.....	- 13 -
3.3.3	Typy cestovního ruchu dle vztahu k platební bilanci státu	- 13 -
3.3.4	Cestovní ruch dle délky pobytu	- 14 -
3.3.5	Typy cestovního ruchu dle počtu účastníků.....	- 14 -
3.3.6	Rozdělení cestovního ruchu podle věku účastníků	- 14 -
3.3.7	Typy cestovního ruchu podle způsobu zabezpečení cesty a pobytu	- 14 -
3.3.8	Cestovní ruch podle způsobu financování	- 15 -
3.3.9	Cestovní ruch dle převažujícího prostředí pobytu.....	- 15 -
3.3.10	Ostatní kritéria používané pro typologii cestovního ruchu	- 15 -
3.4	Činitelé ovlivňující rozvoj a rozmístění cestovního ruchu	- 16 -
3.4.1	Lokalizační předpoklady CR	- 16 -
3.4.2	Realizační předpoklady CR	- 17 -
3.4.3	Selektivní předpoklady CR	- 17 -
3.5	Materiálně - technická základna	- 18 -
3.6	Organizace a řízení cestovního ruchu	- 19 -
3.6.1	Mezinárodní organizace působící v cestovním ruchu	- 19 -
3.6.2	Organizace cestovního ruchu v České republice.....	- 20 -
3.7	Cestovní ruch a jeho působení na ekonomiku.....	- 21 -
3.7.1	Satelitní účet cestovního ruchu (TSA)	- 22 -
3.7.2	TSA v České republice	- 22 -

4	<i>Charakteristika oblasti</i>	- 26 -
4.1	Historie Olomouckého kraje	- 26 -
4.2	Symbolika Olomouckého kraje	- 27 -
4.3	Administrativní členění	- 28 -
4.4	Přírodní podmínky	- 29 -
4.5	Obyvatelstvo	- 33 -
4.6	Dopravní infrastruktura	- 34 -
4.7	Sociální a ekonomický rozvoj	- 34 -
4.7.1	Zaměstnanost	- 35 -
4.7.2	Zdravotní péče a bezpečnost	- 37 -
4.7.3	Návštěvnost	- 38 -
4.7.4	Ubytování a stravování	- 38 -
4.8	Cestovní ruch v Olomouckém kraji	- 41 -
4.8.1	Potenciál cestovního ruchu	- 41 -
4.8.2	Podpora rozvoje cestovního ruchu v kraji	- 41 -
4.8.3	Podmínky pro pěší a cykloturistiku	- 42 -
4.8.4	Turistické zajímavosti a kultura v Olomouckém kraji	- 43 -
5	<i>Výsledky vlastního výzkumu</i>	- 66 -
5.1	SWOT analýza cestovního ruchu Olomouckého kraje	- 66 -
6	<i>Doporučení</i>	- 70 -
7	<i>Závěr</i>	- 73 -

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

SEZNAM ZKRATEK

PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE

SEZNAM PŘÍLOH

1 Úvod

Cestovní ruch představuje specifickou formu pohybu obyvatelstva. Umožňuje naplnit některé jeho potřeby jako například poznávání, odpočinek, změnu prostředí nebo seberealizaci. Na základě cestovního ruchu jsou lidé soustřeďováni, ať už krátkodobě či dlouhodobě, do významných středisek. Jsou to především ty oblasti, které mají příznivé přírodní podmínky a nejsou téměř dotčeny lidskou činností.

Již v minulosti, v době Římanů, se objevovaly motivy k uskutečňování cestovního ruchu - odpočinek, únik před teplem nebo pouhá zvědavost. Postupně se přidalo vyhledávání poutních míst, tedy náboženský motiv. V období šlechticů se uskutečňovaly cesty za vzděláním a přibývaly motivy cest za zdravím. S rozvojem dopravy - automobilové, letecké či námořní a se zvyšující se životní úrovní, turismus získal na masovosti. Cesty do nejrůznějších destinací jsou uskutečňovány na základě sociálního vnímání člověka. Dochází tak ke stále větší rozdílnosti ve výběru turistické destinace a vůbec celkového produktu cestovního ruchu.

Cestování je stále více neodmyslitelnou součástí našeho života. Pro někoho cestování znamená únik ze všedního života a nebo před sebou samým, neboť je denně vystaven stresu. Pro jiného je to především uspokojení zvědavosti a poznání. Lidé jsou rozdílní a v průběhu života se neustále mění. Mají rozdílné představy, potřeby, preferují různé postoje a hodnoty. V cestovním ruchu pak dává každý přednost něčemu jinému. Jeden si vybírá destinace jako místa, kde je možné prožít různé prázdninové zážitky a volí si takové aktivity a zážitky, které odpovídají nejvíce jeho potřebám. Druhý se pak snaží navázat nové vztahy či přátelství a nebo si chce upevnit sebevědomí. Důvodů pro cestování je velké množství. Může se jednat o odpočinkovou dovolenou, návštěvy přátel a známých, cesty za zdravím či s náboženskou tematikou, aj.

Stejně tak jak se mění lidé, mění se i cestovní ruch. Je nezbytné, aby reagoval a přizpůsoboval se vnějším podmínkám. Jedná se o vývoj způsobený změnami ekonomiky jako celku, ale také týkající se změn demografických. Služby a produkty cestovního ruchu podléhají stále novým a měnícím se trendům. Důležitou roli zde hrají lidé se svým chováním a preferencemi. Dříve ovlivňovala nabídka cestovního ruchu poptávku, nyní je tomu naopak. Narůstá individualizace, lidé vyhledávají neobvyklé aktivity, autentické zážitky, drží se trendu zdravého životního stylu. Tím roste poptávka po kvalitnějších službách, infrastruktuře, ubytování a stravování, profesionálním personálu nebo také po rozvoji neobvyklých,

netradičních druhů cestovního ruchu.

Cestovní ruch je považován za odvětví budoucnosti. Představuje komplexní hospodářské odvětví, které se významně podílí na tvorbě hrubého domácího produktu, na tvorbě nových pracovních míst, ale také na rozvoji obcí a regionů.

K vypracování této diplomové práce byl vybrán Olomoucký kraj, neboť je krásný, jedinečný a nabízí zážitky pro všechny smysly. Vyniká překrásnou a fascinující přírodou v podobě hlubokých lesů, tajemných jeskyní a vysokých hor, ale také bohatými tradicemi a kulturou, které každého unesou ve víru tajuplné a pohádkové atmosféry.

Kraj je rozčleněn na dva působivé regiony. Každý je jiný, ale každý svým půvabem okouzlí. Jeseníky jsou rájem cyklistických výjezdů, pěší turistiky a sjezdového i běžeckého lyžování. Nechybí ani možné cesty za zdravím, které jsou podnikány do zdejších vyhlášených lázeňských center. Nejen rekreace spojená s aktivním odpočinkem, ale také příležitosti spjaté s dlouhou a bohatou historií mnoha architektonických i jiných památek lákají k víkendovým či prázdninovým plánům. Střední Morava, ležící v samotném srdci Evropy, uspokojí i nejnáročnější návštěvníky. Je místem, kde se setkává současnost s unikátní minulostí památek - tajemná historie, bohaté sbírky, barevnost měst, um místních lidí. Haná, oblast v jižní části Střední Moravy, nabízí uchovávané zvyky, tradice a pestré kroje. Celý kraj je velice pohostinný a pyšní se řadou kulinářských lahůdek.

Ať v zimě nebo v létě, nezáleží na věku a zájmech, to právě si v Olomouckém kraji vybere každý.

Olomoucký kraj má díky své výhodné geografické poloze, panenské přírodě, historickým památkám, folkloru, tradicím, unikátům a raritám příznivé podmínky k rozvoji cestovního ruchu. Rozvoj cestovního ruchu s sebou přináší nejen přínos v rámci hospodářství, ale i kladnou zpětnou vazbu v podobě zachování tradic, kultury, ochrany životního prostředí.

2 Metodika zpracování a cíl práce

Tato kapitola se věnuje způsobu zpracování diplomové práce a jejím cílům.

Hlavním motivem při výběru tématu mé diplomové práce je skutečnost, že v Olomouckém kraji žiji, ale také možnost jej svým způsobem prezentovat a tím i zviditelnit. Důležitou roli sehrál zájem o zjištění, jak si na tom v současné době kraj stojí v oblasti cestovního ruchu. Co vše nabízí, čím se pyšní, proč je výjimečný a neodolatelný.

2.1 Metodika zpracování

Před samotným začátkem zpracování diplomové práce byl prvním krokem sběr potřebných informací a údajů. Pro jejich získání bylo čerpáno z odborné literatury, propagačních a informačních materiálů dostupných v informačních turistických centrech, na veletrzích či každoročně pořádaných akcích v kraji. V neposlední řadě pak z dostupných webových stránek samotného Olomouckého kraje, jednotlivých okresů či měst, institucí a organizací zaštiťujících cestovní ruch.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části - teoretickou a analytickou. První část se zabývá teoretickým vstupem do problematiky cestovního ruchu. Cestovní ruch je zde přiblížen z obecného hlediska. Nejprve je popsána historie a postupný vývoj, následuje definování cestovního ruchu a vymezení jednotlivých pojmů. Není opomenuta materiálně-technická základna a podrobnější seznámení s typologií cestovního ruchu. Jelikož cestovní ruch představuje souhrn celé řady činností a aktivit lidí, které zasahují a prostupují v různé míře do mnoha ekonomických odvětví, je do teoretické části práce zahrnuto také působení cestovního ruchu na ekonomiku. Diplomové práce se také zmiňuje o organizacích podporujících cestovní ruch v České republice, ale i ve světě. Kapitola charakterizující Olomoucký kraj je věnována jeho historii, popisu symbolů, administrativnímu členění, kde je kraj územně vymezen, obyvatelstvu, geografickým a přírodním podmínkám a sociálně ekonomickému rozvoji. Do charakteristiky kraje je zahrnut potenciál cestovního ruchu, zmínka o podpoře cestovního ruchu v kraji, nechybí turistické zajímavosti, přírodní atraktivita a unikáty, kterými se pyšní a vyjímá. Dále také možnost kulturního vyžití, příležitosti k zábavě a zážitkům, v neposlední řadě jsou zmíněna i významná města kraje nebo známé

osobnosti, které zde žily či působily.

Praktická část diplomové práce je zaměřena na analýzu současného stavu cestovního ruchu v Olomouckém kraji. Byla zvolena SWOT analýza. Tato analýza provádí podrobný rozbor a hodnocení současného stavu objektu - vnitřní prostředí a současné situace jeho okolí - prostředí vnější. Ve vnitřním prostředí jsou hledány a identifikovány silné a slabé stránky. Ve vnějším prostředí pak příležitosti a hrozby.

Vypracování SWOT analýzy napomůže vyhodnotit současnou situaci cestovního ruchu, jeho fungování, nalezení problémů či nových možností rozvoje, ale i následně navrhnout a doporučit možná řešení ke zefektivnění a zatraktivnění Olomouckého kraje.

2.2 Cíl práce

Cílem diplomové práce je podrobné seznámení se s cestovním ruchem - jak vznikal, vyvíjel se, jaké jsou současné trendy v cestování, s jakými znaky cestovního ruchu se můžeme setkat ve světě a u nás v České republice, z jakých hledisek je možné cestovní ruch členit, proč je důležitá materiálně-technická základna a jaké jsou předpoklady pro tvorbu cestovního ruchu. Hlavním cílem je zmapování současné situace cestovního ruchu ve vybraném kraji, kdy byla soustředěna pozornost na kraj Olomoucký s jeho působivou historií, kulturou, tradicemi a přírodními krásami, dále zpracování SWOT analýzy a návrh možných řešení a doporučení k dalšímu rozvoji kraje.

3 Teoretický vstup do problematiky

3.1 *Vznik a vývoj cestovního ruchu*

V dávných dobách lidé necestovali z důvodu využití volného času, za relaxací a odpočinkem, důvod byl naprosto jiný. Lidé své cesty podstupovali především díky obchodům, chtěli poznávat zatím nepoznané nebo cestovali kvůli získání jisté prestiže. Současný trend cestovního ruchu (CR) se orientuje do oblasti relaxačních aktivit, rekreace, poznávání a životního stylu.

Za příčiny vzniku CR lze pokládat obnovu a navazování styku s lidmi, poznávání a tím nárůst vzdělání, v neposlední řadě pak obnovu spojení s přírodou a cíl reprodukce pracovní síly.

3.1.1 Historie a vývoj cestovního ruchu

Vývoj CR lze rozdělit do čtyř etap: [11]

- Prvopočátky CR: 480 př. n. l. – 16. století.
- Začátky moderního CR: 17. století – 19. století.
- Novodobý CR: po I. světové válce – do roku 1948 a období 1949-1989.
- Současné období: po roce 1990.

Římané, Egypťané a Řekové jsou považováni z nejstarší cestovatele. První doložené popisy z cest pochází z roku 480–425 př. n. l. Ve středověku cestovnímu ruchu holdovali především bohatí mladí šlechticové, synové bohatých měšťanů či kupců. Z těchto dob se dochovaly tištěné průvodce a popisy cest pro obchodníky. 13. století lze spojovat s počátkem obchodních, cestovatelských a kolonizačních cest do zámoří. Nejznámějším cestovatelem byl Marco Polo. V 15. století pak došlo k velkému rozmachu zámořských objevů. K nejznámějším cestovatelům této doby patří především Kryštof Kolumbus, Bartolomeo Diaz nebo Vasco da Gama.

17. a 18. století patří k počátkům moderního CR. Existovalo právo volného pohybu po cizích zemích, ovšem pro kupce a šlechtice, kteří z cest získávali zkušenosti. Konec 17. století byl značně ovlivněn průmyslovou revolucí, což s sebou přineslo potřebu nové pracovní síly a tím zrušení omezené volnosti pohybu, také technický pokrok vyžadoval růst vzdělání a získávání odborných zkušeností. Angličan Thomas Cook v roce 1841 založil 1. cestovní

kancelář a uspořádal 1. organizovaný výlet po anglickém venkově. V roce 1827 vyšel první knižní průvodce, který měl usnadnit cestování i středním vrstvám obyvatelstva.

Do období první světové války byl uplatňován liberalismus, stát tedy nezasahoval do oblasti CR a mohlo se tak cestovat bez vážnějších omezení ze strany jednotlivých států. Období mezi dvěma světovými válkami značně ovlivnila první světová válka a světová hospodářská krize třicátých let. Mnohé státy přistoupily k ochranným opatřením v oblasti celní, pasové a vízové. Rozvoji CR napomohl rozvoj v oblasti dopravy, dopravních prostředků a státy si postupně uvědomovaly ekonomický význam zahraničního obchodu, který začaly podporovat. Po druhé světové válce se cestovní ruch hromadně rozvíjí. Vývoji přispěl rozvoj civilního letectví a výstavba dálničních sítí. Typické pro celé období bylo nerovnoměrné rozložení CR. Nejnavštěvovanější byla Evropa, Amerika, dále Východní Asie, Pacifik a Latinská Amerika. CR patřil ke třem nejdynamičtěji se rozvíjejícím odvětvím světové ekonomiky v poválečném období. [11]

3.1.2 Trendy současného cestovního ruchu

Cestovní ruch konce 20. století je kvantitativně rostoucí a kvalitativně se měnící fenomén. Je důsledkem technologického rozvoje, mnoha společenských a individuálních změn, zejména změn ekonomických, kulturních, sociálních a životního stylu. Kvantitativní rozvoj CR je vystihnout ve statistikách World Tourism Organization (WTO). WTO odhaduje pokračování exponenciálního růstu počtu mezinárodních výjezdů o 4% ročně ze zhruba 700 miliónů výjezdů pro rok 2000 na 1,018 miliardy pro rok 2010 a 1,6 miliardy pro rok 2020. CR patří k nejvýznamnějším odvětvím dle finančního obrátu i zaměstnanosti. Kvantitativní rozvoj je podporován na úrovni států jako významný zdroj příjmů.

CR je také aktivitou, která patří k významné náplni života řady obyvatel, a to především ekonomicky vyspělých států světa. Spotřeba vydělaných peněz se tak zaměřuje i na jiný než typický nákup spotřebního, módního či luxusního zboží. Cestování díky poznávání cizích kultur, přírody a využití léčebných účinků obohacuje nejen fyzickou, ale i psychickou stránku lidské osobnosti. Cestováním si lidé vytvářejí vztah k přírodě, památkám, cizím kulturám, poznávají politické systémy, zvyky a jazyky. To vše přispívá k růstu kvality vztahu vůči životnímu prostředí, úrovni mezilidských vztahů, vnímání kulturních diferencí, zvykům, národnostem, zvyšuje se tolerance vůči jiným kulturám, zvyšuje se kreativita myšlení. [12]

Typické znaky CR ve světě:

- Úloha cestovního ruchu se v rámci národních ekonomik neustále zvyšuje - vliv na životní prostředí, vznik nových pracovních příležitostí.
- Mění se životní styl, což vyvolává nárůst výdajů do oblasti CR.
- Zlepšování a udržování fyzické kondice je současným trendem, roste zájem o fitness centra, wellness a rehabilitační pobyty.
- Roste využívání zájezdových kurzů v rámci sebevzdělávání - jazykové, sportovní (golf, potápění..).
- Zvyšující se konkurence, ale také nároky zákazníků vyvolávají silný nátlak na kvalitu poskytovaných služeb, informační technologie a dostupnost informací.
- Dochází ke zvyšování propagačních aktivit, kampaně jsou stále více agresivnější.
- Technologický pokrok informačních a rezervačních systémů urychluje změny a přispívá k větší flexibilitě.
- Neustále se rozvíjí nové formy a produkty CR.
- Roste zájem o zachování ekologických aspektů a o ochranu životního prostředí turistických lokalit.
- Narůstá počet samostatných cestovatelů - větší schopnost samostatně si cesty organizovat.
- Cestovní ruch se stává zranitelnějším - více podléhá reakcím na ekonomické problémy, na nedostatek bezpečnosti a jistoty, na ohrožení životního prostředí a zdraví.

Znaky CR v České republice: [10]

- Pozitivní trend v rozvoji CR - změny životního stylu, odstraňování bariér volného pohybu osob mezi státy, nové nároky způsobů cestování.
- Zvyšující se stabilita podnikání v CR, což vede ke zlepšení kvality poskytovaných služeb.
- Vytváření nových pracovních míst.
- Zdokonalování obsahu vzdělávání a profilů absolventů škol pro jednotlivé oblasti CR.
- Nátlak na vytvoření rámce pro CR v rámci legislativy Evropské unie - zákony, předpisy, směrnice.
- Tvorba sítě zahraničního zastoupení pro podporu CR - posílení marketingových aktivit zaměřených na zlepšení pozice českého CR v dané zemi, zvýšení návštěvnosti ČR ze

zemí působení, získávání informací o situaci na trhu CR v zemích působení.

- Zavádění a využívání nových nástrojů ochrany ŽP, které zvyšují dlouhodobou konkurenceschopnost služeb CR.
- Rozvoj nových forem turistiky - kongresová, agroturistika, lázeňská turistika, cykloturistika.
- Tvorba efektivního systému spolupráce s regiony - zainteresovanost krajů v rámci zabezpečení rozvoje CR na daném území.
- Kladen důraz na informační systém CR.
- Dochází ke změnám ve spotřebitelském chování - roste náročnost zákazníků především na kvalitu poskytovaných služeb a jejich rozsah, domácnostem rostou výdaje na CR, roste trend ve využívání aktivní dovolené, zákazníci cestování přizpůsobují svému životnímu stylu, vzrůstá podíl letecké dopravy při cestách do zahraničí, trend zájezdů „last minute“.

3.2 Definice cestovního ruchu a vymezení základních pojmů

3.2.1 Předmět cestovního ruchu

Definice cestovního ruchu není přesně stanovena. V oblasti teoretického zkoumání vyjadřují různí autoři v rámci svého vymezení vždy své vlastní chápání teorie o podstatě a funkci cestovního ruchu.

Na základě shrnutí názorů některých autorů a určitých základních rysů lze cestovní ruch definovat jako dočasnou změnu místa pobytu, tj. cestování a přebývání mimo místo trvalého bydliště, zpravidla ve volném čase, a to za účelem rekreace, rozvoje poznání a spojení mezi lidmi. [7]

Podle Světové organizace cestovního ruchu (WTO – World Tourism Organization) jde o aktivity lidí cestujících na přechodnou dobu do míst mimo jejich obvyklé prostředí nebo pobývajících v těchto místech ne déle než jeden rok za účelem trávení volného času, obchodu nebo za jiným účelem (hlavní účel je ale jiný než vykonávání výdělečné činnosti).

Ve výkladovém slovníku definice CR zní: „Cestovní ruch je komplexní společenský jev jako souhrn aktivit účastníků cestovního ruchu, souhrn procesů budování a provozování zařízení se službami pro účastníky cestovního ruchu včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují, aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch, souhrn politických a veřejně-správních aktivit (politika CR, propagace CR,

regulace CR, mezinárodní spolupráce apod.) a reakce místní komunity a ekosystémů na uvedené aktivity“. [6]

CR je ve světě považován za odvětví budoucnosti, protože jeho rozvoj provází silný multiplikační efekt. Představuje komplexní hospodářsko-ekonomické odvětví, které významným způsobem ovlivňuje zaměstnanost, platební bilanci a socioekonomický rozvoj regionů, má vliv na příjmy místních rozpočtů a v neposlední řadě podporuje i investiční aktivitu v regionech.

Je komplexní, mnoha oblastmi a z mnoha hledisek prolínajícím se společenským jevem, který souvisí s narůstající mobilitou lidí motivovanou uspokojováním svých potřeb v oblasti využití volného času, rekreace, cestování a poznání. CR je mnohostranným odvětvím, které zahrnuje dopravu, ubytovací a stravovací služby, služby cestovních kanceláří a agentur, průvodcovské služby, informační systémy a další služby s cestovním ruchem spojené. Musí být založen na dlouhodobém šetrném využívání, ochraně a rozvoji potenciálu přírodního i společenského prostředí. [9]

Takovéto pojetí vystihuje podstatu CR. Zahrnuje v sobě tři důležité podmínky - změnu místa, nevýdělečný charakter a vztahy mezi lidmi. Vylučuje z CR cesty za prací, dlouhodobou migraci či veškeré cesty v rámci místa bydliště. [9]

3.2.2 Vymezení základních pojmů v oblasti cestovního ruchu

K podrobnějšímu rozlišení různých typů účastníků CR, a to jak v oblasti domácího, tak i mezinárodního CR, vymezila WTO základní pojmy.

Jedná se o pojmy: [4]

- Rezident (stálý obyvatel) - v mezinárodním CR ve vztahu k dané zemi se pod tímto pojmem rozumí osoba, která žije v zemi alespoň 1 rok před příjezdem do jiné země na dobu kratší 1 roku; v domácím CR ve vztahu k určitému místu je pod pojmem považována osoba, která v tomto místě žije alespoň 6 po sobě jdoucích měsíců před příjezdem do jiného místa na dobu kratší než 6 měsíců.
- Návštěvník (visitor) - v mezinárodním CR je jím osoba, která cestuje do jiné země, než v níž má své trvalé bydliště na dobu nepřekračující 1 rok, přičemž hlavní účel cesty je jiný než vykonání výdělečné činnosti v navštívené zemi; v domácím CR je to osoba, která má trvalé bydliště v dané zemi a která cestuje na jiné místo v zemi mimo své bydliště na dobu kratší než 6 měsíců, načež hlavní účel cesty je jiný než vykonání

výdělečné činnosti v navštíveném místě.

- Turista (tourist) - v mezinárodním CR je za turistu považována osoba, která cestuje do jiné země než v níž má své obvyklé bydliště, na dobu zahrnující alespoň jedno přenocování, ale ne delší 1 roku, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštívené zemi; v domácím CR je za turistu pokládána osoba trvale usídlená v zemi, která cestuje do jiného místa odlišného od jejího běžného životního prostředí na dobu zahrnující alespoň jedno přenocování, ale ne na dobu delší 6 měsíců, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě.
- Výletník (excursionist) - v mezinárodním CR představuje osobu, která cestuje do jiné země než v níž má trvalé bydliště a běžné životní prostředí na dobu kratší než 24 hodin, aniž by v navštívené zemi přenocovala; účelem cesty není výkon výdělečné činnosti v navštívené zemi; v domácím CR je výletník osobou, která trvale sídlí v dané zemi a cestuje do místa odlišného od místa jejího trvalého bydliště a běžného životního prostředí na dobu kratší než 24 hodin, aniž by v navštíveném místě přenocovala, přičemž hlavní účel cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě.
- Rekreační prostor - rozumí se jím geograficky menší území s příznivými a relativně stejnými přírodními podmínkami, které nejsou narušeny negativními vlivy průmyslové a zemědělské činnosti, jež umožňuje realizaci aktivit CR.

3.3 Typologie cestovního ruchu

Odborná literatura nejčastěji CR člení na formy a druhy. Ve formách dominuje především hledisko motivace k účasti na CR. Vycházejí ze zaměření CR na uspokojování určitých potřeb. U druhů CR je zohledňován jeho průběh a způsob realizace v závislosti na ekonomických, geografických, společenských a dalších podmínkách.

Velmi často dochází k prolínání obou těchto hledisek. Autoři odborných publikací nejsou sjednoceni v tom, co považovat za druh a co za formu CR. Vzhledem k této skutečnosti bude namísto členění CR na formy a druhy použito společné kritérium typu CR. Vyjádří se tak jevová forma, což umožní charakteristiku účastníka CR z hlediska motivace, charakterizovat způsob realizace CR i účinky, které CR přináší.

CR lze rozčlenit dle následujících kritérií: [4]

- převažující motivace účasti na CR,
- místa realizace,
- vztahu k platební bilanci státu,
- délky pobytu,
- počtu účastníků,
- věku účastníků
- způsobu zabezpečení cesty a pohybu,
- způsobu financování,
- převažujícího prostředí pobytu,
- ostatních kritérií.

3.3.1 Typy cestovního ruchu dle převažující motivace účasti na cestovním ruchu

Typy CR se nevyskytují v jednotvárné podobě, ale navzájem se propojují a prolínají. Podle kritéria převažující motivace účasti na CR můžeme CR členit na: [3]

- a) rekreační,
- b) kulturně poznávací,
- c) zdravotně orientovaný,
- d) sportovně turistický,
- e) orientovaný na poznání životního prostředí,
- f) se vzdělávacími motivy,
- g) se společenskými motivy,
- h) s profesními motivy,
- i) s dobrodružnými motivy.

Rekreační CR představuje odpočinkovou formu, slouží k obnovení fyzických a duševních sil člověka. Bývá realizován ve vhodném rekreačním prostředí, zpravidla se týká pobytu na jednom místě (např. z města na venkov, z vnitrozemí k moři, z nížiny do hor). Může být spojen s aktivním pobytem v přírodě, ale i se sportovními aktivitami jako např. plavání, lyžování, rybaření, nejrůznější míčové hry apod.

Kulturně poznávací CR je zaměřen především na poznávání historie, kultury, tradic,

zvyků vlastního i jiných národů. Plní výchovně vzdělávací funkci a přispívá tak k rozšíření kulturně společenského rozhledu obyvatelstva. Řadíme sem zejména návštěvy kulturně historických památek (hradů, zámků, staveb lidové architektury a dalších kulturně historických objektů), kulturních zařízení (muzeí, galerií, knihoven), kulturních akcí (festivalů, divadelních představení, lidových a folklorních slavností), ale i návštěvu tzv. kulturní krajiny (parků, zahrad) a další. [3]

Zdravotně orientovaný CR slouží k prevenci, rekonvalescenci i léčení následků nemocí či úrazů v rámci pobytu v lázních a jiných zdravotně zaměřených střediscích CR, které poskytují příznivé prostředí s účelem zlepšení zdravotního stavu pomocí nejrůznějších léčebných procedur (masáží, koupelí, tělesných cvičení). Jeho význam neustále narůstá, a to díky uvědomění lidí v oblasti péče o své zdraví, ale i o zdravý způsob života.

Sportovně turistický CR zahrnuje krátkodobé či dlouhodobé pobyty se sportovní náplní zaměřené na udržení a posílení kondice. Můžeme jej členit na základě konkrétního sportu na např. horskou turistiku, cykloturistiku, pěší turistiku, vodní turistiku a řadu dalších. Bývají sem zahrnuty i cesty diváků na různé sportovní akce.

CR orientovaný na poznání přírodního prostředí se zaměřuje na poznávání přírody a života v ní, tedy fauny a flory. Řadíme sem návštěvy národních parků, přírodních rezervací, chráněných krajinných oblastí a dalších atraktivit, které se vyznačují svou jedinečností. Specifickým typem tohoto CR je ekoturistika. Tento specifický typ CR znamená zodpovědné cestování do přírodních oblastí, které chrání životní prostředí.

CR se vzdělávacími motivy se týká především hlavního motivu, kterým je vzdělávání. Spočívá v cestování s cílem něco se naučit či poznat. Tomuto cíli je uzpůsoben i program cesty a pobytu. Může se jednat o cesty spojené s výukou cizích jazyků, nejrůznějších sportů, ale také do kulturních či vědeckých míst s odborným programem.

CR se společenskými motivy je CR, kde dochází ke společenským stykům, navazování nových kontaktů, získávání přátel a komunikaci mezi lidmi. Jedná se o návštěvy příbuzných, přátel, různé společenské události apod.

CR s profesními motivy je spojován s profesními zájmy a činností. Převážně se

uskutečňuje v pracovním čase jeho účastníků. Zahrnuje zejména obchodní CR, kongresový CR, kde je hlavním zájmem setkání se s kolegy a získávání nových informací a zkušeností, dále také CR incentivní jakožto stimul k pracovnímu výkonu nebo naopak jako odměna za dosažené výkony.

CR s dobrodružnými motivy je orientován na aktivity spojené s adrenalinem a nebezpečím. V rámci tohoto CR jsou vyhledávány intenzivní, nezapomenutelné zážitky, ale také poznávání přírody a svádění boje s ní. Jedná se především o extrémní sporty - sjíždění divokých řek, paragliding, horolezectví, potápění aj., lovecké výpravy nebo pronásledování divoké zvěře.

3.3.2 Cestovní ruch podle místa realizace

Dle tohoto kritéria je CR závislý na území, ve kterém probíhá. Můžeme jej členit na:

- a) Domácí CR - představuje pobyt a cestování lidí dané země mimo místo jejich trvalého bydliště, za účelem využití volného času, rekreace či za účelem jiným než výdělečná činnost, na dobu kratší než jeden rok a realizované v rámci vlastního státu.
- b) Zahraniční CR - aktivity spojené s příjezdem občanů ze zahraničí do dané země nebo občanů ze zahraničí danou zemi projíždějících a aktivity spojené s výjezdy občanů dané země do zahraničí.

Další členění:

- vnitřní CR (domácí + příjezdový) - celkový CR v rámci území daného státu,
- národní CR (domácí + výjezdový) - souhrnný CR realizovaný občany daného státu,
- mezinárodní CR (příjezdový + výjezdový) - zahrnuje cestování občanů mezi všemi zeměmi světa, bez konkrétního teritoriálního určení.

3.3.3 Typy cestovního ruchu dle vztahu k platební bilanci státu

CR působí na národní ekonomiku, podílí se na tvorbě hrubého domácího produktu. Vztahuje se to pouze na zahraniční CR, ze kterého plynou především příjmy do státního rozpočtu. Z tohoto hlediska je zahraniční CR členěn na:

- aktivní CR (příjezdový, incoming) - aktivity spojené s příjezdem občanů ze zahraničí do daného státu, z pohledu platební bilance se jedná o přínos,
- pasivní CR (výjezdový, outgoing) - jedná se o cesty, při nichž občané daného státu vyjíždí za jeho hranice, z pohledu platební bilance jde o vývoz platebních prostředků.

3.3.4 Cestovní ruch dle délky pobytu

- krátkodobý CR - charakteristická je délka pobytu, která nepřesahuje 3 přenocování, současným narůstajícím trendem se stávají prodloužené víkendy,
- dlouhodobý CR - jeho součástí je 3 přenocování, avšak ne více než 6 měsíců v domácím CR a více než 1 rok v CR zahraničním.

3.3.5 Typy cestovního ruchu dle počtu účastníků

- individuální CR - týká se cest jednotlivců, popř. rodin, kteří cestují samostatně, nikoli v rámci skupiny,
- kolektivní CR - takový CR, jehož účastníci cestují ve více než tříčlenných skupinách, hromadně, kolektivně.

3.3.6 Rozdělení cestovního ruchu podle věku účastníků

- CR dětí - cesty či pobyty dětí do 15 let bez dohledu rodičů, např. sportovní či jinak zaměřené dětské tábory, školy v přírodě, školní výlety a další,
- CR mládeže - jedná se o CR mladých lidí ve věku 15-24 let, kteří jezdí na prázdniny či dovolenou bez rodičů, ale zatím nikoli se svými rodinami,
- CR seniorů - bývá také označován jako CR obyvatelstva postproduktivního věku,
- CR rodin s dětmi.

3.3.7 Typy cestovního ruchu podle způsobu zabezpečení cesty a pobytu

Dané kritérium poukazuje na skutečnost, kdo a jakým způsobem zajišťuje cestu a pobyt účastníků CR. Člení se na:

- organizovaný - cesty i pobyty jsou organizovány, zajišťovány cestovními kancelářemi nebo jinými podnikatelskými subjekty poskytujícími služby CR, účastník CR nakoupí komplexní služby, ucelený zájezd,
- neorganizovaný - veškeré služby si účastník obstarává sám.

3.3.8 Cestovní ruch podle způsobu financování

Typy CR dle tohoto kritéria jsou členěny na základě způsobu úhrady nákladů spojených s účastí na CR.

- komerční (volný) - u tohoto CR si účastník hradí všechny náklady sám,
- sociální (vázaný) - část nákladů je hrazena příspěvky některých institucí a organizací (např. lázeňské pobyty, dětské tábory, podniková rekreace aj.)

3.3.9 Cestovní ruch dle převažujícího prostředí pobytu

V rámci tohoto kritéria CR můžeme členit následovně:

- městský - jedná se o návštěvy zajímavých měst, jejich architektonických památek, přírodních krás a dalších atraktivit,
- venkovský - specifickou formou tohoto typu CR, která se v poslední době začíná značně rozvíjet je tzv. agroturistika, jedná se o turistiku v typických venkovských podmínkách - farmy, statky, zemědělské usedlosti, někdy spojenou s dobrovolnou, neplacenou prací v zemědělství nebo napodobováním tradičních zvyků a tradic,
- lázeňský - představuje především dlouhodobý charakter služeb CR spojený s prevencí, léčením v příznivém prostředí lázeňských míst,
- turismus ve střediscích CR - různého charakteru, např. přímořská, horská střediska atd.

3.3.10 Ostatní kritéria používané pro typologii cestovního ruchu

V rámci odborných publikací je možné se setkat s celou řadou dalších kritérií, jako například rozdělení CR:

- podle ročního období (sezónní, mimosezónní, letní, zimní),

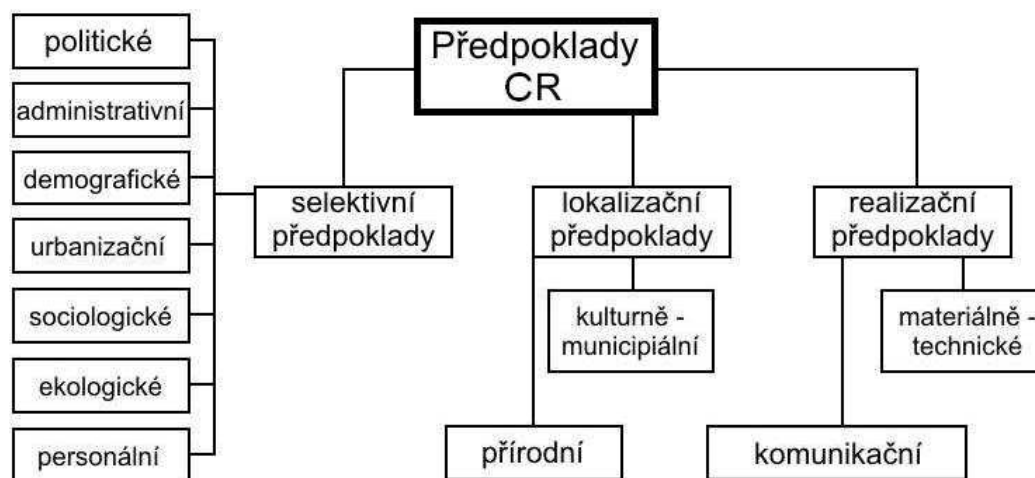
- podle použitého dopravního prostředku,
- podle způsobu ubytování
- další možná členění.

3.4 Činitelé ovlivňující rozvoj a rozmístění cestovního ruchu

Faktorů, jež ovlivňují cestovní ruch a možností jeho rozvoje je celá řada. Proto je na místě rozřazení těchto faktorů, resp. podmínek nebo předpokladů do určitých kategorií. Předpoklady cestovního ruchu můžeme chápat jako souhrn přírodních a antropogenních aspektů včetně jejich mnoho-úrovňových vazeb, které vytvářejí předpoklady pro realizaci cestovního ruchu. [6]

Existenci a rozvoj CR, jejich obecné zákonitosti i uplatnění v určitých oblastech a střediscích ovlivňují následující předpoklady (podmínky, faktory) [1], viz. obr. 3.4.1.

Obr. 3.4.1: Schéma předpokladů CR

Zdroj: [6]

3.4.1 Lokalizační předpoklady CR

Lokalizační předpoklady vytváří určitou základnu pro cestovní ruch. Základnou jsou myšleny možnosti, které mohou být využity prostřednictvím realizačních a selektivních předpokladů.

Členění předpokladů lokalizačních:

- přírodní předpoklady - řadí se k nim klima, reliéf, vodstvo, rostlinstvo a

živočišstvo,

- kulturně - historické předpoklady - jsou to předpoklady vytvořené lidskou činností a souvisí i s historickým vývojem dané země, zahrnují kulturně historické památky (hrady, zámky), kulturní zařízení (galerie, muzea, divadla), kulturní události a společenské akce (folklorní, sportovní).

3.4.2 Realizační předpoklady CR

Existencí realizačních předpokladů je možné uskutečnit cestovní ruch v dané oblasti a je rovněž možné realizovat nároky účastníků CR. Pomocí těchto předpokladů se dostaneme do požadovaných oblastí, můžeme je využívat k pobytu, k realizaci a řadě dalších aktivit.

Dělí se na:

- dopravní předpoklady - patří k základním podmínkám; hustota a kvalita dopravní sítě je rozhodující pro přitažlivost území,
- materiálně - technické předpoklady - slouží k uspokojení fyziologických a hygienických nároků; týkají se vybavenosti území ubytovacími, stravovacími, kulturními, sportovními a dalšími zařízeními.

3.4.3 Selektivní předpoklady CR

Selektivní podmínky vyjadřují způsobilost obyvatelstva podílet se na cestovním ruchu. Mají tak základní postavení v rozvoji CR. Umožňují vybírat obyvatele a oblasti s těmi nejlepšími předpoklady pro účast na CR.

Lze je členit na předpoklady:

- politické - představují základní politické skutečnosti místního významu i světového charakteru,
- administrativní - soubory zákonů, právních předpisů a vyhlášek o CR, jako např. pasové a vízové podmínky, daňová legislativa, celní předpisy,
- demografické - týkají se mobility, počtu obyvatel, intenzity účasti obyvatelstva na CR, druhů aktivit volného času,
- urbanizační - míra urbanizace daného území,
- ekologické - zásady trvale udržitelného rozvoje, kvalita životního prostředí, zapojení státu do péče o životní prostředí,
- sociologické a personální - ovlivňují rozhodování obyvatelstva o účasti na CR;

závislost na příslušnosti k profesní či sociální skupině, ale také na psychologických faktorech.

3.5 Materiálně - technická základna

Pro zabezpečení služeb uspokojujících potřeby účastníků CR jsou nezbytné určité prostředky věcného charakteru, které tvoří materiálně-technickou základnu CR. Materiálně-technická základna (MTZ) má význam nejen pro funkční využití potenciálu krajiny CR, ale i pro tvorbu a realizaci produktů a služeb účastníkům CR. [7]

Z věcného hlediska MTZ zahrnuje budovy a stavby, jakožto hotely a jiná ubytovací zařízení, restaurace, bufety, jídelny a další stravovací zařízení, sportovní haly, parkoviště aj. Řadíme do ní stroje a zařízení, které jsou potřebné k zajištění energie, dále dopravní prostředky sloužící pro přepravu účastníků CR s jejich zavazadly a předměty či inventáře k zabezpečení realizačních funkcí CR.

Mezi složky MTZ patří: [7]

- ubytovací zařízení,
- stravovací zařízení,
- sportovně-rekreační zařízení,
- zprostředkovatelské zařízení (cestovní kanceláře, agentury),
- dopravní prostředky,
- obchodní zařízení,
- zařízení komunálních služeb.

K tomuto vymezení obvykle neřadíme kulturně-historické objekty a památky, ale také hmotné prostředky v osobním vlastnictví obyvatelstva, např. chalupy, chaty, stany, karavany, které uspokojují jen potřeby jejich vlastníků.

Je potřeba rozlišit vlastní materiálně-technickou základnu CR a materiálně-technickou základnu využívanou pro CR. Vlastní MTZ CR je taková, která byla vybudována převážně pro CR. Je svým rozsahem a úrovní závislá na ekonomických výsledcích CR a rozmístění většinou odpovídá potřebám CR. Kdežto MTZ využívaná pro CR zahrnuje zařízení pořízená původně k jiným účelům, avšak jsou využita i účastníky CR. Rozsah a úroveň využívání MTZ neodpovídá potřebám CR a její rozložení není provedeno dle jeho potřeb.

3.6 Organizace a řízení cestovního ruchu

Problematikou CR se zabývá velké množství organizací. Níže jsou uvedeny ty nejdůležitější v celosvětovém i domácím měřítku.

3.6.1 Mezinárodní organizace působící v cestovním ruchu

- a) World Tourism Organization (WTO - Světová organizace cestovního ruchu) - WTO vznikla v roce 1974. Představuje nejdůležitější a největší mezinárodní organizaci, která se zabývá podporou CR. Její sídlo je v Madridu a v současné době sdružuje 200 států, vč. České republiky a více než 390 přidružených členů (turistické asociace, místní turistické úřady, vzdělávací instituce). Roku 2003 došlo k přeměně WTO na specializovanou agenturu OSN na podporu cestovního ruchu - UNWTO (United Nations World Tourism Organisation). Hlavním cílem organizace je vytvoření souladu národní i mezinárodní politiky CR, maximalizovat pozitivní ekonomické, kulturní a sociální účinky turismu a zároveň minimalizovat negativní dopady CR v oblasti sociální a především environmentální.
- b) World Travel & Tourism Council (WTTC - Světová rada pro cestování a turistiku) - Představuje nevládní mezinárodní organizaci sídlící v Londýně. Sdružuje národní a nadnárodní podnikatelské subjekty v odvětví CR (cestovní kanceláře, letecké společnosti, hotelové řetězce aj.).
- c) European Travel Commission (ETC - Evropská turistická komise) - Je členem WTO a sdružuje národní turistické centrály. Jejím hlavním cílem je podpora cestování do Evropy z ostatních států světa.
- d) European Tourism Group (ETAG - Evropská skupina pro CR) - ETAG je přidruženým členem WTO. K jejím cílům patří především propagace evropského CR, reprezentace evropského CR na mezinárodní úrovni a podpora komunikace a spolupráce mezi vládami, turistickými centrály a dalšími subjekty CR.

3.6.2 Organizace cestovního ruchu v České republice

Řízení a koordinaci CR zabezpečuje několik hlavních orgánů na různých úrovních:

a) Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) [17]

- Ministerstvo vzniklo 1. listopadu 1996 a je ústředním orgánem státní správy České republiky ve věcech regionální politiky, politiky bydlení, rozvoje domovního a bytového fondu, nájmu bytů a nebytových prostor, územní plánování, stavebního řádu, investiční politiky, cestovního ruchu.

K hlavním činnostem ministerstva v oblasti CR patří:

- monitorování a analýza statistických údajů o CR,
- tvorba a realizace programů zaměřených na rozvoj CR,
- správa finančních prostředků pro rozvoj CR,
- koordinace činností ostatních orgánů působících v CR,
- návrhy právních norem, které CR upravují.

b) Česká centrála cestovního ruchu (CzechTourism)

- ČCCR je státní příspěvkovou organizací podřízenou MMR a je odpovědná za propagaci České republiky na světovém trhu CR. Mezi hlavní úkoly ČCCR patří: [18]

- zajišťování, podpora a koordinace marketingových aktivit na domácím a zahraničním trhu,
- podpora všestranného rozvoje CR,
- vytváření příznivého image turistické destinace „Česká republika“ a její prosazování na domácím i zahraničním trhu,
- podpora tvorby produktů cestovního ruchu s šetrným přístupem k životnímu prostředí,
- zajištění informací o České republice u nás i v zahraničí,
- vydávání propagačních materiálů o České republice.

c) Orgány samosprávy, které se zabývají CR působící na nejvyšší úrovni, tj. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky.

d) Regionální orgány státní správy působící na úrovni krajských úřadů a na úrovni městských a obecních úřadů.

- e) Regionální, občanské a profesní sdružení CR - existuje několik regionálních sdružení, která jsou utvářena spojením několika měst, obcí, podnikatelských a dalších subjektů. K občanským sdružením patří např. Klub českých turistů (KČT) nebo Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska. Profesních sdružení působí velké množství, např. Sdružení podnikatelů v pohostinství a cestovním ruchu (HO.RE.KA), Národní federace hotelů a restaurací - oblast ubytovacích a stravovacích služeb, Asociace turistických informačních center (ATIC) - oblast informačních služeb, Společenství autodopravců Čech a Moravy, Asociace leteckých provozovatelů - oblast dopravních služeb, Asociace českých cestovních kancelářů a agentur (AČCKA).

3.7 Cestovní ruch a jeho působení na ekonomiku

Cestování a cestovní ruch jsou aktivity, které představují jedno z největších světových ekonomických odvětví. CR je největším tvůrcem pracovních míst, jedním z největších exportních odvětví a je významně zainteresovaný do investičních aktivit.

Cestovní ruch představuje odvětví, které není ekonomicky a statisticky uzavřené, o kterém existují konkrétní ekonomické ukazatele. Naopak je souhrnem celé řady činností a aktivit lidí, které zasahují a prostupují v různé míře do mnoha ekonomických odvětví.

Statistikami cestovního ruchu se zabývá několik světových organizací, např. OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj), OSN, WTTC, WTO a další. V minulosti se popis CR ve většině zemí soustředil na dílčí ukazatele, např. počty příjezdů a jejich charakteristiky, což postihuje pouze některé stránky ekonomiky. Ovšem v současné době jsou kladeny nároky na komplexní informace o přínosech CR v ekonomice. Řídící orgány zajímá především role CR při tvorbě HDP, pracovních míst, dopady a vliv na zaměstnanost, příjmy státu, investiční činnost atd.

Díky spolupráci a úsilí nadnárodních organizací byl vytvořen systém k měření ekonomických a sociálněekonomických přínosů cestovního ruchu, tzv. satelitní účet cestovního ruchu (TSA - Tourism Satellite Account). Mezinárodní standardy obsažené v TSA byly schváleny v roce 2000 Komisí pro statistiku OSN. CR se tak stal prvním odvětvím, které má mezinárodní standardy pro měření jeho ekonomického přínosu, schválené OSN.

3.7.1 Satelitní účet cestovního ruchu (TSA)

TSA poskytuje informace a data o ekonomickém postavení odvětví cestovního ruchu. Základní struktura TSA je založena na obecné rovnováze existující v národním hospodářství, tzn. mezi poptávkou a nabídkou produktu vytvářeného odvětvím cestovního ruchu. Úkolem a cílem satelitního účtu je vyčíslit, jaký podíl ekonomických přínosů, především pro tvorbu hrubého domácího produktu, pro zaměstnanost a investiční aktivity, je generován cestovním ruchem. Smyslem TSA je poskytovat údaje o CR, které se opírají o systém národního účetnictví a jsou slučitelné s doporučeními WTO a Komise pro statistiku OSN, analyzovat CR komplexně z ekonomického hlediska, poskytovat informace o zaměstnanosti v odvětvích CR, poskytovat údaje o velikosti kapitálových investic do cestovního ruchu a podklady pro analýzu jejich vazby na nabídku v CR, umožnit bližší pohled vládním a dalším orgánům na CR a jeho sociálněekonomické funkce a na ekonomické a další přínosy CR aj.

3.7.2 TSA v České republice

V roce 1999 bylo vládou uloženo Českému statistickému úřadu (ČSÚ), aby se zabýval sestavováním satelitního účtu cestovního ruchu. K samotnému sestavení je potřeba znát celou řadu detailních údajů, které v dané době nebyly k dispozici. ČSÚ tak v prvních letech neměl pro jeho plnění odpovídající podmínky. TSA představuje soustavu deseti statistických tabulek, která přináší podrobnější informace o CR, než jaké jsou k dispozici. Trvalo několik let než bylo možné naplnit alespoň některé z tabulek. V letech 2002-2004 byla uskutečněna studie proveditelnosti daného úkolu v podmínkách ČR. Postupně se zjistily a utřídily dostupné informace o CR, posoudila se jejich hodnota ve vztahu k TSA, vzájemná srovnatelnost a věrohodnost. Pak mohlo dojít k rozhodnutí o způsobu prací na sestavování TSA. V téže době probíhaly také práce metodického charakteru, kdy byla potřeba vymezit charakteristické či související činnosti, studium odborné literatury nebo také konzultace s pracovníky jiných organizací. Postupně se tak vytvářela česká podoba satelitního účtu cestovního ruchu.

Data potřebná pro TSA donutila přebudovat statistický systém v oblasti CR v ČSÚ a zainteresováno bylo také Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR).

V současnosti probíhá sestavování satelitního účtu České republiky na základě šetření MMR a agentury CzechTourism na osmnácti hraničních přechodech, dvou železničních přechodech a na letišti Praha-Ruzyně.

Tabulka 3.7.2.1: Hlavní ukazatele národního hospodářství a cestovního ruchu v ČR 2003-2008

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Produkce celkem	6 392 815	7 052 693	7 441 528	8 323 461	9 239 575	9 677 773
Mezispotřeba celkem	4 032 970	4 517 567	4 763 005	5 412 466	6 058 091	6 352 775
Hrubá přidaná hodnota celkem	2 359 845	2 535 126	2 678 523	2 910 995	3 181 484	3 324 998
Daně minus dotace	236 249	279 033	308 602	314 709	357 449	367 621
HDP	2 596 094	2 814 159	2 987 125	3 225 704	3 538 933	3 692 619
Produkce CR	215 789	232 055	224 319	232 523	239 116	255 256
Mezispotřeba CR	136 133	148 642	143 577	151 202	156 781	167 558
Podíl CR na hrubé přidané hodnotě (v %)	3,4	3,3	3,0	2,8	2,6	2,6
Hrubá přidaná hodnota CR	79 656	83 413	80 742	81 321	82 335	87 698
Daně CR	8 703	16 499	15 898	14 511	15 760	15 757
HDP CR	88 360	99 912	96 640	95 832	98 095	103 456
Podíl CR na HDP (v %)	3,4	3,6	3,2	3,0	2,8	2,8

Zdroj: [24], autorem upraveno

Daná tabulka znázorňuje působení CR na ekonomiku České republiky. Z výše uvedeného lze vyčíst jak se CR podílel na utváření národního hospodářství v rozmezí let 2003-2008. Z dat zveřejněných Českým statistickým úřadem vyplývá, že s výjimkou roku 2005 každoročně dochází k nárůstu produkce CR. Podíl CR na hrubé přidané hodnotě ovšem klesá. V letech 2007 a 2008 dosahuje podíl CR na hrubé přidané hodnotě stejných hodnot, tj. 2,6%. Podíl CR na tvorbě HDP se postupně snižuje. Jedinou výjimkou je rok 2004, kdy byl zaznamenán mírný procentuelní nárůst.

Tabulka 3.7.2.2: Souhrnné ukazatele zaměstnanosti v cestovním ruchu v ČR 2003-2006

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Počet zaměstnaných osob v CR	237 753	236 649	236 682	235 935	236 024	241 236
sebezaměstnaní ¹⁾	54 711	56 551	53 884	50 853	51 348	51 635
zaměstnanci	183 042	180 098	182 798	185 082	184 676	189 601
Podíl CR na celk. zaměstnanosti						
Zaměstnané osoby (v %)	4,79	4,79	4,74	4,64	4,52	4,56
Počet pracovních míst v cestovním ruchu²⁾	233 507	232 870	233 704	231 476	233 481	236 376
sebezaměstnaní	54 040	55 904	53 648	50 625	52 542	51 015
zaměstnanci	179 467	176 966	180 055	180 851	180 939	185 360
Podíl CR na celk. zaměstnanosti						
Prac. místa (v %)	4,74	4,75	4,71	4,58	4,50	4,48

¹⁾ Vyjadřuje počet pracujících majitelů firmy a spolupracujících členů domácnosti, pro které je činnost ve firmě hlavním zaměstnáním.

²⁾ Počet pracovních míst přepočtený na plný úvazek.

Zdroj: [25], autorem upraveno

CR je odvětvím, které se řadí mezi největší zaměstnavatele. Z výše uvedených údajů je zřejmé, že CR každý rok nabízí množství pracovních míst. Celkový počet míst se v jednotlivých letech příliš nemění. Nejméně míst CR nabízel v roce 2005, naopak nejvyšší počet v roce 2008.

Podíl CR na celkové zaměstnanosti je zde rozdělen dle dvou kritérií, kterými jsou zaměstnané osoby a pracovní místa. Při pohledu na jednotlivé podíly jsou zjevné nepatrné procentuelní rozdíly. Je to dáno rozdílem v počtu osob zaměstnaných v CR a počtem pracovních míst v CR.

Tabulka 3.7.2.3: Devizové příjmy, výdaje a saldo z cestovního ruchu v mil. Kč

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Příjmy	107 231,80	112 234,40	124 744,20	134 058,30	130 738,20	122 469,90
Výdaje	58 398,00	57 777,60	62 174,30	73 450,30	77 518,20	77 160,10
Saldo	48 833,80	54 456,80	62 569,90	60 608,00	53 220,00	45 309,80

Zdroj: [26,27], autorem upraveno

Na základě údajů z platební bilance, kterou zveřejňuje Česká národní banka, byla vytvořena uvedená tabulka. Byla sledovány roky 2004-2009. V rozmezí let 2004-2007 je patrný nárůst devizových příjmů. Zatímco v roce 2004 byly zaznamenány příjmy z CR v objemu 107 231,80 mil. Kč, v roce 2007 tento objem vzrostl na 134 058,30 mil. Kč.

Konkurence v oblasti služeb a trávení volného času značně ovlivňuje růst výdajů na cestovní ruch a cestování hlavně v období recese. Takovéto období je zjevné v letech 2008 a 2009, kdy došlo k poklesu devizových příjmů, ale zároveň k nárůstu výdajů. Z toho plyne i výrazný pokles celkového salda v ČR.

4 Charakteristika oblasti

Olomoucký kraj je místem harmonie kultury a přírody. Skládá se ze dvou turistických regionů. Každý je jiný, ale oba mají své osobité kouzlo. Jeseníky jsou regionem, který se chlubí horskou přírodou a je vyhledávaným místem pro relaxaci, sport, ale i odpočinek. Střední Morava nabízí nespočet památek a také hanácké tradice. Kraj skýtá několik opravdových unikátů. Mezi ně patří Sloup Nejsvětější Trojice - památka UNESCO v Olomouci, ruční papírna ve Velkých Losínách či přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně. Krásu a jedinečnost kraje doplňují hrady a zámky, muzea, lázeňská centra, sportovní zařízení, tradice, poutní místa, pohostinnost, jedinečné gastronomické speciality, aj.

Olomouckým krajem je možné se toulat na kole, po vodě i pěšky. Kraj se pyšní hustou sítí cyklostezek. Duší celého kraje je řeka Morava, která pramení v jesenických horách a na své síle nabírá na rovinaté Hané. Existují zde místa s krásnými výhledy a panenskou přírodou - naučné stezky, přírodní rezervace, CHKO. Olomoucký kraj učaruje každou věkovou kategorii, neboť nabízí zdraví, dobrodružství i zábavu.

Ekonomický význam ČR je zřejmý. Ovlivňuje místní rozpočty, svým rozvojem přináší nové pracovní příležitosti, je impulsem k investicím, zlepšování infrastruktury, ale také nabízených služeb.

4.1 Historie Olomouckého kraje

Olomoucký kraj je jedním ze 14 krajů ČR. Kraj jako vyšší územní samosprávný celek ČR vznikl v roce 2000. V minulosti docházelo k soupeření o vedoucí postavení na Moravě mezi Olomoucí a Brnem. Již za Přemyslovců byla Morava rozdělena na údel Olomoucký, Brněnský a Zlínský. Později se Brno stalo sídlem moravských zemských stavů, ale i tak se stavy scházely střídavě v Olomouci a Brně. Členění na země zaniklo komunistickou reformou z roku 1948, s účinností od 1. ledna 1949 a vznikl Olomoucký kraj. Na základě další reformy 1. července 1960 byl tento kraj rozdělen mezi kraj Severomoravský, Jihomoravský a Východočeský. Tyto kraje jako jednotky územního členění existují dosud. Další reformou roku 2000 vzniká na částech území krajů Jihomoravského a Severomoravského kraje samosprávný Olomoucký kraj.

4.2 Symbolika Olomouckého kraje

Díky pomocné historické vědě, heraldice, která studuje souhrn zvyklostí a pravidel, z nichž se znaky tvoří, popisují a kreslí, je možné pochopit minulost a charakter, ocenit krásy a získat tak nadčasové vnímání měst, obcí, krajů, českých zemí.

Znakem Olomouckého kraje je francouzský štít (obr. 4.2.1), který je čtvrcen modře a zlatě. V první čtvrti je stříbrno-červeně šachovaná, zlatě korunovaná (moravská) orlice se zlatou zbrojí, neboť převážná část leží na Moravě. První čtvrť má obsahovat znak historické země.

Druhá čtvrť obsahuje černou slezskou orlici ve zlatém poli. Důvodem je ta skutečnost, že nejsevernější část kraje náleží historicky Slezsku. Černá slezská orlice je navíc i v městském znaku Jeseníku.

Třetí pole je vyhrazeno symbolice samotného kraje. Pro Olomoucký kraj je charakteristický tok řeky Moravy, protékající od Jeseníků ze severozápadu až k jeho hranicím na jihovýchodě. Vodní toky se v heraldice vyjadřují vlnitým pruhem. Ve třetí čtvrti je proto vlnitý, kosmý, modrý pruh na zlatém podkladě. Zlatá barva vyjadřuje lány zralého obilí Hané, stejně jako zemědělský ráz jesenické roviny. Modrý pruh je položen kosmo, což vystihuje právě průtok řeky Moravy krajem.

Poslední pole je vyhrazeno pro hlavní město kraje. Protože znakem Olomouce je také šachovaná orlice, která se liší od moravské pouze barvou jazyka, jsou do této čtvrti umístěna čtyři zlatá písmena SPQO. Jedná se o latinskou zkratku Senatus populus que Olomucensis, což znamená Senát (sněm) a lid olomoucký. Modré pole pod písmeny je jako pole olomouckého znaku modré.

Obr. 4.2.1: Znak a vlajka Olomouckého kraje [30]

4.3 Administrativní členění

Olomoucký kraj se rozkládá ve střední a severozápadní části Moravy. Na východě sousedí s Moravskoslezským krajem, na jihovýchodě pak s krajem Zlínským. Z hlediska územně-správního kraj Olomoucký spolu se Zlínským tvoří oblast Střední Moravy (NUTS 2). Dalšími sousedy je kraj Jihomoravský, na jihozápadě a na západě Pardubický kraj. Olomoucký kraj má na severu 104 km dlouhou mezistátní hranici s Polskem. Člení se na pět okresů - Olomouc, Prostějov, Přerov, Šumperk a Jeseník.

Správním centrem je město Olomouc. K 31.12.2008 dosáhla celková výměra kraje 5 266,84 km², což představuje 6,7% celkové rozlohy České republiky. Celkový počet obyvatel žijících v kraji činí, k 31.12.2009, 642 041. V kraji je 398 obcí. Od 1.1.2005 došlo k územnímu rozšíření Olomouckého kraje o tři obce z kraje Moravskoslezského. Na území Olomouckého kraje bylo stanoveno 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 20 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem.

Dopravní dostupnost kraje zajišťuje 600 km železničních tratí a 3 573 km silnic. Díky koncentraci obyvatelstva a dopravním tahům zaujímá kraj významnou polohu ve střední Evropě.

Obr. 4.3.1: Administrativní členění České republiky dle krajů

Zdroj: [32]

4.4 Přírodní podmínky

Olomoucký kraj je geograficky členěn na severní hornatou, chladnější a řidčeji osídlenou část a na jižní rovinatou zemědělsky využívanou část. Přírodní reliéf kraje je velice různorodý. Sever je tvořen především vrchovinami, pahorkatinami a horským masívem Jeseníků s nejvyšší horou Moravy a Slezska - Praděd (1 492 m n. m.). Na jihu převládají především nížiny - Hornomoravský úval a Moravská brána. Protikladný přírodní terén v kraji způsobuje nerovnoměrnost osídlení (viz. příloha č. 3, tabulka č.1), ale také hospodářského rozvoje kraje.

Územím kraje prochází hlavní evropské rozvodí. Nejvýznamnějším vodním tokem a zároveň hlavní zásobárnou vody je řeka Morava. Protéká celým krajem od severu k jihu. Pramení pod Kralickým Sněžníkem ve výšce 1 380 m n. m. Má charakter rychle mohutného horského potoka s čistou vodou. Řeka protéká městečkem Hanušovice, Litovelským Pomoravím, Olomoucí a poblíž Kojetína, kde se na její hladině nachází nejnižší položený bod kraje (190 m n. m.). Dále směřuje do kraje Zlínského. Jejím největším přítokem je řeka Bečva, která odvádí vody z jižní části Moravskoslezských Beskyd. Řeka Morava má řadu dalších menších přítoků, které ovšem pro vodáckou turistiku nemají téměř žádný význam.

Rozsáhlé vodní plochy se nachází v okolí Tovačova na Přerovsku. Tovačovská jezera vznikla zatopením ploch po těžbě štěrkopísku. Vyhledávaná je Plumlovská přehrada, která má význam pro rekreaci, odpočinek či vodní aktivity. Příležitosti k rybaření nabízí soustava jezer v Hustopečích nad Bečvou. K relaxaci u vody slouží množství lomů v oblasti Červené Vody, Vápenné a Žulové. V oblasti Střední Moravy pak za zmínku stojí oblíbená pískovna Náklo. Turisticky vyhledávaným cílem je technický unikát - přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně vybudovaná v CHKO Jeseníky. Je to největší vodní energetické dílo v naší republice a výkon jednoho soustrojí je největší svého druhu v Evropě.

Zemědělství a životní prostředí jsou spolu neoddělitelně provázány. Rozloha využitelného území Olomouckého kraje v roce 2009 činila 526 658 ha. Rozloha zemědělské půdy se rozprostírá na 280 517 ha. Zemědělskou půdu tvoří orná půda, ovocné sady, chmelnice, vinice a trvalé travní porosty. Meziročně klesla rozloha orné půdy o 319 ha, došlo k poklesu výměry trvalých travnatých porostů o 22 ha a k nárůstu rozlohy ovocných sadů. K nezemědělské půdě řadíme lesní pozemky, vodní plochy aj. V roce 2009 došlo k nárůstu výměry lesů. (viz. příloha č.3, tabulka č. 2)

Na jedné straně má zemědělství produkční funkci, na druhé je zemědělství historicky nedílnou součástí krajiny, spoluvytváří její ráz a přispívá k vytváření biologické diversity.

Jeseníky - severní část Olomouckého kraje

Severní část kraje je tvořena horským systémem. Druhé nejvyšší pohoří ČR. Horská hradba s průměrnou nadmořskou výškou 1 350 m n. m., které dominuje na východě Praděd (1 492 m n. m.) a na západě Kralický Sněžník (1 424 m n. m.), se sestává z masívu Kralického Sněžníku, Rychlebských hor, Hrubého Jeseníku, Nízkého Jeseníku a jejich podhůří. Hrubý Jeseník má celkem 56 „tisícovek“, což je po Šumavě druhý největší počet. Rozložení vrcholů je relativně rovnoměrné. Mezi významné vrcholy patří např. Vysoká hole (1 464 m n. m.), Petrovy kameny (1 446 m n. m.) nebo Keprník (1 423 m n. m.).

Nejvyšší jesenické vrcholy se vypínají nad vrstevnici 1 400 m n. m. a jsou od 1 300-1 350 m n. m. pokryty horskými loukami. Horské hřebeny prudce spadají do koryt horských říček. Díky uměle vysazené kleči u horních hranic lesa vznikly jedinečné lokality, jedná se o botanicky nejbohatší oblast ČR. Níže se pak objevují převážně jehličnaté lesy. Žije zde značné množství lovné zvěře, lišky, jezevci, vlci, rysi atd. Krajina podhůří je tvořena údolími a pahorkatinami, které přecházejí do nížin. Tato oblast je rozvodím mezi Baltským a Černým mořem. Pod Kralickým Sněžníkem pramení nejdelší moravská řeka Morava.

Jeseníky se řadí do oblasti s chladným až mírně teplým podnebím. V jesenické oblasti lze pozorovat velké rozdíly a rozmanitost podnebí. Je to dáno především velkými rozdíly v nadmořské výšce. Projevují se zde vlivy Atlantského oceánu i východní Evropy. Charakteristická je dlouhá zima s dostatkem sněhu. Počet dní se sněhovou pokrývkou bývá 100-140. Maximum sněhu zde leží v březnu až dubnu - pokrývka dosahuje průměrně 2 m. Nejchladnějším místem pohoří, i celé Moravy, je vrchol Pradědu. Průměrná roční teplota se pohybuje okolo 1 °C. Průměrné teploty v letních měsících jsou mezi 14-16 °C. Na ročních srážkových úhrnech se podepisuje vliv horstva na východním podhůří. Srážek je zde asi o 20 % méně než v jiných částech. Na hřebenech spadne 1 200-1 300 mm, v podhůří 800-1 000 mm, ale na východě jen do 700 mm.

Haná - jižní část Olomouckého kraje

Turistický region Střední Morava - Haná leží v samotném srdci Moravy. Jeho největší část se rozkládá na území Olomouckého kraje a jen malá část zasahuje do kraje Zlínského. Vymezení regionu Střední Morava vychází z politických hranic okresů Prostějov, Přerov a Olomouc. Haná je ohraničena Českým masivem - na západě je to Dražanská vrchovina, která patří k soustavě Českomoravské vrchoviny. Zalesněné hřbety Nízkého Jeseníku a Oderských vrchů končící v Moravské bráně tvoří severní hranici. Na východě ji lemují Bílé Karpaty, z jihu jsou to Chřiby.

Území má pestrou geologickou minulost. Jsou zde znatelné pozůstatky po zalití mořem, neboť se zde vyskytují jíly, písky a štěrky, které vyplňují Hornomoravský úval, Vyškovskou a Moravskou bránu. Příkopová propadlina Hornomoravský úval na severovýchodě ostře přechází v příkré svahy Nízkého Jeseníku a na severozápadě je oddělen, téměř neznatelně, od Zábřežské vrchoviny.

Hornomoravský úval se nemůže chlubit takovým množstvím přírodních zvláštností jako oblast Jeseníků. Výjimkou je CHKO Litovelské Pomoraví. Svou malebnou atmosférou a romantickým nádechem vybízí k procházkám, pěší turistice, ať už v zimním či letním období. Vyskytuje se zde protkaná síť polních cest a silnic, dobře pro turisty značených, kterých využívají cyklisté mající krásu kolem jako na dlani.

Nízký Jeseník se rozprostírá mezi Hornomoravským úvalem a Slezskou nížinou, východně od Hrubého Jeseníku. Je plochou vrchovinou s průměrnou výškou 400-600 m n. m. Nejvyšší, západní část, dosahuje až 800 m n. m. Nejvyšším bodem je Slunečná (800 m n.m.). Přímo na Slunečnou vedou značené turistické trasy a cyklotrasa. Kopec nabízí krásný výhled na okolní krajinu. V zimních měsících nadchne především příznivce lyžování a snowboardingu.

Oderské vrchy se rozkládají částečně v Olomouckém a částečně v Moravskoslezském kraji. Hraničí s pohořím Nízký Jeseník na severozápadě a na východě sousedí s Moravskou bránou. Průměrná nadmořská výška Oderských vrchů dosahuje 650 m. Hlavní hřeben, včetně nejvyšších vrcholů, se nachází ve vojenském prostoru Libavá a nabízí krásné výhledy na Beskydy a Hostýnské vrchy, ovšem je zde omezený přístup, tudíž zde dochází k nižšímu turistickému využití. K nejvyšším vrcholům patří Fidlův kopec (680 m n. m.) nebo Strážisko (675 m n. m.). Osou území je řeka Odra, ta pramení na svazích Fidlova kopce.

Moravská brána je úvalem, který je 65 km dlouhý a 4-9 km široký. Jeho východní stranu lemují Moravskoslezské Beskydy, západní Jeseníky a Oderské vrchy, na jihu přechází v Hornomoravský úval. Moravská brána patří k pozoruhodným místům. Je tvořena z vápenců a pískovců, proto se zde vyskytují krasové jevy, prameny minerálních vod a jeskyně. Nadmořská výška se pohybuje mezi 250-350 m n. m. s výjimkou vyšší části v okolí Štramberka. Velmi významným je vrch Kotouč (495 m n. m.) s vápencovou jeskyní Šipka. Dalším významným kopcem je Bílá hora (556 m n. m.). V severovýchodní části brány se nachází na ploše o rozloze 8 150 ha CHKO Poodří. Oblast byla vytvořena pro účely ochrany

mokřadních ekosystémů niv. Bránou protékají dvě řeky Odry a Bečva. Raritou je, že každá z uvedených řek teče do jiného moře. Moravská brána se může pyšnit svým bohatstvím fauny a flory hlavně v chráněných územích. Za zmínku stojí Hranický kras, na jehož území nalezneme národní přírodní rezervaci Hůrka, přírodní rezervaci Malá a Velká Kobylanka nebo přírodní rezervaci Škrabalka v mrtvém rameni řeky Bečvy. Krasem vede i naučná stezka, která je vhodná nejen pro školu v přírodě. Oblast nabízí pro období letních měsíců řadu míst pro rekreaci i odpočinek. Velmi významnou turistickou atraktivitou jsou Zbrašovské aragonitové jeskyně a unikátní Hranická propast (zatím naměřená hloubka 329,5 m).

Střední Moravou probíhá hlavní evropské rozvodí. Dělí se na povodí Odry, která odvádí vody do Baltického moře a povodí Moravy, které ústí do Dunaje a vlévá se do Černého moře. Součástí povodí řeky Moravy jsou i pozoruhodné krasové oblasti. Mladečské a Javoříčské jeskyně jsou hojně vyhledávaným turistickým cílem. Nabízí působivou krápníkovou výzdobu a řadu zvláštností, které jsou k vidění jen v těchto místech.

Region se nachází ve všech klimatických oblastech, tj. teplé, mírně teplé i chladné. Přejít mezi jednotlivými oblastmi je plynulý, odvíjející se od nadmořské výšky. Nejteplejší a rovněž nejsušší je část patřící Hornomoravskému úvalu, kde se teploty v zimních měsících pohybují v rozmezí -2 až -3 °C, v letním období dosahují průměrně kolem 13-19 °C. Počet letních dnů se pohybuje mezi 50-70. Průměr ročních dešťových srážek činí 600 mm. Dnů se sněhovou pokrývkou je na rozdíl od Jeseníků o polovinu méně, tj. 40-50.

Nejchladnější a nejvlhčí plochy se vyskytují na západním svahu Nízkého Jeseníku. Průměrné zimní teploty jsou -3 až -6 °C. V letních měsících se rtuť teploměru vyšplhá okolo 14-16 °C. Stejně jako u Hrubého Jeseníku se zde drží sněhová pokrývka 100-140 dnů.

Lze říci, že v jedné části oblasti se vyskytuje dlouhé, suché a teplé léto s přechodným krátkým obdobím teplým až mírně teplým jarem i podzimem a krátkou mírně teplou, suchou zimou. V druhé části je léto krátké a mírně chladné s vlhkým a dlouhým přechodným obdobím s mírně chladným jarem a mírným podzimem. Zima je zde dlouhá chladná a mírně vlhká s dlouhým trváním sněhové pokrývky.

4.5 Obyvatelstvo

Struktura osídlení Olomouckého kraje v sobě odráží dlouholetý historický, demografický, sociální i ekonomický vývoj. Základem se pak stala geografická poloha a rozdílné přírodní podmínky. Je zřejmé, že v horských oblastech Jeseníků je hustota osídlení menší než v úrodných oblastech Hané.

Na základě statistických údajů je možné posoudit postavení Olomouckého kraje, a to díky porovnání s ostatními regiony. Základem jsou ukazatele - obyvatelstvo a rozloha. Kraj se v porovnání s čísly za celou Českou republiku řadí mezi středně velké. Zaujímá 6,7% celkové rozlohy ČR. K 31.12.2009 měl kraj 642 041 obyvatel, což představuje 6,11% obyvatelstva ČR. (viz. tabulka 4.5.1) Mezi kraji zaujímá místo středně lidnatého kraje. Je 6. v pořadí za krajem Ústeckým. Nejvíce obcí v ČR má kraj Středočeský, nejméně pak, s výjimkou hlavního města Prahy, Karlovarský kraj se 132 obcemi.

Podrobnější srovnání obyvatelstva a rozlohy Olomouckého kraje s ostatními kraji ČR je uvedeno v příloze č. 3, tabulka č. 4.

Tabulka 3.7.2.1: Obyvatelstvo a rozloha Olomouckého kraje (k 31.12.2009)

	<i>Rozloha km²</i>	<i>Počet obyvatel</i>	<i>Hustota osídlení (obyv./km²)</i>	<i>Průměrný věk</i>	<i>Počet obcí</i>
Olomoucký kraj	5 274,36	642 041	121,73	40,5	398
ČR	78 865	10 506 813	133,23	40,5	6249
Podíl kraj/ČR	6,69%	6,11%	nižší	nižší	6,37%

Zdroj: [44], autorem upraveno

Tabulka 3.7.2.2: Obyvatelstvo a rozloha Olomouckého kraje dle okresů (k 31.12.2009)

<i>Okres</i>	<i>Rozloha km²</i>	<i>Počet obyvatel</i>	<i>Hustota osídlení (obyv./km²)</i>	<i>Průměrný věk</i>	<i>Počet obcí</i>
Jeseník	718,96	41 255	57,38	40,2	24
Šumperk	1313,06	124 405	94,74	40,4	77
Olomouc	1620,28	231 843	143,09	40,5	96
Přerov	844,74	134 324	159,01	40,6	104
Prostějov	777,32	110 214	141,79	40,8	97

Zdroj: [44], autorem upraveno

Průměrný věk jednotlivých okresů odpovídá průměrnému věku celé ČR. Jen v okrese Prostějov je věkový průměr obyvatelstva o něco vyšší. V severní části kraje je nižší hustota osídlení. Je to způsobeno právě rozdílným přírodním reliéfem v kraji. Ze srovnání okresů v rámci celkové rozlohy kraje plyne, že největší podíl na rozloze má okres Olomouc s 30,8% a hned za ním okres Šumperk.

4.6 Dopravní infrastruktura

Dopravní infrastruktura je tvořená dopravními cestami, dopravním zařízením a dopravními prostředky. Má významnou a nezanedbatelnou úlohu. Jedná se o složitý socioekonomický systém, který ovlivňuje regionální rozvoj. Je tedy velice důležité infrastrukturu neustále budovat a udržovat.

Kraj lze rozdělit na část s horší dopravní dostupností, okres Jeseník a severní část okresu Šumperk, a dopravně významnou jižní část. Dopravní dostupnost zajišťuje 600 km železničních tratí a 3 573 km silnic. Železniční síť je vedena rovnoměrně po celém území, ovšem síť silniční je hustější v rovinaté jižní části kraje. Hustota sítě dopravních komunikací Olomouckého kraje je mírně průměrná.

Absenci zde má letecké spojení. Ačkoli se v blízkosti Olomouce nachází veřejné mezinárodní letiště, je využíváno převážně pro sportovní létání či jako aerotaxi. Nejvýznamnějšími silničními tahy jsou silnice E 442 z Děčína na Slovensko a E 462 z Brna do Polska. Dálnice D 47 je stále ve výstavbě. Původně se celý úsek měl dobudovat v roce 2010, ale termín dostavby byl posunut. Dálnice se po úplném dokončení stane tepnou spojující Prahu, Brno, Olomouc a Ostravu, (Polsko). V kraji se vyskytují důležité železniční uzly - Olomouc a Přerov.

4.7 Sociální a ekonomický rozvoj

Olomoucký kraj se svým charakterem řadí mezi převážně průmyslově orientované. Ekonomika regionu je zaměřena na zpracovatelský průmysl, tradiční zemědělství a služby. Vyskytují se zde tradiční průmyslové podniky, podniky potravinářské, rozvinutý je zde i textilní a oděvní průmysl. V kraji je soustředěna skoro třetina potravinářského průmyslu ČR. Dominantní postavení v ekonomice kraje mají především podniky zpracovatelského průmyslu, a to v odvětví strojírenství, elektrických a optických přístrojů a průmyslu

kovodělného.

Průměrný počet průmyslových podniků v roce 2009 činil 162 se 100 a více zaměstnanci. V tomto období v podnicích pracovalo 44 048 zaměstnanců a jejich průměrná hrubá měsíční mzda činila 21 100 Kč. Tržby těchto podniků dosáhly 87 874 mil. Kč. V počtu podniků zaměřených na průmysl se kraj řadí na 9. místo za kraj Plzeňský v rámci celé ČR. Velký význam má v kraji také těžba stavebních surovin, vápenců a cementářských surovin.

Hospodářský rozvoj Olomouckého kraje se podobně jako v jiných oblastech ČR potýká s tržními nedostatky. Týká se to zejména množství výrobních kapacit, tržního podílu, specifik odvětvové struktury v podnikatelské sféře, ale také zmezinárodnování.

Hrubý domácí produkt (HDP) Olomouckého kraje v roce 2008 představoval 173 089 mil. Kč. Kraj se tak ocitl v pozici za Plzeňským krajem a před krajem Zlínským. V přepočtu na paritu kupní síly, tedy HDP na 1 obyvatele činí 269 684 Kč. Česká ekonomika se nacházela ve fázi hospodářské recese, která přešla v hospodářskou krizi. Situace měla vliv na zvyšování nezaměstnanosti, řada podniků omezovala výrobu a docházelo i na existenční problémy.

4.7.1 Zaměstnanost

Ekonomika Olomouckého kraje se odráží i v údajích o zaměstnancích. (viz. tabulka 4.7.1.1) Průměrný počet evidovaných zaměstnanců činí 179,1 tis. osob. Vzhledem k počtu obyvatel v kraji je tak podíl zaměstnanců 27,9%, kdežto celorepublikový podíl dosahuje 37,7 %. Průměrná měsíční hrubá mzda je v celém kraji podprůměrná. Průměrná mzda za Českou republiku činí 22 724 Kč. Nadprůměrnou mzdu nalezneme pouze v hlavním městě - Praha, 28 473 Kč. Olomoucký kraj se tak dostal na pozici 12. místa, těsně za kraj Pardubický. Další nejvyšší mzdy, přesahující hranici 20 000 Kč, se vyskytují v 6 krajích ČR. (viz. příloha č. 3, tabulka č. 3)

Tabulka 4.7.1.1: Počet zaměstnanců a průměrná mzda v Olomouckém kraji (k 31.12.2009)

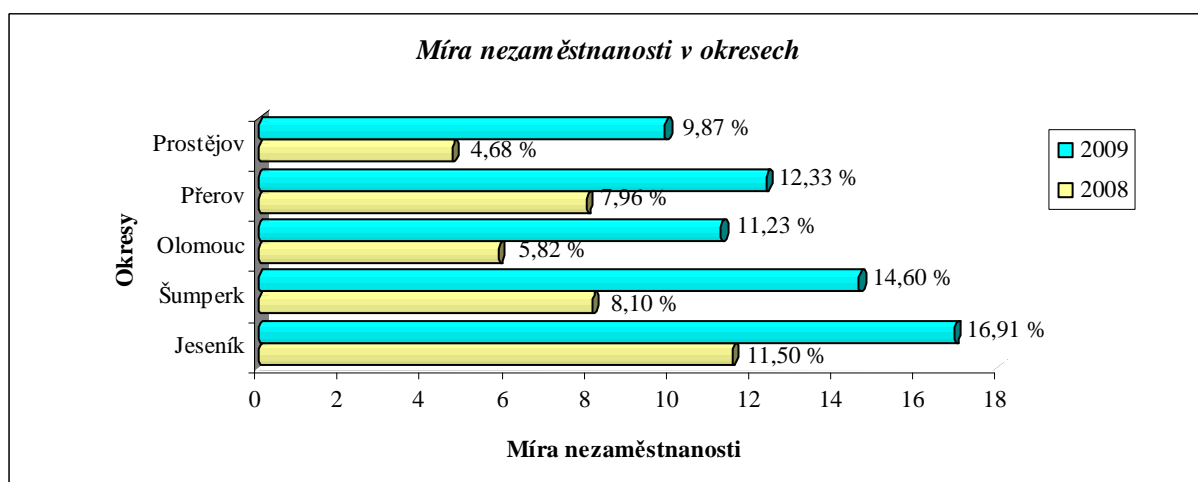
	<i>Počet zaměstnanců (fyzické os.) v tis.</i>	<i>Podíl zaměstnanců (v % obyvatelstva)</i>	<i>Průměrná hrubá mzda (v Kč)</i>
Olomoucký kraj	179,1	27,9	19 532
ČR	3 960,5	37,7	22 724

Zdroj: [44], autorem upraveno

Dalším ukazatelem, který vypovídá o stavu ekonomiky v kraji a souvisí se zaměstnaností, je míra nezaměstnanosti. Z hlediska trhu práce je Olomoucký kraj zdrojem kvalifikované pracovní síly. Mezi kraji ČR vykazuje 2. nejvyšší míru nezaměstnanosti, tj. 12,19 %. Nejvyšší míra nezaměstnanosti je pak v kraji Ústeckém. K 31.12.2009 bylo v ČR 539 136 evidovaných uchazečů o zaměstnání. Olomoucký kraj měl těchto osob 41 092. Nejvíce uchazečů o zaměstnání přitom měl okres Olomouc, 13 876 osob. (viz. příloha č. 3, tabulka č. 5 a tabulka č. 6)

Z hlediska okresů kraje je na tom s mírou nezaměstnanosti nejhůře Jeseník. V roce 2008 činila 11,50 % a v roce 2009 pak ještě více, tj. 16,91 %. Nejlépe z okresů si vedl okres Prostějov, jehož míra nezaměstnanosti za rok 2009 je 9,87 %. (viz. tabulka 4.7.1.2 a graf 4.7.1.1)

Graf 4.7.1.1: Srovnání nezaměstnanosti Olomouckého kraje v letech 2008 a 2009

Tabulka 4.7.1.2: Nezaměstnanost v okresech Olomouckého kraje (k 31.12.2009)

Ukazatel	Okres				
	Jeseník	Šumperk	Olomouc	Přerov	Prostějov
Evidovaní uchazeči o zaměstnání	3 409	9 208	13 876	8 710	5 889
Volná pracovní místa	93	241	267	153	67
Uchazeči připadající na 1 VPM	36,7	38,2	52,0	56,9	87,9
Míra nezaměstnanosti 2008 (v%)	11,50	8,10	5,82	7,96	4,68
Míra nezaměstnanosti 2009 (v%)	16,91	14,60	11,23	12,33	9,87

Zdroj: [44], autorem upraveno

4.7.2 Zdravotní péče a bezpečnost

Cestovní ruch do značné míry ovlivňuje dostupnost zdravotní péče, ale také bezpečnost. V obou případech může být rozhodnutí návštěvníků, do kterých míst zavítají, ovlivněno danými skutečnostmi.

Zdravotní péče Olomouckého kraje byla pro rok 2008 zajišťována v 9 nemocnicích, 13 odborných léčebných ústavech a dalších zdravotnických zařízeních. O nemocné se přitom staralo 2 673 lékařů a 6 363 zdravotních pracovníků. Nejvyšší úroveň péče o nemocné je poskytována ve Fakultní nemocnici v Olomouci, která je vybavena nejnovější léčebnou technikou i širokou vědeckou základnou. Péči o zdraví se také věnuje množství lázeňských zařízení, která jsou rozmístěna po celém kraji (např. v Jeseníku, Velkých Losinách, Teplicích nad Bečvou či Slatinicích). Srovnání počtu nemocnic a lékařů v krajích ČR a okresech Olomouckého kraje je uvedeno v tabulce č. 4.7.2.1 a v příloze č. 3, tabulka č. 7.

Tabulka 4.7.2.1: Zdravotní péče v okresech Olomouckého kraje (k 31.12.2008)

	<i>Lékaři</i>	<i>Obyvatelé na 1 lékaře</i>	<i>Počet nemocnic</i>
Olomoucký kraj	2 673	240	9
Okres:			
Jeseník	129	322	1
Šumperk	355	351	2
Olomouc	1 371	168	3
Přerov	453	298	2
Prostějov	365	301	1

Zdroj: [44], autorem upraveno

Kriminalita má v posledních letech klesající tendenci. V roce 2009 bylo v ČR zjištěno 332 829 spáchaných trestných činů, což je oproti roku předešlému o 10 970 méně. V Olomouckém kraji je tato tendence obdobná. Bylo zjištěno 14 235 trestných činů, o 592 méně než v roce 2008. (viz. tabulka 4.7.2.2)

Tabulka 4.7.2.2: Kriminalita v Olomouckém kraji (k 31.12.2009)

	<i>Kriminalita celkem</i>	<i>v tom</i>		<i>Kriminalita na 1 obyvatele</i>
		<i>Hospodářská kriminalita</i>	<i>Obecná kriminalita</i>	
ČR	332 829	29 774	249 975	3,2
Olomoucký kraj	14 235	1 457	9 892	2,2

Zdroj: [46], autorem upraveno

4.7.3 Návštěvnost

Celková návštěvnost, rezidentů i nerezidentů, která byla sledována na základě hostů v ubytovacích zařízeních, se nachází pod celorepublikovým průměrem (viz. tabulka 4.7.3.1). Olomoucký kraj tak spolu s dalšími třemi kraji, které mají návštěvnost sahající pod hranici 400 000 hostů, patří k méně navštěvovaným. V celkovém počtu hostů se Olomoucký kraj zařadil na 11. místo, za kraj Zlínský. Nejvyšší návštěvností se může pyšnit hlavní město Praha a následně Jihomoravský kraj s celkovým počtem 1 041 942 hostů. (viz. příloha č. 3, tabulka č. 8)

Z hlediska průměrné délky pobytu se Olomoucký kraj nachází nad průměrnou délkou pobytu celé ČR. Výjimečným svou délkou pobytu je Karlovarský kraj s celkovým počtem 6,3 dnů. Olomoucký kraj zastává 3. pozici za krajem Královéhradeckým.

Tabulka 4.7.3.1: Návštěvnost Olomouckého kraje dle ubytovaných (k 31.12.2009)

	<i>Počet hostů</i>		<i>Počet přenocování</i>		<i>Průměrná délka pobytu</i>	
	<i>Celkem</i>	<i>Cizinci</i>	<i>Celkem</i>	<i>Cizinci</i>	<i>Celkem</i>	<i>Cizinci</i>
Olomoucký kraj	377 200	81 777	1 443 050	177 355	3,8	2,2
ČR	11 985 909	6 032 370	36 662 192	17 746 893	3,1	2,9

Zdroj: [47], autorem upraveno

4.7.4 Ubytování a stravování

Ubytovací kapacity se v kraji řadí k nejnižším v rámci celé ČR. Spolu se Zlínským krajem zaujímá kraj poslední místo v počtu zařízení, tj. 338 ubytovacích zařízení. Kraj vykazuje 19 127 lůžek, což představuje v přepočtu k rozloze 4. nejnižší hustotu lůžek na km².

Počtem pokojů Olomoucký kraj zaujímá 11. místo se 7 376 pokoji. Porovnání s ostatními kraji v příloze č. 3, tabulka č. 9.

Tabulka 4.7.4.1: Kapacity hromadných ubytovacích zařízení v Olomouckém kraji (k 31.12.2009)

	<i>Počet zařízení</i>	<i>Počet pokojů</i>	<i>Počet lůžek</i>	<i>Počet lůžek na km²</i>
Olomoucký kraj	338	7 376	19 127	3,63
ČR	7 557	181 026	463 087	5,87

Zdroj: [47], autorem upraveno

V rámci okresů Olomouckého kraje si nejlépe v ubytovací kapacitě vede okres Šumperk. Má 119 ubytovacích zařízení s 6 602 lůžky. Největší hustotou v počtu lůžek na 1 km² má ale okres Jeseník, 8,52 lůžek/km². Nejnižší počet zařízení a počet lůžek vykazuje okres Prostějov. (viz. tabulka 4.7.4.2)

Tabulka 4.7.4.2: Kapacita ubytovacích zařízení v okresech Olomouckého kraje (k 31.12.2008)

	<i>Počet zařízení</i>	<i>Počet pokojů</i>	<i>Počet lůžek</i>	<i>Počet lůžek na km²</i>
Jeseník	115	2 212	6 122	8,52
Šumperk	119	2 095	6 602	5,03
Olomouc	57	1 626	3 608	2,23
Přerov	33	1 103	2 383	2,82
Prostějov	33	638	1 838	2,36

Zdroj: [44], autorem upraveno

Vedle ubytování jsou pro návštěvníky kraje nepostradatelná i stravovací zařízení. Informace o počtu stravovacích zařízení jednotlivých krajů nejsou dostatečně evidovány. Poslední přehledné a konkrétní údaje z Českého statistického úřadu pochází již z roku 2001. V průběhu jednotlivých let se jistě mnohé změnilo. Některých pohostinských zařízení přibýlo, jiných naopak ubylo. Proto není zcela možné provést konkrétní porovnání v rámci krajů ČR. Podstatným ale zůstává samotný Olomoucký kraj a jeho stav, počty stravovacích zařízení.

K 30.9.2009 bylo v ČR evidováno celkem 106 968 restaurací, stánků a mobilních

stravovacích zařízení, z toho jsou v počtu 98 022 provozovateli fyzické osoby. (viz V Olomouckém kraji k 31.12.2009 byl celkový počet restaurací 353, z toho nejvíce, s počtem 166 restaurací, v okrese Olomouc. Druhým okresem s největším množstvím restaurací je okres Přerov. Další možností stravovacího zařízení jsou hostince, kterých je v kraji 240. Příjemným posezením jsou bezesporu kavárny a cukrárny. Těch nejvíce skýtá okres Olomouc. V celkovém počtu pohostinských zařízení jednotlivých okresů vítězí okres Olomouc s 283 provozovny. O druhé místo se pak dělí okresy Přerov a Prostějov. (viz. tabulka 4.7.4.3.)

Tabulka 4.7.4.3: Stravovací zařízení v Olomouckém kraji (k 31.12.2009)

	<i>Restaurace</i>	<i>Hostince</i>	<i>Pizzerie</i>	<i>Kavárny, cukrárny</i>	<i>Stravovací zařízení celkem</i>
Olomoucký kraj	353	240	30	25	648
Okres:					
Jeseník	26	17	1	2	46
Šumperk	45	13	4	5	67
Olomouc	166	88	18	11	283
Přerov	64	53	5	4	126
Prostějov	52	69	2	3	126

Zdroj: [47], autorem upraveno

4.8 Cestovní ruch v Olomouckém kraji

4.8.1 Potenciál cestovního ruchu

V dnešní době je odvětví cestovního ruchu neodmyslitelnou součástí hospodářství většiny zemí. Nejenže přispívá k tvorbě nových pracovních příležitostí, podílí se na tvorbě HDP, je impulsem k investičním aktivitám, ale také přispívá k celkovému rozvoji regionů.

Potenciál CR v Olomouckém kraji je poměrně rozličný. Kraj nabízí možnosti cestování jak v zimním, tak v letním období. Na základě typů CR lze v kraji rozvíjet především CR sportovně-turistický, využít tak pěší turistiku a cykloturistiku, dalším možným typem CR je CR rekreační orientovaný na odpočinek, relaxaci, ale také aktivní pobyt. Neopomenutelným je CR kulturně-poznávací, s návštěvami historických a jiných hodnotných památek, různých kulturních zařízení a tím získávání většího rozhledu. V neposlední řadě je v kraji nabídka významných lázeňských zařízení, tedy možnost rozvoje zdravotně orientovaného CR. Vyskytuje se zde i městský, sakrální, kongresový či venkovský CR.

4.8.2 Podpora rozvoje cestovního ruchu v kraji

V roce 1999 bylo založeno sdružení pod názvem Sdružení cestovního ruchu Šumpersko-Jeseníky. Jedná se o otevřené sdružení právnických osob, které si klade za cíl napomáhat rozvoji CR jako hospodářskému odvětví a zdroji pracovních příležitostí vytvářením územních, materiálně finančních, organizačních, kulturních a sportovních podmínek. Usiluje o dobré jméno, zlepšování kvality služeb a o zvyšování schopnosti přijímat turisty na mezinárodní úrovni v oblasti Jeseníků. Mezi jeho hlavní činnosti patří reprezentace regionu na veletrzích, informační a propagační aktivity, koordinace činností zajišťující rozvoj CR. V roce 2004 sdružení změnilo název na Sdružení cestovního ruchu Jeseníky. Po té se zvýšil důraz na významnost destinačního managementu pro turistickou oblast Jeseníky. V roce 2005 se sdružení dostalo podpory od orgánů kraje a byla zahájena bližší spolupráce. Postupně vzniklo Sdružení cestovního ruchu Střední Morava, r. 2006. Posláním obou sdružení je především zajištění rozvoje a koordinace CR, úspěšnosti a konkurenceschopnosti v jednotlivých regionech, a to na základě spolupráce veřejného i soukromého sektoru.

Obrázek 4.8.2.1: Logo Sdružení cestovního ruchu Jeseníky [73]

4.8.3 Podmínky pro pěší a cykloturistiku

Olomoucký kraj vybízí své návštěvníky celou řadu příležitostí ke sportování. Díky různorodému reliéfu má kraj ideální podmínky pro turistiku, ať už pěší nebo na sedle kola. Jeseníky i Střední Morava nabízí velké množství značených turistických tras a stezek. Turisté si tak mohou vybrat různě dlouhé a rozlišně náročné výlety pro poznávání zdejších krás.

V Hrubém Jeseníku je velice oblíbená trasa Ramzová-Šerák-Obří skály-Ramzová. Trasa je středně náročná, záleží na tom, zda turisté využijí ke zdolání výstupu lanovku nebo jdou pěšky. Celková délka činí cca 11 km. Další z velmi navštěvovaných tras je Ovčárna-Švýcarská-Praděd-Ovčárna. Tato trasa je vhodná i pro rodiny s dětmi. Nepatří mezi náročné a je odsud při příznivém počasí malebný pohled na Jeseníky. Turisté se v tomto případě nemusejí ohlížet ani na roční období, neboť je zde v zimě strojově upravovaná trasa pro běžecké lyžování. Daný okruh jde maličko pozměnit a tím zvýšit náročnost a délku (Karlova Studánka-Praděd-Ovčárna-Karlova Studánka). Trasy právě z Karlovy Studánky jsou vstupní branou na Praděd a návštěvníky lákají především díky vodopádům Bílé Opavy. Důležitou křižovatkou turistických tras a východiskem hřebenových túr je Červenohorské Sedlo. Červenohorské Sedlo-Vřesová Studánka-Keprník-Šerák patří k trasám středně náročným s délkou okolo 17 km. Od Vřesové Studánky až na vrchol Keprníku vede totožná naučná stezka, kde jsou ke shlédnutí rašeliniště. Nejnáročnější trasou je tzv. Jesenická hřebenovka (Skřítek - Petrovy kameny - Praděd - Červenohorské sedlo), při které turisté zdolají značné převýšení a téměř 31 km. Pro návštěvníky nezapomenutelnou je Naučná stezka Rejvíz. Nachází se v národní přírodní rezervaci, která je charakteristická svými rašeliništi a Velkým mechovým jezírkem. Návštěvníky seznamuje především s faunou a flórou.

Střední Morava s příjemným klimatem, rovinnatým rázem skýtá nespočet naučných stezek. Naučná a přitom zajímavá je např. Naučná stezka Velký Kosíř - lesní pěšiny, archeologické nálezy i kus historie. Jednou z nejznámějších stezek je Naučná stezka Luh Litovelského Pomoraví. CHKO Litovelské Pomoraví je možné shlédnout pěšky i na kole díky upravenému terénu. Na Šternberku se nalézá Naučná stezka - Zelená stezka. Je sjízdná jak na kole, tak dostupná pěšky. Trasa má charakter vyloženě rekreační výletní cesty. Zakončením je Těšíkovská kyselka, kde se nachází odpočinkové místo a tabule s informacemi o minerálních pramenech střední Moravy.

Známých turistických tras a naučných stezek pro tuto oblast je veliké množství. Olomoucký kraj se turisty snaží nadchnout těmito aktivitami v řadě svých propagačních materiálů. Výše uvedené je jen pouhým zlomkem toho, co je možné v kraji navštívit.

Na území ČR bylo k 1.1.2010 napočítáno 1 601 km cyklostezek. Nejrozsáhlejší síť se nachází na území hl. města Prahy, ve Zlínském kraji a na 3. místě v kraji Olomouckém se 158 km. V roce 2009 bylo v Olomouckém kraji vybudováno 27,3 km nových komunikací.

Olomouckým kraje probíhají dvě významné cyklotrasy - Jantarová a Moravská stezka. Dálková cyklotrasa - Jantarová stezka, spojující Vídeň, Brno, Ostravu a Krakov prochází střední Moravou od Hustopečí nad Bečvou až po Protivanov. Zdolání středomoravského úseku této trasy je především příjemným výletem pro milovníky přírodních krás a zajímavostí, pro ty, co ocení zastávku v lázních a ty, které láká historie. Moravská stezka spojuje Jeseníky a jižní Moravu. Zejména její hanácká část je vhodná i pro méně zdatné cyklisty. Trasa je 82 km dlouhá a její značná část vede přírodou Litovelského Pomoraví. Poměrně populární se v posledních letech stala Čarodějnická cyklotrasa. Jedná se o tématickou naučnou cyklotrasu vedoucí z Mohelnice až do Zlatých Hor. Je náročná díky horským cestám a své délce 138 km. Atraktivitou je tzv. dvacet zastavení, kdy si turisté na pamětních deskách a pomníčkách připomínají události čarodějnických procesů. Dalšími náročnými trasami jsou např. Adrenalinová trasa aneb i Haná má kopečky, Bystřička nebo Ku prameni Odry. Na výlety do přírody, za zajímavostmi a poznáním láká spousta udržovaných značených cyklistických tras. Pro vyznavače sportů je na základě tohoto Olomoucký kraj velice příhodným místem.

4.8.4 Turistické zajímavosti a kultura v Olomouckém kraji

Olomoucký kraj je charakteristický svým přírodním terénem, který je protikladný. V severní části se rozprostírají hory lákající k letním i zimním aktivitám, zejména pak horské turistice, lyžování a cyklistice. Naproti tomu oblast Hané, která leží v úrodné nížině s řekou Moravou, rozsáhlými lány polí a rovinným terénem nabízí ideální místo k pěší turistice, cyklistice i pro rodiny s malými dětmi a k radovánkám či relaxaci u přírodních vodních ploch. Rekreační oblasti jsou protkány nejrůznějšími sportovními zařízeními, cyklistickými i naučnými stezkami, ale také přírodními vodními nádržemi s možností odpočinku. Kraj se také pyšní místy, které vzbuzují obdiv a úctu - hrady, zámky a technické unikáty. Na území kraje nalezneme i známá poutní místa. Mnohokrát historickou atmosféru a nádech nese řada krásných, pulzujících měst. I co se týče zdraví, má kraj co nabídnout. Vyskytuje se tu celá řada lázeňských zařízení s horkými či studenými prameny.

4.8.4.1 Přírodní atraktivita

CHKO Jeseníky

Čistý vzduch, panenská příroda a podmínky pro letní i zimní dovolenou činí z CHKO Jeseníky velice atraktivní turistickou oblast. V každém ročním období nabízí Jeseníky nespočet pokladů. Léto je ve znamení hojnosti hub, borůvek a dalších plodů, na jaře se v říčkách nachází pstruzi, na podzim hrají lesy pestrými barvami a zima nabízí bohatou sněhovou pokrývku. Návštěvníci CHKO si tak mohou vybrat zda stráví klidnou dovolenou ve víru odpočinku a relaxace nebo zda využijí nabídky ke sportovním aktivitám a řadě zážitků či dobrodružství.

Chráněná krajinná oblast Jeseníky byla vyhlášena v roce 1969. Hlavním předmětem ochrany jsou horské lesy a rašeliniště. CHKO se rozkládá na ploše 740 km². Nachází se v severním okraji Moravy, na hranici Moravskoslezského a Olomouckého kraje, na území okresů Bruntál, Jeseník a Šumperk. Území je z 80 % pokryto lesy, většinou druhotné smrčiny a bučiny s místy původních bukových lesů a horských smrčin. Nejcennější území CHKO jsou ve 4 NPR (Praděd, Šerák - Keprník, Rejvíz, Rašeliniště Skřítek), v 18 PR (např. Niva Branné, Suchý vrch, Vysoký vodopád, Rabštejn) a v 6 PP (např. Smrčina, Chebží, Pasák). (viz. příloha č. 4, obr. č. 1)

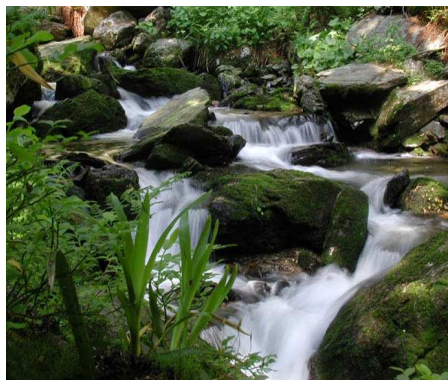
V oblasti se také nachází naučné stezky - např. Rejvíz, Bílá Opava, Pasák, Červenohorské Sedlo-Šerák-Ramzová, Se skřítkem okolím Pradědu. Každá z naučných stezek má různou délku, jsou rozdílně náročné, ale všechny nabízí fascinující faunu a floru, tedy jedinečné zážitky.

Obrázek 4.8.4.1: CHKO Jeseníky (vysílač Praděd)

Zdroj: [48]

Obrázek 4.8.4.2: Bílá Opava

Zdroj: [37]

Aktuálně probíhá snaha o vyhlášení Národního parku Jeseníky. Iniciativně je zapojena skupina veřejně aktivních občanů žijících v Jeseníkách. Veřejná kampaň a petice byla zahájena v červnu 2009. Petici podepsalo doposud 8 500 lidí, ze známých osobností např. Miroslav Donutil, Naděa Konvalinková nebo Ladislav Potměšil. Skupina spolupracuje s množstvím institucí, zejména knihovnami a informačními centry. V rámci kampaně na zlepšení ochrany přírody Jeseníků bylo vydáno několik desítek článků, odvysíláno několik reportáží a dokument.

CHKO Litovelské Pomoraví

CHKO Litovelské Pomoraví byla zřízena v roce 1990. Nachází se na severu střední Moravy mezi městy Olomouc a Mohelnice. Území Litovelského Pomoraví se rozkládá na 96 km². Z celkové rozlohy zaujímají lesy 56 %, zemědělská půda 27 % a vodní plochy 8 %. Je součástí evropské soustavy chráněných území NATURA 2000 (oblast CHKO je vyhlášena jako tzv. ptačí oblast). Mokřadní část Litovelského Pomoraví je zařazena do Seznamu mezinárodně významných mokřadů Ramsarské konvence.

Nejcennější části území jsou chráněny ve 28 maloplošných chráněných územích – 2 NPR (Vrapač, ramena řeky Moravy), 1 NPP (Třesín), 13 PR (např. Doubrava, Hejtmanka, Chomoutovské jezero, Litovelské luhy, Novozámecké louky) a 12 PP (např. Bázlerova pískovna, Hvězda, Kurfürstovo rameno, Malá Voda). (viz. příloha č. 4, obr. č. 2 a 3)

Územím CHKO vedou turistické trasy, nejvíce pozoruhodností nabízí naučná stezka Litovel - Horka nad Moravou. Na trase je 11 zastavení s informačními panely seznamující návštěvníky s významem vody v krajině, s životem na březích i pod hladinou i s životem lužního lesa. Naučná stezka je zároveň součástí Moravské cyklostezky a napojuje se na ni řada místních cyklotras.

Jeskynní systémy

Olomoucký kraj turistům nabízí nejvíce veřejnosti přístupných jeskyní z celé ČR mající i průvodce s možností cizojazyčného výkladu. Rájem pro oči jsou rozsáhlé Mladečské a Javoříčské jeskyně na Olomoucku. Unikátem jsou aragonitové Zbrašovské jeskyně s gejzírovými krápníky na Přerovsku. Na Jesenicku se vyskytují jeskyně Na Špičáku a Na Pomezí, kam každý rok zamíří nespočet školních výletů, rodin s dětmi, ale i všemožných zvědavců.

Mladečské jeskyně

Nacházejí se nedaleko CHKO Litovelské Pomoraví. Ve vápencovém vrchu Třesín je vytvořen labyrint puklinových chodeb a dómů. Podzemní prostory jsou bohatě zdobeny krápníky a sintrovými náteky. Mezi nejpozoruhodnější patří tzv. Chrám přírody a Panenská jeskyně. Jeskyně je mimořádně významnou paleontologickou a archeologickou lokalitou. Bylo zde nalezeno mnoho koster lidí starší doby kamenné a kosti dnes již vyhynulých obratlovců.

Javoříčské jeskyně

Javoříčský kras se nachází v severní části Dražanské vrchoviny. Podzemní systém jeskyní je tvořen složitým komplexem chodeb, dómů a propastí. Na jejich vývoji se podílel potok Špraněk. Jejich podstatná část byla objevena již v roce 1938 při průstupu nižším patrem. Další části byly objevovány postupně v 50. letech 20. stol. Celková délka všech známých chodeb dosahuje přes 4 km s výškovým rozpětím přes 60 m. Prohlídkové trasy jsou dvě, dlouhá 800 m a krátká 450 m. Javoříčské jeskyně jsou unikátní svojí bohatou a rozmanitou krápníkovou výzdobou. Patří mezi nejkrásnější jeskyně ČR.

Zbrašovské aragonitové jeskyně

Nachází se pod Zbrašovským vrchem v levém břehu řeky Bečvy v Teplicích nad Bečvou. Tvoří komplex chodeb, dómů, komínů a puklin v několika výškových úrovních. Jsou jedinými zpřístupněnými jeskyněmi hydrotermálního původu v ČR. Raritou je, že se jedná o nejteplejší jeskyně v ČR - teplota vzduchu v podzemí činí 14-16 °C.

V Hranickém krasu je dokumentováno 31 jeskyní a propastí. Z nich nejvýznamnějšími jsou Hranická propast, Zbrašovské aragonitové jeskyně a Černotínské jeskyně (dnes již odtěžené či zavalené).

Obrázek 4.8.4.3: Zbrašovské aragonitové Jeskyně

Zdroj: [50]

Jeskyně Na Špičáku

Jeskyně Na Špičáků, dříve zvaná také Supíkovická jeskyně prostupuje vrchem Velký Špičák, 10 km severně od Jeseníku. Převážně horizontální labyrint chodeb, puklin a síní vytvořily vody povrchových toků v krystalických vápencích. Jejich neobvyklé tvary jim vtiskla podzemní jezera tavných vod z kontinentálního ledovce. Datum objevu jeskyně není známo, první písemná zmínka o ní pochází z roku 1430. Patří mezi nejstarší písemně doložené jeskyně ve střední Evropě. Celková délka všech dosud známých chodeb činí 410 m s výškovým rozpětím přes 10 m.

4.8.4.2 Zahrady a parky

Arboretum Bílá Lhota

Arboretum se nachází mezi městy Litovel a Loštice. Park byl založen kolem roku 1700 u příležitosti renovace zdejšího zámku. Původní sortiment dřevin a jeho uspořádání se nepodařilo zjistit, ovšem některé z původních stromů jsou zde doposud. V letech 1792-1840 panství vlastnil Johann Albert von Ostheim. Od roku 1869 se stalo majetkem rodu Riedlů. Quido Riedl dendrolog začal posléze park přetvářet dle vlastních představ. Do parku o rozloze necelých 3 ha soustředil téměř 500 druhů a forem okrasných dřevin. Do dnešních dnů se zachovalo asi 240 exemplářů. Od roku 1966 bylo vysázeno dalších 300 exemplářů a celé Arboretum přešlo do správy Vlastivědného muzea v Olomouci.

Botanická zahrada a Výstaviště Flora

Botanická zahrada s rozáriem o rozloze 8 ha je situována ve městě Olomouc. Zahrada se rozprostírá ve dvou sadech. Ve Smetanových sadech se nachází historicky nejstarší městská zeleň a jsou zde Sbírkové skleníky. V tomto areálu se již po desetiletí konají mezinárodní zahradnické výstavy. V Bezručových sadech, tzv. Korunní pevnůstka, se nachází samotná botanická zahrada s rozáriem, alpinem a dalšími expozicemi. Byla vybudována v 60. letech minulého století. Rozárium se například pyšní sbírkou čítající 600 druhů odrůd růží velkokvětých a nachází se zde řada unikátních exemplářů. Návštěvníci mají možnost od jara do podzimu shlédnout širokou škálu barev, vůní či tvarů. Nejsou opomenuty naučné a kulturní programy jak pro děti tak dospělé. Zahrada je tak vhodná k oddychu, relaxaci, procházkám a poznávání.

Arboretum „Přírodní ráj“

Arboretum je situováno v Bystrovanech u Olomouce. Nevšední je již od samotného počátku. V roce 1997 započala složitá stavba na zdevastovaném a kontaminovaném pozemku, s čímž napomohl Geologický a Hydrometeorologický ústav. Od roku 2000 je park zpřístupněn široké veřejnosti. V areálu se nachází krásný vodopád, který padá do jezírka, to je pokryto lekníny a prohánějí se v něm vzácní kapři. Dřevěný mostek přes jezírko byl vytvořen z 200 druhů cizokrajných dřevin a rostlin. Chloubou parku je blahočet čilský, který na zemi přebývá asi 200 mil. let a cykas, který jako jediný druh přežil tragédii v Hirošimě. Do parku je zasazen altánek vhodný k odpočinku. Obdivovatelé fauny si rovněž přijdou na své. Vystavený je tu výběh s kozami, lamami a voliéra s cizokrajnými opeřenci. Zajímavostí je také restaurace v antickém stylu nebo luxusní cukrárna s venkovním posezením. Park tak především poskytuje možnost k procházkám a obdivování vzácností.

Obrázek 4.8.4.4: Bystrovany - „Přírodní ráj“

Zdroj: [53]

4.8.4.3 Kulturní prostředí

Státní hrad Bouzov

Hrad byl založen na počátku 14. století. Prvním majitelem byl Búz z Búzova. Prošel rukama pánů z Vildenberka a z Kunštátu. V 15.-17. stol. byl Bouzov v majetku mnoha českých a moravských rodů. Po té celé panství koupil Řád německých rytířů, kteří jej vlastnili až do roku 1939. Po skončení 2. světové války spadl hrad postupně pod Národní správu, Národní majetkový fond, Státní památkovou správu, Vlastivědné muzeum v Olomouci. Od roku 2004 spadá pod Národní památkový ústav.

Současnou podobu hrad získal přestavbou na přelomu 19. a 20. stol. Vše bylo navrženo dle představ arcivévody Evžena Habsburského. Rekonstrukcí vzniklo mohutné

středověké sídlo, ve kterém se prolíná několik uměleckých slohů.

Bouzov je jedním z nejnavštěvovanějších a nejpůsobivějších hradů v celé ČR. Nachází se uprostřed lesů, skýtá spoustu věží, bašt a chrličů, pyšní se hradním příkopem a dvěma padacími mosty. Interiéry hradu jsou plně vybaveny. Je to místo plné romantiky, historické atmosféry a rájem pohádek. Mnozí turisté se sem vydávají především díky pohádkám, které na hradě byly natočeny. Svým návštěvníkům nabízí 5 prohlídkových tras. Každý rok se zde konají mimořádné prohlídky a tématické programy. V podhradí se nachází galerie, jejíž specialitou jsou historicky laděné a naučné programy orientované na všechny věkové kategorie. Raritou je replika Trójského koně, největšího v Evropě, který nadchne nejen nejmladší příznivce.

Státní hrad Šternberk

Hrad Šternberk se nachází ve stejnojmenném městě nedaleko Olomouce. Byl původně obranné středověké sídlo. Založil ho v polovině 13. stol. Zdeslav z Chlumce a ze Šternberka. První písemná zmínka pochází z roku 1269. Z obranného sídla byl hrad v 70. letech 14. stol. přestavěn a rozšířen. Jako svou rezidenci hrad využíval církevní hodnostář a diplomat Biskup Albert II. ze Šternberka. V 16. století proběhla díky rodu Berků z Dubé a Lipé renesanční rekonstrukce. Hrad prošel obdobím husitských válek, potomků Jiřího z Poděbrad i třicetiletou válkou. Kolem roku 1699 koupil sídlo kníže Jan Adam Ondřej z Lichtenštejna. Rod Lichtenštejnů držel hrad ve vlastnictví až do roku 1945. Vybavení sídla historickým mobiliářem, obrazy, plastikami, gobelíny a nábytkem vzniklo díky architektu K. G. Kayserovi.

Hrad turistům nabízí 3 prohlídkové okruhy. Přičemž 1. okruh je prvním poschodím, které je vybaveno mobiliářem posledních majitelů. 2. okruh probíhá v interiéru poschodí druhého, kde jsou vystaveny exponáty svezené z nepřístupných moravských zámků. Šternberk pořádá množství doprovodných programů. Na nádvoří a v přilehlém parku se konají divadelní představení, hudební festivaly, koncerty, veletrhy a jarmarky. Návštěva hradu je ideální zastávkou k procházce malebným městem a k získání zajímavých poznatků z historie.

Obrázek 4.8.4.5: Státní hrad Šternberk [55]

Zřícenina hradu Helfštýn

Rozsáhlá zřícenina se nachází pouhé 4 km od Lipníku nad Bečvou. Helfštýn je umístěn v zalesněném kopci a připomíná tak středověké sídlo ukryté před civilizací, ovšem dostupnost je snadná. Na hradby se naskytne krásný pohled při cestách vlakem či autokarem z Olomouce do Hranic. Původně nevelký hrad byl založen koncem 13. stol. Fridušem z Linavy. Sídlili zde páni Kostkové z Postupimy, Perštejnové, ale také Petr Vok z Rožmberka. Na základě častých změn majitelů hrad vyniká slohovou různorodostí. V minulosti Helfštýn sloužil jako renesanční palác, později jako vojenská základna, čelil také útokům za třicetileté války. Hrad byl postupně ničen a opuštěn. Až v 19. století se začalo pracovat na opravách a roku 1945 připadl do rukou státu. V současnosti je areál hradu obklopen hradbami s věžemi. K samotnému hradu turisté musí projít přes 4 nádvoří a 5 branami. Konají se tu nejrozličnější kulturní představení, ale nejvýznamnějším je mezinárodní setkání uměleckých kovářů. Nechybí tedy jejich stálá expozice. Zřícenina hradu je kulturním centrem regionu a neustále probíhají snahy, aby se dostal do světového podvědomí, k čemuž směřují rekonstrukční práce.

Obrázek 4.8.4.6: Zřícenina hradu Helfštýn - letecký pohled

Zdroj: [56]

Zámek Velké Losiny

Dominantou lázeňské obce Velké Losiny je nádherný a známý zámek. Nachází se v údolí říčky Desné, asi 7 km severovýchodně od města Šumperk. Velké Losiny jsou velmi vyhledávaným turistickým místem především díky klidnému přírodnímu prostředí, které vybízí k pobytu na čerstvém vzduchu s širokými možnostmi aktivního odpočinku a kulturního i společenského vyžití. Nejenže jsou zde soustředěny jedny z nejstarších moravských lázní se sirnou termální vodou, obec je rovněž známá díky období tzv. „čarodějnických procesů“, kterými se inspiroval Václav Kaplický, ale pyšní se především skvostem v podobě zámku a ruční papírny.

Zámek nabízí ke shlédnutí renesanční interiéry s původním zařízením a cennými

sbírkami. Na samotné stavbě se podílel rod Žerotínů, který vybudoval řadu sídel v celé oblasti. Původní tvrz z 15. stol. byla přestavěna ve velký renesanční zámek, ten byl posléze přestaven barokně. Dnes jsou zde umístěny historické expozice. Velice zajímavým je Čarodějnický sál připomínající čarodějnické procesy nebo zbrojnice, kde jsou k vidění exponáty cenné žerotínské sbírky zbraní. Pozoruhodností je i fresková výzdoba kaplí.

Obrázek 4.8.4.7: Zámek Velké Losiny

Zdroj: [57]

Zámek Náměšť na Hané

Pozdně barokní zámek nechal postavit Ferdinand Bonaventura Harrach v 18. stol. Zámek má doposud zachovanou původní podobu, neboť neproběhly žádné stavební úpravy. Představuje čtyřkřídlový objekt, kdy jeho boční křídla uzavírají dvůr. Areál zámku se nachází uprostřed kruhovitěho parku, ze kterého vycházejí lipové aleje do všech světových stran. Architektura hlavní budovy je ovlivněna soudobou francouzskou architekturou, typickou je mansardová střecha s vikýři. Interiéry zámku jsou vybaveny dobovým zařízením z 18. a 19. stol. Velmi působivá je především pak sbírka míšeňského porcelánu. Návštěvníkům stojí za prohlídku i galerie moderního umění nebo zámecká kaple. Unikátem je expozice slavnostních a cestovních kočárů olomouckých biskupů a arcibiskupů z 18. a 20. stol. Turisty může nadchnout i samostatná výstava historických dětských kočárků. Kromě prohlídkových tras zámek nabízí i různé kulturní akce.

Zámek Úsov

Zámek se nachází v stejnojmenném městě na pomezí střední a severozápadní Moravy. Původní gotický hrad ve stylu francouzského kastelu patří mezi nejstarší na Moravě. Podle archeologických nálezů zřejmě vznikl ve 13. stol. V průběhu jednotlivých století hradní palác

vlastnili páni z Vlašimi, z Boskovic a nakonec patřil Lichtenštejnům, kteří vystavěli barokní zámeckou budovu. Zámek ovšem nebyl jejich sídlem, pouze centrem panství. Ke konci 19. stol. zřídil Jan II. z Lichtenštejna v zámeckém interiéru lesnické a lovecké muzeum s bohatými sbírkami zvířeny z lichtenštejnských panství a z loveckých výprav do Polska, Itálie, Afriky a Indie. Ve sbírkách je přes 4000 kusů přírodnin, např. 700 kusů rohů a parohů. Zámek se pyšní hradním příkopem a dominantní válcovou věží s hladomornou. Expozice interiérů je tvořena sály, v nichž jsou vystaveny trofeje africké zvířeny, zdejších ptáků a savců, ale také zbraně, nábytek z kořenů stromů a předměty dokumentující lesnictví. Lovecko-lesnické muzeum je ojedinělým svého druhu ve střední Evropě.

K dalším turistickým zajímavostem v oblasti kultury a historie v Olomouckém kraji patří zámek Jánský Vrch v Javorníku, kde mají návštěvníci možnost shlédnout největší sbírku svého druhu - dýmek a kuřáckých potřeb, v ČR. Exponátů je zhruba 1200 z období 18.-20. stol. a pochází z nejrůznějších koutů světa. Pozoruhodným je i zámek Čechy pod Kosířem, ve kterém čerpal inspiraci a tvořil nejvýznamnější díla malíř Josef Mánes. Zámek nabízí expozici jeho obrazů a za návštěvu stojí zámecký park s unikátními dřevinami, umělou jeskyní a drobnými stavbami jako např. vyhlídková věž nebo empírový altán. U komplexu zámku je možné se vydat za nabráním sil po naučné stezce na vrchol Velkého Kosíře. Neopomenutelným je i zámek Tovačov. Ten nabízí ojedinělou vyhlídku ze 100 m vysoké Španilé věže na zdejší překrásnou krajinu. V interiéru zámku je situována i vzácnost - kopie schodiště z Vídeňské opery. Každoročně se stává dějištěm významných akcí, především setkání hanáckých souborů.

Obrázek 4.8.4.8: Zámek Jánský Vrch - Javorník

Zdroj: [56]

Celý Olomoucký kraj je kulturou protkaný. V každém větším městě mají turisté možnost navštívit muzea s různými expozicemi či přednáškami, galerie s výstavami, divadla s poutavými představeními, koncerty pod širým nebem, v kostelech a kulturních zařízeních nebo i nejrůznější druhy slavností. I velmi náročný návštěvník musí v kraji uspokojit své potřeby či přání a odnést si tak nezapomenutelné zážitky.

4.8.4.4 Církevní památky a poutní místa

Střední Morava je z pohledu turistiky zaměřené na církevní památky velice lákavým cílem. Mezi nejvýznamnější a nejnavštěvovanější církevní památky patří chrám Navštívení Panny Marie. Samotné město Olomouc skýtá největší koncentraci církevních staveb na počet obyvatel v ČR. Skvostem sakrální architektury je mohutný komplex Klášterní Hradisko, neopakovatelnou atmosféru nabízí také katedrála sv. Václava, chrám sv. Mořice nebo kostel sv. Michala. Mezi dominanty Hané se řadí barokní chrám Očišťování Panny Marie v Dubu nad Moravou. Majákem Moravy bývá označována poutní bazilika Nanebevzetí Panny Marie sv. Hostýn, neboť její osvětlení je v noci viditelné desítky kilometrů. Nejen pozorný návštěvník na každém kroku najde kapličku, kostelík nebo alespoň boží muka.

Svatý Kopeček - chrám Navštívení Panny Marie

Svatý Kopeček se rozprostírá na úpatí Hrubého Jeseníku. Představuje nejoblíbenější výletní i poutní místo v regionu. Díky poloze, rozmanitému terénu a údolím potoků a řek nabízí ideální podmínky k rekreaci a sportu. Oblast je protkána množstvím pěších i cyklistických tras. Nejvýznamnější dominantou je bazilika Navštívení Panny Marie. Vznik poutního místa je spojen s Janem Andrýskem, obchodníkem s vínem. Ke chrámu se poutá legenda o vyhledání místa pro budoucí kapli na pahorku, na kterém se mu ve snu zjevila Matka Boží. Bazilika je dílem 17. a počátku 18. stol., výstavby a výzdoby se zúčastnili přední umělci tehdejší doby. Areál se sestává z chrámu, obytných a účelových budov a ambitů s kaplí. Poutní místo navštívila osobně císařovna Marie Terezie nebo papež Jan Pavel II.

Klášterní Hradisko

Klášterní areál je díky svému půdorysu často nazýván hanáckým Escorialem. Je situován nad ohyb řeky Moravy, jen kousek od centra města Olomouce. Komplex zaujímá plochu přes jeden hektar. Čtyřkřídlá stavba nad půdorysem obdélníku s nárožními věžemi a

příkopem dělí vnitřní příčné křídlo na dvě části - italský manýrismus a vrcholné baroko. Klášter Hradisko byl založen jako benediktinský roku 1078. Po té je vystřídali premonstráti a zůstali až do zrušení kláštera roku 1784. Ačkoliv už dvě století slouží jako vojenská nemocnice, je tento unikát částečně zpřístupněn veřejnosti. Probíhají zde prohlídky historických prostor, především knihovny, Slavnostního sálu, Tereziánského pokoje, kostela sv. Štěpána, věž nebo Andělských schodů.

Obrázek 4.8.4.9: Klášterní Hradisko - Slavnostní sál

Zdroj: [61]

Dóm sv. Václava

Katedrála sv. Václava je významná dominanta města Olomouce. Se stavbou kostela začal ve 12. stol. olomoucký kníže Svatopluk. 1130 byla stavba dokončena a vysvěcena biskupem Jindřichem Zdíkem. Od 12. stol. byl dóm mnohokrát přestavěn. Současná podoba představuje neogotiku. Dominují jí tři věže, z nichž je jedna vyšší jak 100 m, a neoddělitelně patří k panoramatu města. Se svým okolím tvoří nejmalebnější část historického jádra Olomouce. Za pozornost stojí nejen architektura dómu, ale také řada uměleckých děl. Mezi nejvýznamnější patří čtyři sochy církevních otců, umístěné dnes na hlavním oltáři. Zajímavostí je, že jedna z věží má zavěšený největší olomoucký zvon, vážící 8 tun a zasvěcený sv. Václavovi a Nejsvětější Trojici.

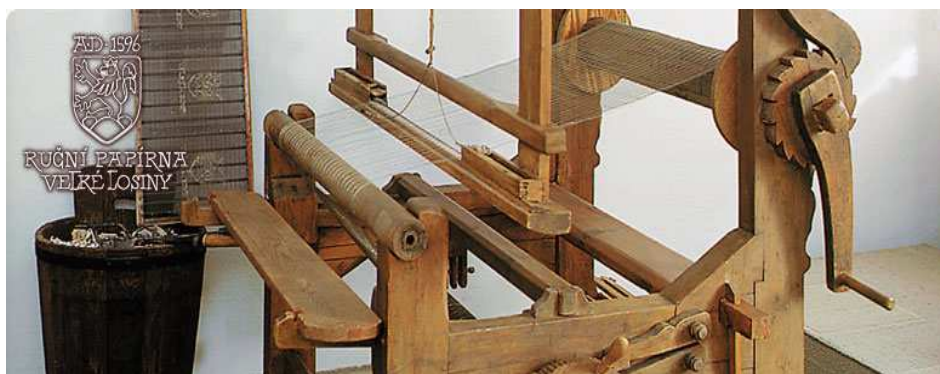
4.8.4.5 Technické památky a zajímavosti

Ruční papírna Velké Losiny

Papírna byla založena v 16. stol. Janem mladším ze Žerotína. Je situována v lázeňské obci Velké Losiny. Spolu s losinským zámekem je nejnavštěvovanějším místem jesenického podhůří. Klasicistní budova výroby se pyšní vysokou mansardovou střechou a skrývá ve

svém krovu rozlehlou sušárnu papíru. Papírna patří mezi nejstarší a doposud fungující papírenské manufaktury v Evropě. Ve 20. stol. zde byla vybudována expozice dějin papírenské výroby a bylo tak zřízeno muzeum papíru. V roce 2002 byla papírna prohlášena Národní kulturní památkou. Pro turisty jsou zpřístupněny dva prohlídkové okruhy, v rámci nichž je možné poznat technické zajímavosti manufaktury - historii výroby, části dílen a zhotovování papíru.

Obrázek 4.8.4.10: Ruční papírna Velké Losiny - starodávňý stroj

Zdroj: [63]

Přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně

Vodní elektrárna se nachází na říčce Divoká Desná v pohoří Jeseníků u obce Loučná nad Desnou. Stavba probíhala s přestávkami 18 let, do provozu byla uvedena v roce 1996. Je to 3. největší přečerpávací vodní elektrárna na světě. Jedná se nejen o stavebně-technickou památku, ale díky hrázy horní nádrže umístěné ve výšce 1350 m n. m., se návštěvníkům přímo nabízí úžasný výhled na zdejší panenskou přírodu, ke které je ekologicky šetrná. Je možné dohlédnout na Beskydy, Českomoravskou vrchovinu a Krkonoše. Prohlídky objektů v podzemí jsou časově dané a je také omezena návštěvní kapacita. Ovšem prohlídka horní nádrže probíhá bez jakéhokoli omezení. Elektrárna je vyhledávaným turistickým cílem, dokonce se v roce 2005 zařadila mezi 7 největších divů ČR.

Olomoucký orloj

Orloj je zasazen do fasády olomoucké radnice. Představuje výklenek s lomeným obloukem, který dosahuje výšky 14 m. Současná podoba orloje pochází z poloviny 20. stol. a je dílem Karla Svolinského. Celý orloj je umístěn na pozadí mozaiky. Výzdoba se skládá z medailonů, ty jsou umístěny na bočních stranách výklenku a znázorňují práce charakteristické pro jednotlivé měsíce v roce. Ve vrcholku výklenku se nachází folklorní motiv Jízda králů, ve

spodní pak postavy představitelů pracující třídy. Centrální ciferník orloje zobrazuje polohy planet na pozadí zvířetníku. Hodinový stroj je jedinou původní částí orloje. Každé poledne přitahuje olomoucký orloj před budovu radnice řady obdivovatelů a turistů z tuzemska i zahraničí.

4.8.4.6 Lázeňství

Turistům, kteří vyhledávají odpočinek v pravém slova smyslu, Olomoucký kraj nabízí vyhlášená lázeňská centra. Lázeňství má v kraji svou obdivuhodnou tradici. Je založeno především na výhodném klimatu a průzračně čistých léčivých pramenech. K nejznámějším a nejnavštěvovanějším lázním patří zejména Priessnitzovy léčebné lázně Jeseník, Lázně Karlova Studánka, Lázně Velké Losiny nebo Lázně Teplice nad Bečvou. Lázeňská místa neposkytují jen péči o fyzické zdraví, ale svým kulturním a sportovním vybavením zlepšují duševní i fyzickou pohodu návštěvníků.

Priessnitzovy léčebné lázně Jeseník

Priessnitzovy léčebné lázně jsou situovány v nejsevernějším výběžku Moravy a Slezska v nadmořské výšce 620 m, nedaleko města Jeseník. Celý areál doplňuje malebné panorama. Lázně se mohou chlubit velice příznivými klimatickými podmínkami, proto umožňují návštěvu v jakémkoli ročním období. Jsou vhodné zejména k léčbě horních cest dýchacích, krevního oběhu, nervové soustavy a vegetativního nervstva. Není pravdou, že se do lázní jezdí léčit nemocní, právě naopak. Jsou způsobem relaxace, únikem před dnešním hektickým světem, ale také možností prevence před chorobami.

Lázně vznikly a následně se staly vyhlášenými zejména díky Vincenzi Priessnitzovi. Stal se zakladatelem vodoléčby a založil první vodoléčebný ústav na světě. Léčba v těchto lázních je založena na využití přírodních léčivých zdrojů s kombinací nejmodernějších léčebných a rehabilitačních metod. Typické jsou zde bylinkové a perličkové koupele, inhalace, elektrospánek, akupunktura nebo magnetoterapie. Kromě léčebných procedur lázně nabízí širokou škálu volnočasových aktivit. Pořádají se tu koncerty, taneční večery a další kulturní akce. Návštěvníci mohou využít příležitostí k turistice, cykloturistice, v létě jsou k dispozici tenisové kurty, minigolf, bazén, v zimě pak příznivci bílého sportu mají možnost okusit terény nejbližšího okolí.

Lázně Karlova Studánka

Karlova Studánka leží těsně na východní straně Pradědu v nadmořské výšce 800 m, v údolí Bílé Opavy. Lázně obklopuje jehličnatý les, který je chrání proti prudkým větrům. Je zde nejčistší vzduch ve střední Evropě, neboť je Karlova Studánka soustředěna daleko od průmyslových oblastí. Minerální vody jako léčivý zdroj byly známy již ode dávna. Poprvé byla voda prozkoumána v 18. stol. Místo bylo pojmenováno podle vnuka Marie Terezie, Karla Ludvíka. Hlavním léčivým zdrojem je středně mineralizovaná uhličitá voda. Prameny Vladimír a Petr byly vyhloubeny v 60. letech 20. stol. a používají se především k uhličitým koupelím a pitné kúře. Čisté horské prostředí má příznivé účinky na dýchací ústrojí, zejména vhodné je k léčbě alergií a astma. Pro turisty je Karlova Studánka ideální k turistice v oblasti CHKO Jeseníky, v zimě jsou všude v okolí upravené terény pro zimní sporty. Lázně jsou také velmi dobře uzpůsobeny kongresové turistice.

Lázně Velké Losiny

Termální lázně Velké Losiny jsou jedny z nejstarších moravských lázní. První zmínka pochází z roku 1296. Počátky lázeňství ve Velkých Losinách jsou spjaty s rodem Žerotínů, kteří losinské panství v rozmezí 15.-19. stol. vlastnili. Místní studené a termální sirné prameny jsou od 16. stol. využívány k léčebným účelům. Léčí se tu především nemoci nervového původu (např. stavy po obrnách, po poraněních a operacích centrálního a periferního nervstva s poruchami hybnosti) a u dětí dýchací ústrojí. Hlavní areál lázní tvoří čtyři léčebné pavilony, které upoutávají svým architektonickým řešením. Pro pacienty a turisty je otevřen vnitřní bazén a letní venkovní termální koupaliště. Příjemnému prostředí celého areálu přispívá také rozsáhlý park s mnoha cennými dřevinami. Je to místo ideální pro lehkou i náročnější turistiku a cykloturistiku. V zimě jsou v blízkosti dostupná horská ski střediska.

Obrázek 4.8.4.11: Pramen Karel

Obrázek 4.8.4.12: Pohled na vnitřní termální bazén

Zdroj: [70]

Lázně Teplice nad Bečvou

Lázně jsou situovány v romantické krajině u řeky Bečvy nedaleko města Hranice. Za svůj vznik vděčí termální alkalické minerální vodě s vysokým obsahem přírodního kysličníku uhličitýho. Lázně vybízí mnohé turisty k návštěvě díky uklidňující zeleni parků a zahrad, ale zejména pro kvalitu lázeňské péče v oblasti léčby nemocí srdce, pohybového aparátu a oběhového ústrojí. V lázeňských zařízeních se provádí léčba s využitím nejmodernějších léčebných metod a prostředků. Léčba zahrnuje např. koupele, skotské stříky, masáže, zábaly, inhalace nebo i lymfodrenáž. Velice působivé místo nabízí i celou řadu příležitostí, jak strávit volný čas. Turisté mají možnost využít bazén, saunu, minigolf, vyjet si na kole po značených cyklostezkách nebo navštívit kulturní akce.

V Olomouckém kraji jsou známé i lázně Dolní Lipová a lázně Bludov. Mají jedno společné, a to léčbu obezity. Avšak v dalších se liší. Dolní Lipová se specializuje na léčbu kožních onemocnění, cukrovku a onemocnění štítné žlázy. Bludov je zaměřen na rekondiční a rehabilitační pobyty při poruchách kloubů, šlach a páteře. Oboje se nachází v regionu Jeseníky a díky tomuto čerpají horské a podhorské klima.

4.8.4.7 Významná města kraje

Různorodé spektrum nabídky měst Olomouckého kraje dokresluje to, že je každé svým způsobem výjimečné, každé nabízí spleť něčeho jiného, ale všechny stojí za pozornost a především za návštěvu.

Olomouc

Stotisícová Olomouc patří mezi nejvýznamnější centra ČR. Díky pestré historii, kulturním a řemeslným tradicím, ale především výhodné poloze v rámci Moravy, bylo vždy atraktivním a vyhledávaným místem pro turisty, obchodníky a podnikatele.

Dějiny města sahají nejméně do 7. stol., ačkoliv četné archeologické nálezy dosvědčují osídlení již dávno před tím. Po Praze je Olomouc druhá nejstarší a nejrozsáhlejší městská památková rezervace v ČR. Nabízí překrásná panoramata, malebná zákoutí, množství barokních, gotických či renesančních památek a jiných unikátů.

Hornímu náměstí metropole, které je obklopeno palácovými domy, vévodí Sloup Nejsvětější Trojice. Tento barokní skvost je zapsán na Seznamu světového kulturního dědictví

UNESCO. Tyčí se do výše 35 m a shlíží z něj více než čtyřicet soch. Olomouc je proslulá ojedinělým souborem kašen s náměty příběhů z antické mytologie. Turisté tak mohou na Horním náměstí obdivovat kašnu Ceasara, bájného zakladatele města, kašnu Herkulovu nebo novodobou kašnu Arionovu. Na Dolním náměstí potom kašnu Neptunovu a Jupiterovu, načež k úplnosti ještě chybí kašna Merkurova a kašna Tritónů, které jsou umístěny mimo náměstí. Celou řadu sakrálních skvostů ukrývají ulice historického jádra města. Beze sporu jim vévodí štíhlé věže katedrály sv. Václava, která vyrostla na místě, kde byl zavražděn posední Přemyslovec Václav III. Jednou z nejvýznamnějších staveb gotiky na Moravě je kostel sv. Mořice, jehož věž slouží turistům jako vyhlídka. Navíc se pyšní největšími varhanami ve střední Evropě. Krásným je i barokní unikát, komplex Klášterní Hradisko. Návštěvníci by neměli opomenout ani Arcibiskupský palác. Ve spojení s Olomoucí téměř každého napadnou známé olomoucké tvarůžky. V Lošticích nedaleko Olomouce se dokonce nachází Muzeum tvarůžků. V 19. stol. tuto kulinářskou lahůdku vyráběli lidé snad v každém stavení. V tomto období se zde objevil Antonín Wessels a rozhodl se, že bude vyrábět ve velkém. Syrečky se svou specifickou vůní jsou gurmánskou pochoutkou dodnes.

K odpočinku a relaxaci návštěvníci Olomouce mohou využít komplex městských parků s promenádními alejemi, botanickou zahradou, skleníky a pavilony, které se každoročně stávají dějištěm květinových výstav. Metropole se na severním okraji dotýká CHKO Litovelské Pomoraví, což je ideální místo k letní rekreaci či cykloturistice. Možností jak využít volného času je daleko více. Příkladem je zoologická zahrada na Svatém Kopečku nebo řada turistických cílů v nejbližším okolí v podobě hradů, zámků či krasů.

V Olomouci turistům nebudou chybět ani doprovodné služby v podobě množství restaurací, kaváren, cukráren, sportovních či společenských zařízení.

Šumperk

Šumperk leží v malebném údolí řeky Desné. Je právem označován za Bránu Jeseníků, neboť se nachází na křižovatce cest, které vedou k nejvýznamnějším horským základnám - Skřítek, Červenohorské Sedlo, Ramzová aj. Město bylo založeno ve 13. stol. na místě zvaném „Krásný vrch“, z něhož byl odvozen i jeho název Schön-Berg. Do jeho vývoje se zapsaly jak bouřlivá válečná léta 15. stol., třicetiletá válka, tak i známé čarodějnické procesy. Bohatou historií dokumentuje řada památek, např. bývalý dominikánský klášter s přilehlým kostelem Zvěstování Panny Marie. K nejvýznamnějším potom patří tzv. Geschaderův dům - Dům evropského setkání, ve kterém se za dob čarodějnických procesů odehrávaly příběhy a tragédie šumperských obětí. Ve sklepních prostorách se nachází expozice těchto procesů.

Další je farní kostel sv. Jana Křtitele nebo torzo dodnes zachovaných městských hradeb. Dominantou města je radnice ve stylu saské neorenesance. Radniční věž láká turisty k nádherným výhledům, nejen na samotné město a jeho okolí, ale také na panorama Jeseníků. Šumperk návštěvníkům nabízí prohlídky historického centra prostřednictvím tří okruhů v doprovodu průvodce a Vlastivědné muzeum s obměňovanými se expozicemi a řadu příležitostní ke kulturnímu a sportovnímu vyžití. Ke sportovnějším vyžití pak turisté ocení výšlap na rozhlednu Háj, která se tyčí nad Šumperkem.

Obrázek 4.8.4.13: Rozhledna Háj (u Šumperka)

Zdroj: [75]

Šternberk

Na úpatí pohoří Nízkého Jeseníku, přibližně 13 km od Olomouce, se nalézá město Šternberk. Jeho poloha je svým způsobem unikátní, neboť je situováno na rozhraní nížinaté a kopcovité krajiny. S téměř 15 000 obyvateli nabízí turistům bohatou historii, krásy okolní přírody, ale také tempo moderní doby. Každého návštěvníka si podmaní již z daleka viditelným hradem. Městu dominuje komplex budov bývalého augustiniánského kláštera s nepřehlédnutelným chrámem Zvěstování Páně, ve kterém se konají nejruznější koncerty. Oku návštěvníka neuniknou ani restaurované měšťanské domy. Důvodem, proč navštívit právě tohle moravské město, je mnohem více. Krásná příroda vybízí k procházkám, turistice nebo i cykloturistice. V blízkém okolí je možné objevit houbařský ráj nebo se vydat po naučných stezkách, kde se turisté dozvědí zajímavé informace o místní fauně i flóře.

Synonymem města Šternberk je automobilový závod Ecce Homo. Každoročně významná akce přesahuje hranice nejen regionu, ale i naší republiky. Závody automobilů do vrchu se konají vždy na počátku léta, automobilové veterány je pak možné vidět pokaždé v září. Ecce Homo je zážitkem nejen pro milovníky burácejících motorů a vůně benzínu.

Prostějov

Město Prostějov, ležící v severní části Hornomoravského úvalu, má bohatou minulost. První zmínka o Prostějovu pochází z poloviny 12. stol. Hlavním kulturním a společenským centrem je dílo české secese Národní dům, ve kterém sídlí Městské divadlo. Dominantou města je stavba Nové radnice, kde jsou ke shlédnutí pozoruhodné secesní interiéry. Pozornosti turistů by neměly ujít ani další pamětihodnosti - prostějovský zámek, kostel sv. Jana Nepomuckého s přilehlým klášterem, Muzeum Prostějovska nebo rodný dům Jiřího Wolker. Navštívit je možné i galerie nebo hvězdárnu. Vyjma historie, tradic a kultury je prostějovské okolí ideálním místem k cykloturistice. Samotným Prostějovem prochází mezinárodní trasa „Jantarová stezka“. K vodním sportům a vyžití patří turisticky vyhledávaný cíl - Plumlovská přehrada, která se nachází nedaleko města.

Přerov

Osídlení lokality sahá až do pravěku. Důkazem je archeologické naleziště Přerov-Předmostí, kde je dnes Muzeum mamutů. Město je pro turisty lákavé zejména díky zachovalé městské památkové zóně. Dominantou je renesanční zámek, ve kterém sídlí Muzeum Komenského - nejstarší muzeum svého druhu na světě. V centru města stojí za shlédnutí dochované hradby a novorenesanční Městský dům s krásnou štukovanou výzdobou. Kulturní památkou je městský park Michalov vybízející zejména k relaxaci. Navazuje na něj cyklostezka, které vede ke zdejším lagunám. Trošku ze vzdělání nabízí ornitologická stanice ORNIS, kde je umístěna největší expozice ptáků ve střední Evropě. Kulturní zážitky a potěšení turisté mohou zažít v přerovském loutkovém divadle, galeriích či pořádaných akcích.

Litovel

Královské město založené v polovině 13. stol., ležící na šesti ramenech řeky Moravy, bývá nazýváno „Hanácké Benátky“. Je střediskem potravinářského a strojírenského průmyslu, ale rovněž důležitým místem cestovního ruchu díky historii a CHKO Litovelské Pomoraví. Historická část města je orientována do středu bývalých hradeb. V minulosti bylo obehnané valem a kamennými hradbami, některé pozůstatky jsou zde dochovány. Litovel se pyšní mnoha stavebními památkami. Vzácností města je Svatojánský most - 3. nejstarší funkční kamenný most v ČR. Církevní památkou je kaple sv. Jiří a kostel sv. Marka. Ozdobou celého města je radnice se 72 m vysokou věží, která je zpřístupněna veřejnosti. K zajímavostem pak patří litovelský pivovar se staletou tradicí. Přírodě a jejímu bohatství jsou věnovány naučné stezky, které jsou oblíbeným místem procházek či cyklistických vyjížděk.

Obrázek 4.8.4.14: Svatojánský most - Litovel

Zdroj: [76]

4.8.4.8 Zážitky a zábava

Místo pro rodiny s dětmi, odpočinek, zároveň spousta zábavy a zážitků, to jsou zoologická zahrada, lanová centra, letní bobové dráhy, horské minikáry, lezecké stěny, paintball a řada dalších zábavních a sportovních center.

ZOO Olomouc

Zoologická zahrada se rozkládá na Svatém Kopečku, cca 11 km od centra města Olomouc. ZOO byla otevřena v roce 1956. Svou rozlohou zabírá 42,5 ha plochy. Žije zde přes 200 živočišných druhů, které jsou umístěny ve venkovních klecích i moderních pavilonech. Oblíbeným je průchozí výběh pro makaky, pavilon netopýrů nebo obří akvárium se žraloky. K největší atrakci patří zejména noční prohlídky, které se konají v období vánočních svátků. Součástí areálu je také vyhlídková věž, ze které je krásný výhled na rovinatou Hanou. Pro děti je tu vytvořen výběh koz, které je možné krmit a dotýkat se jich. ZOO je ideálním místem ke strávení celodenního výletu, především pro rodiny s dětmi.

Lanové centrum Proud

Lanové centrum se nachází v Olomouci. Jedná se o dobrodružný areál pod širým nebem, uvnitř návštěvníci najdou 10 nízkých, 15 individuálních vysokých a 5 týmových lanových překážek a 2 skoky. Pro veřejnost má centrum připravenou širokou škálu programů, liší se svou náročností a délkou. Programy v lanovém centru jsou vhodné pro každého od 10 let, kdo vyhledává trochu adrenalinu, má rád zábavu nebo je zvědavý.

Letní bobová dráha - Ski areál Kaste

Areál se nachází ve známém středisku Petříkov v Jeseníkách. Má vynikající polohu,

neboť je situován přímo u lyžařského vleku, letní bobové dráhy a lukostřelby. Ski areál zajišťuje i ubytování, zařízení doplňuje sauna a možnost stravování ve formě fast-food. Hlavní atraktivitou, pro letní sezónu, je bobová dráha. Je to zařízení velice atraktivní, bezpečné a první svého druhu v ČR. Jedná se o zážitek jak pro děti, tak i dospělé.

4.8.4.9 *Hanácký folklor*

Haná je jednou z nejstarší a nejdříve takto nazývanou oblastí na Moravě. Topografická a historická literatura uvádí, že se jedná o nejstarší označení určitého národnostního celku. Do 16. století Haná neměla takový krajový význam. Až období baroka objevilo Hanáky. V údajích o Hané její rozloze a sídlech, od prvních zmínek do 19. stol, je patrné rozšiřování jejího teritoria. Haná je charakteristická bohatou lidovou kulturou starobylých rysů s významným písňovým, hudebním a tanečním folklorem a zvykoslovím.

Co se týče lidové architektury, pro Hanou byla charakteristická stavba hliněných domů. Typickým znakem těchto domů je mohutný žudr - jednopatrový přístavek čtvercového půdorysu vystupující do návsi. Hanácký kroj se vyvíjel po staletí a každé významné období na něm zanechalo stopy. Je z něj cítit širá, klidná rovina, vlnící se lány obilí i temnost lesů na úpatí hor. Díky renesanci je součástí kroje okružít a vyduté rukávce, rokoko přineslo široké sukně a hluboko vystřižené kordulky, empír vysoké pásání. I přes to je ráz kroje barokní. Existuje nespočetné množství lidových písní, které dnes představují velikou vzácnost. Nejstarším a typickým hanáckým tancem je cófavá.

Do dnešních časů lidové zvyky, tance, písně a pestré kroje v kraji přežívají v podobě národopisných souborů. Každoročně jsou pořádány tradiční slavnosti jako např. dožínky, hody či masopustní oslavy, kdy si lidé připomínají, že k nim neodmyslitelně hanácký folklor patří.

Obrázek 4.8.4.15: Hanácký sváteční kroj

Zdroj: [39]

4.8.4.10 Osobnosti kraje

Jakožto i v jiných a známých zákoutích České republiky, tak i v Olomouckém kraji se narodila, žila či působila řada významných osobností.

Antonín Dvořák (1841-1904), světoznámý hudební skladatel působil v Lipníku nad Bečvou v rodině Jana Antonoviče Neffa. Díky němu zkomponoval Moravské dvojzpěvy. Na jeho počest se každoročně v květnu koná přehlídka vážné hudby - Dvořákův Lipník.

Adolf Kašpar (1877-1934), známý malíř a grafik je rodákem z Bludova nedaleko města Šumperk. Jeho díla je možné vidět v knihách - Babička, F. L. Věk a v mnoha dalších. I když se usadil v Praze, léta trávil na Moravě-v Lošticích, kde postavil dům s ateliérem. Dnes je zde umístěn jeho památník.

J. A. Komenský (1592-1670), teolog, filozof a pedagogický reformátor studoval v Přerově. Po studiích a návratu ze zahraničí zde vyučoval a po té i oženil s Magdalenou Vízovskou.

Josef Mánes (1820-1871), významný český malíř pobýval na zámku v Čechách pod Kosářem. Zde se inspiroval a následně vytvořil svá nejvýznamnější díla. Na jeho památku byla v zámku zřízena pamětní síň s řadou jeho děl.

Vincenz Priessnitz (1799-1851), objevitel vodoléčby a zakladatel Priessnitzových léčebných lázní v Jeseníku. O jeho léčebné metodě se psaly stovky knih, byla postavena řada pomníků, podle jeho vzoru byly postaveny vodoléčebné lázně po celé Evropě.

Bedřich Smetana (1824-1884), světoznámý hudební skladatel pobýval se svou rodinou o letních prázdninách v Týně nad Bečvou. Zemřela mu zde jeho dvouletá dcera na tuberkulózu. Hrad Helfštýn pro něj byl inspirací k sepsání opery Čertova stěna.

Aleš Valenta (1973), akrobatický lyžař, rodák ze Šumperka, získal v roce 2002 olympijskou zlatou medaili. Po té ve Štítech na Šumpersku vybudoval Acrobat Park, ve kterém se akrobatické skoky učí, trénují a zkouší.

Lea Vivot (1950), světoznámá sochařka se narodila v Šumperku. V současnosti pobývá

střídavě v Mexiku a Kanadě, ale rodné město často navštěvuje. Její díla jsou ke shlédnutí ve vlastivědném muzeu, ale i na šumperských ulicích a náměstích.

Jan Eskymo Welzl (1868-1948), polární lovec, dobrodruh, cestovatel, zlatokop je rodákem ze Zábřehu. Třicet let prožil na Novosibiřských ostrovech, se svou lodí ztroskotal u severoamerického pobřeží a po té byl poslán do Evropy. Vrátil se do vlasti a stal se velice populární osobností. Přednášel, mluvil do rozhlasu a na základě jeho vyprávění vznikla řada knih. V roce 1929 odcestoval do Kanady a zde také zemřel.

Jiří Wolker (1900-1924), básník a teoretik, symbol proletářské poezie 20. let. Pocházel z dobře situované měšťanské rodiny bankovního úředníka v Prostějově. Vystudoval zde gymnázium, byl všestranně nadaný. Odešel na práva, ale zapsal se i na filozofické fakultě. Stal se členem Literární skupiny a Devětsilu. Z důvodu pohnutého zdraví již od dětství ochorel tuberkulózou a velmi mladý zemřel. Každý rok se v Prostějově koná celostátní festival poezie - Wolkerův Prostějov.

5 Výsledky vlastního výzkumu

Praktická část diplomové práce je věnována vlastnímu výzkumu týkajícího se současného stavu cestovního ruchu v Olomouckém kraji. K jeho dosažení byla zvolena SWOT analýza, která následně napomůže k možným doporučením v rámci rozvoje cestovního ruchu v kraji.

5.1 SWOT analýza cestovního ruchu Olomouckého kraje

SWOT analýza je v současnosti nejpreferovanější metodou systematického a přehledného zachycení poznatků o objektu analýzy. Umožňuje identifikovat silné a slabé stránky, příležitosti a ohrožení spojené s určitým projektem. Základ metody spočívá v klasifikaci a hodnocení jednotlivých faktorů, které jsou rozděleny do uvedených základních skupin. [82]

V následujícím jsou uvedeny silné stránky, na kterých kraj může budovat oblast CR. Slabé stránky jsou naopak ty, se kterými kraj musí bojovat a snažit se je eliminovat. Příležitosti si zaslouží nemalou pozornost, protože díky nim a jejich využití může docházet k dalšímu a dalšímu rozvoji kraje. Naproti tomu hrozbám by se měl kraj především vyvarovat, neboť jsou jeho značným nepřítelem.

Silné stránky CR v Olomouckém kraji (S)

- Výhodná geografická poloha z pohledu mezinárodních tras sever-jih/jih-sever, západ-východ/východ-západ.
- Sídelně pestrá, členitá a udržovaná krajina se zachovalými kulturně historickými pamětihodnostmi a nepoškozenými přírodními oblastmi.
- Středisko státních, kulturních, církevních a dalších institucí - krajské město Olomouc.
- Výrazná image spojená s turistikou a zimními sporty, zejména Hrubého Jeseníku.
- Zdravé klima především v oblasti Jeseníků.
- Významný potenciál přírodních atraktivit (hory, údolí, naučné stezky, jeskyně).
- Silný turistický potenciál historických atraktivit (zámky, hrady).
- Olomouc jako centrum kultury, vzdělanosti a umění.

- Turistický potenciál církevních a poutních míst (Svatý Kopeček, katedrály, kláštery, kostely, boží muka).
- Potenciál cenných technických památek (Přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně, Ruční papírna Velké Losiny).
- Potenciál historických událostí (čarodějnické procesy, těžba nerostných surovin).
- Bohatá folklorní tradice spojená s gastronomickými jedinečnostmi (olomoucké tvarůžky, bylinné likéry Praděd, Priessnitz, pivovarnictví).
- Atraktivita krajiny horského a podhorského charakteru s využitelností pro aktivní trávení volného času.
- Mnoho kulturních akcí a událostí (folklorní festivaly, Flóra, Hefaiston).
- Turistický potenciál významných a slavných osobností (J. Mánes, J. Wolker, V. Priessnitz).
- Velký potenciál v počtu lázeňských zařízení (Priessnitzovy léčebné lázně, Velké Losiny, Lipník nad Bečvou, Bludov, Dolní Lipová, Slatinice).
- Hustá síť atraktivních a dobře značených turistických a cyklistických stezek (2 významné cyklotrasy - Jantarová a Moravská stezka).
- Pohostinnost místních obyvatel vůči turistům a návštěvníkům
- Přijatelná cenová úroveň služeb a produktů cestovního ruchu.
- Rostoucí kongresový potenciál.
- Kvalita prezentace měst, středisek a turistických cílů na veletrzích.
- Propagace prostřednictvím množství turistických průvodců, internetových serverů.

Slabé stránky CR v Olomouckém kraji (W)

- Nedostatečná péče o historické pamětihodnosti.
- Nedostatečné pokrytí turistickými informačními centry.
- Rozsah, komplexnost a kvalita poskytovaných služeb.
- Omezená nabídka hotových produktů a balíčků CR.
- Profesionalita a kvalita pracovníků v CR (nesprávný přístup, jazyková nevybavenost).
- Nízký počet ubytovacích kapacit (4. nejnížší hustota lůžek na km² v ČR).
- Nevyhovující struktura ubytovacích kapacit.
- Malý počet nadstandardních ubytovacích a pohostinských zařízení.

- Omezená dopravní dostupnost v některých oblastech v zimním období.
- Špatná kvalita komunikací (cest, chodníků).
- Kapacitně nedostatečné silniční propojení a dostupnost některých oblastí a center v kraji .
- Chybějící turistická infrastruktura u turistických tras (sociální zařízení, občerstvení, informační stánky).
- Nedostatečné dopravní služby a hromadná doprava pro CR (kyvadlová doprava, skibusy).
- Nedostatek parkovacích míst v turistických střediscích.
- Chybějící bezbariérové přístupy v některých turistických lokalitách.
- Průměrné podvědomí návštěvníků o turistických aktivitách kraje.
- Odlehlost od nejnavštěvovanější destinace ČR pro zahraniční turisty.
- Nedostatek alternativních akcí při nepřízní klimatických podmínek.
- Nedostatek místních tradičních suvenýrů.
- Konkurence sousedních krajů.

Příležitosti CR v Olomouckém kraji (O)

- Programy zaručující motivaci subjektům v CR (nejlepší kulturní akce, restaurace, ubytovací zařízení aj.)
- Využití poznatků ze zemí EU při rozvoji CR.
- Tvorba organizačního zázemí pro řízení a koordinaci CR.
- Spolupráce s dalšími incomingovými cestovními kancelářemi a touroperátory v ČR.
- Přeshraniční regionální spolupráce s Polskem.
- Možnost čerpání finančních prostředků z národních a mezinárodních fondů (strukturální fondy EU, Phare aj.)
- Vytvoření produktů (kompletní balíček služeb) pro různé cílové skupiny.
- Pokračující kvalitní propagace kraje, prezentace na veletrzích CR.
- Investice do vzdělávání v CR.
- Růst zájmu o rekreaci a trávení volného času v tuzemsku.
- Systém zpětné vazby návštěvníků (anketní lístky, dotazníková šetření).
- Rostoucí cílová skupina seniorů a zájemci o aktivní pobyty či venkovskou turistiku.

- Zájem turistů o vlastní zdraví a životní styl.
- Ruční papírna ve Velkých Losínách je kandidátem na zapsání do Seznamu kulturního a přírodního dědictví UNESCO.
- Obrovský zájem a úsilí místních obyvatel o NP Jeseníky.

Hrozby CR v Olomouckém kraji (T)

- Rostoucí konkurence ze strany jiných krajů v oblasti CR.
- Nedostatečná finanční podpora.
- Podceňování CR jako oblasti, která může přilákat investice a finance.
- Snižování konkurenceschopnosti CR v kraji vzhledem k zahraničí a krajům jiným.
- Podcenění významu připravenosti na čerpání prostředků z EU.
- Znehodnocování a chátrání památek či krajiny z důvodu nevhodných a necitlivých zásahů.
- Faktory, které negativně ovlivňují rozvoj CR (přírodní katastrofy, terorismus, ekonomické problémy).
- Podcenění přípravy odborníků v oblasti CR.
- Nedostatek podpory rozvoje CR v oblastech venkova.
- Nedostatečná rychlost budování infrastruktur a dopravního vybavení.

Analýza vypovídá o tom, že má Olomoucký kraj mnoho silných stránek, kterých by se měl držet a využívat je ke svému rozvoji v oblasti CR. Má ovšem také řadu stránek slabých, které veškeré snahy o rozvoj zpomalují, a proto je potřeba co nejvíce tyto nedostatky, chyby a absence eliminovat. Na základě této vypracované SWOT analýzy se pokusím dále navrhnout a doporučit možná zlepšení pro budoucí rozvoj CR v Olomouckém kraji.

6 Doporučení

Na základě provedené SWOT analýzy se v této kapitole vynasnažím navrhnout a doporučit, jak zlepšit či zkvalitnit služby doprovázející cestovní ruch kraje na své cestě k možnému budoucímu rozvoji.

Rozvoj CR může zkomplikovat celá řada problémů ve formě nedostatků a bariér. Je třeba využít takových opatření, která jsou zaměřena na aktivity přispívající k zachování a obnově kulturního a přírodního dědictví jako turistických atraktivit pro CR. Důležitou roli zde sehraje dopravní a informační infrastruktura, podpora zaměstnanosti, podnikatelských aktivit či ochrana životního prostředí. Eliminací nedostatků, tedy slabých stránek a podpořením stránek silných, kraji napomůže ke zatraktivnění alepší se jeho postavení mezi ostatní konkurencí. Rozvoj služeb CR je ovlivňován kvalitou kvalifikace a vzděláním pracovní síly.

Značným přínosem pro Olomoucký kraj bude zlepšení kvality dostupnosti všemi významnými druhy dopravy. Dopravní infrastruktura je v kraji hodnocena jako nedostatečná. Silnou stránkou a jistým vyzdvižením by bylo zavedení letecké dopravy. Ta zde naprosto chybí. „Kamenem úrazu“ je pro kraj kvalita dopravy silniční. I když se stále pracuje na výstavbě dálnice, která má spojit Prahu s Ostravou a Brno s Ostravou, stavba prozatím nedošla ke svému konci. Stav zdejších silnic je z pohledu motoristů poměrně kritický. Kraj se snaží tento nedostatek odstranit, ale vzhledem ke stále se zvyšující koncentraci provozu, jsou práce déle trvající. Výhodu má kraj v dopravě železniční. Přerov je významným mezinárodním železničním uzlem. Na důležitých tazích, např. Praha-Ostrava, byla provedena značná modernizace, načež se mohl zlepšit vozový park (Supercity). Na mnoha regionálních tratích byla provedena elektrifikace, díky čemuž se zrychlil provoz.

Informovanost turistů o atraktivitách kraje stále nedosahuje patřičné úrovně. Potenciální turisté získávají informace většinou z internetu, médií, propagačních materiálů nebo veletrhů. Ti, co danou oblast navštívili, informace získají v turistických informačních centrech. Dle mého názoru je důležité tuto propagaci zaměřit na cílové skupiny, např. rodiny s dětmi či seniory. Díky veletrhům, REGIONTOUR nebo Holiday World, se má kraj možnost zviditelnit mezi zástupci dalších krajů. Je třeba vyzdvihnout to nejlepší, co kraj může nabídnout, čím se pyšní a je výjimečný. Oba veletrhy jsou značně navštěvovanými a budí zájem mnoha dalších příznivců cestování. Olomoucký kraj se v rámci své prezentace

prostřednictvím propagačních materiálů značně polepšil. V turistických informačních centrech, která jsou rozmístěna ve všech významnějších městech kraje, ačkoli mým doporučením do budoucna je jejich rozšíření, turisté mohou najít nejrůznější průvodce, brožurky lákající k výběru z řady zážitků - k vyjížděním na kole či pěší turistice nebo vybízející k toulkám po stopách historie. Existuje také mnoho brožur s kalendářem kulturních a společenských akcí. Vlastní zviditelnění by se mělo nést v duchu toho, že je stále co vylepšovat a tedy se i nadále snažit o co nejlepší prezentaci. Co se týče elektronické propagace, vyskytuje se celá řada portálů věnovaná kraji. Ovšem doporučila bych zlepšení jejich provázanosti a především vytvoření jednotného stabilního profilu s komplexními informacemi ve vícejazyčných verzích. Na tento server pak také odkazovat i v propagačních materiálech.

Možným návrhem na zlepšení CR v kraji je vytvoření takových produktů a turistických programů, kterou budou konkurenceschopné a založené na neopakovatelnosti, nezapomenutelnosti, atraktivnosti a jedinečnosti. Měly by se chovat šetrně ke všem zdejšími atraktivitám a to tak, aby mohly být zachovány pro další a další generace. Měly by být orientovány na konkrétní cílovou skupinu turistů. K realizaci takovýchto projektů je předpokladem stabilní a kvalitní materiálně-technická základna. Velice důležitá je příprava takového projektu, aby se posléze ujal. K tomu je potřeba vhodně využít kombinace marketingového mixu. Zejména pak propagace, distribuce a následný prodej. Reklamu by si kraj mohl dělat na billboardech, reklamních plochách, na místech, kudy proudí davy lidí jako letiště nebo nádraží, mohl by využít média a některá tištěná periodika. Neopomenutelným je také zainteresovanost dostatečně kvalifikované pracovní síly.

Kraj by se měl také zaměřit i na inovaci svých stávajících turistických produktů. Měl by se více věnovat konkrétním cílovým skupinám (např. produkty pro rodiny s dětmi, školy, ženy, seniory nebo na dětské sportovní pobyty). Návrhy pro zlepšení CR v kraji by se mohly týkat dovolené v přírodě s kempováním, rybolovem, hipoturistikou; přírodních zvláštností např. krasových útvarů; městského CR s možnostmi návštěv konajících se kulturních akcí.

Problematickou je kvalita ubytovacích a pohostinských zařízení v turistických centrech. To odrazuje mnohé zahraniční i tuzemské turisty. Turisté si pak často volí rekreaci v zahraničí, kde se jim naskytnou lepší služby za stejné peníze. Vhodným by zde bylo postupné zvyšování standardu ve vybavenosti lázeňských středisek, navýšení vybavení v centrech letní a zimní rekreace, využití více doprovodných služeb, zkvalitnění dostupnosti některých lokalit

nebo zlepšení kvality kvalifikovanosti pracovní síly. V pohostinských zařízeních by jejich provozovatelé do své nabídky měli zahrnout více zdejší gastronomie.

V kraji je poměrně hustá síť turistických a cyklistických stezek. Prioritou je především svézt příznivce cyklistiky z pozemních komunikací, neboť dochází k četným dopravním nehodám. Ale chybí k nim doprovodná infrastruktura. Jak pro motoristy, tak pro cyklisty by se měla zajistit místa k zaparkování. Cyklisté by také mohli ve chvílích vyčerpání nabrat síly ve vybavených odpočívárnách a měli mít možnosti k občerstvení.

Další můj návrh se vztahuje k turistické slevové kartě - Olomouc region Card. Existují k ní jen nepatrné zmínky v propagačních materiálech, proto bych na ni více upozornila. Je potřeba tento nedostatek odstranit a dostat ji do podvědomí turistů např. reklamou v hromadných dopravních prostředcích nebo v regionálních tištěných periodikách. Na webových stránkách věnovaných Olomouckému kraji bych na kartu rovněž umístila doporučení s její výhodností a bližšími informacemi. Ačkoli nabízí výhodu v jednotné ceně a je díky ní možné čerpat atraktivní slevy, navrhla bych její rozšíření a doplnění. V současnosti je s kartou možné navštívit zdarma 74 zajímavých míst a na 121 místech jsou k ní poskytovány slevy. Alespoň částečné slevy bych zavedla do vícerych objektů, stanou se tak dostupnějšími a navštěvovanějšími. Dnes existují 2 její typy - 48 hodinová a 5 denní. Karta by se mohla vztahovat i na dny 3, ale jako hlavní lákadlo k jejímu zakoupení bych zavedla akce typu 3 + 1 zdarma nebo obdobné atraktivní výhody, kterých by využilo více turistů.

Co v Olomouckém kraji i jeho přilehlých krajích chybí, je zábavní centrum, park s množstvím kolotočů, horskou dráhou a jinými s adrenalinem a zábavou spojenými atrakcemi. Vybudování takového komplexu by do kraje přilákalo nejen obyvatele sousedních krajů, ale také zahraniční turisty. Navíc by se vytvořily nové pracovní příležitosti pro občany z kraje. Obdobné zařízení chybí v celé ČR. Výjimkou se jednou za rok stane Matějská pouť v Praze, ale i tak neposkytuje zázemí stabilního zábavního parku. Nejbližším je jen vídeňský Prater.

Má doporučení a návrhy jsou jen výběrem z těch důležitých, které by kraji napomohli v oblasti rozvoje cestovního ruchu. Mým názorem je to, že kdyby kraj alespoň usiloval o zlepšení výše uvedeného, mnohé slabé stránky či hrozby ze zpracované SWOT analýzy by časem vymizely, cestovní ruch by se mohl nadále rozvíjet a docházelo by k upevňování pozice kraje v konkurenčním prostředí.

7 Závěr

Cílem mé diplomové práce bylo zjistit současný stav cestovního ruchu v Olomouckém kraji a využít vlastního zpracování SWOT analýzy k návrhům a doporučením na zlepšení a další rozvoj stávajícího cestovního ruchu v kraji. K vypracování práce byla využita celá řada informací z dostupných knižních publikací, informačních materiálů, které jsem získala z veletrhů cestovního ruchu, pořádaných kulturních a společenských akcí kraje, v turistických informačních centrech a z nejrůznějších internetových serverů institucí v Olomouckém kraji, Českého statistického úřadu, České centrály cestovního ruchu - CzechTourism, Ministerstva pro místní rozvoj a dalších.

Olomoucký kraj je charakteristický svou rozmanitostí, ale zároveň harmonií mezi kulturou a přírodou. Právě díky fascinujícím přírodním krásám, krajinným skvostům, panoramatickým výhledům a jedinečnosti zejména Jeseníků, se spoustou přírodních rezervací, přírodních památek, naučných stezek, pěších i cyklistických tras, lyžařských sjezdovek či běžeckých tras, kraj nabízí celoroční vyžití. Široká nabídka lázeňských středisek spojených s relaxační turistikou vychází z čistého a kvalitního životního prostředí. Atraktivita historických pamětihodností a výjimečné technické památky, církevní a poutní místa, lidové zvyklosti a tradice Hané, malebná města se svou minulostí a jejich romantická zákoutí, to vše reprezentuje Olomoucký kraj. Tento vysoký stupeň kontrastů, rozmanitosti a širší nabídky dělá kraj zajímavějším a odlišuje ho tak od konkurenčních regionů. Může nabídnout bohatou a provázanou nabídku rekreačních, poznávacích, kongresových, sakrálních produktů a balíčků a produktů zaměřených na aktivní pobyty a sport.

Olomoucký kraj je významnou turistickou destinací v samotném srdci Evropy, která čerpá ze své výhodné polohy a jeho atraktivita je založena především na přírodních zajímavostech, kultuře a historických památkách. Kraj má rovněž příležitost uplatnit se na trhu cestovního ruchu skrze nabídku nových produktů v podobě kongresového cestovního ruchu, sportovní turistiky a cykloturistiky, kulturního cestovního ruchu a také souboru produktů, které jsou v souladu s přírodou. Tato nabídka je vhodná jak pro příjezdový, tak pro tuzemský cestovní ruch.

Cestovní ruch je odvětvím, které si zasluhuje stále více pozornosti. V tomto průřezovém odvětví dochází ke koncentraci řady služeb, aktivit a prolíná se v něm množství nejrůznějších činností. Je přímo propojené s dopravou, stavebnictvím a výstavbou,

maloobchodními službami a mnohými dalšími odvětvími, se kterými vytváří produkty související s rekreací nebo poskytují služby týkající se volného času, tedy komplexní nabídku služeb cestovního ruchu. Služby se vyznačují svojí vysokou dynamikou, což se podepisuje na cestovním ruchu, který se stává rychle rostoucím. I když se v tomto odvětví iniciují některé velké společnosti, převládající postavení mají podniky malé a střední.

Cestovní ruch hraje důležitou roli v rozvoji kraje. Cílem každého kraje je zvýšení podílu cestovního ruchu na ekonomice kraje, ale především tvorba konkurenceschopnosti v dané oblasti, jak pro domácí, tak pro zahraniční turisty, a to díky zkvalitňování infrastruktury a poskytováním kvalitních komplexních služeb. Aby se kraj stal přitažlivějším, je potřeba provést řadu změn. Rozvoj cestovního ruchu totiž naráží na mnohé bariéry, které se pro kraj stávají slabými stránkami, ba dokonce hrozbou. Důležitým je odstranění takovýchto nedostatků. Pro zvýšení počtu návštěvníků a k jejich opětovným návštěvám je potřeba zatraktivnit podmínky pro pobyt, zkvalitnit informační systém pro návštěvníky a vybrat vhodnou kombinaci marketingových nástrojů k propagaci. Je rovněž potřebné a nutné klást důraz na kvalitu systému vzdělávání a kvalifikací, aby se v oblasti cestovního ruchu pohybovali kvalifikovaní a motivovaní lidé se vstřícným přístupem. Nemělo by se také zapomínat na péči o atraktivitu cestovního ruchu, zejména pak péči památkovou. Kraj by měl využívat všemožné spolupráce s institucemi, orgány, regiony, popř. i s příhraničím. Měl by zároveň budovat na svých silných stránkách a využívat co nejvíce možných, nabízejících se příležitostí.

Díky takovýmto snahám, úsilím, činnostem a aktivitám se cestovní ruch v kraji může rozvíjet, stát se tak navštěvovanějším, oblíbenějším, získá pevné postavení mezi konkurencí krajů jiných a výrazně se zlepší jeho podíl na cestovním ruchu celorepublikově.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knihy a časopisy:

- [1] DROBNÁ, D.; MORÁVKOVÁ, E. *Cestovní ruch pro střední školy a pro veřejnost*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Fortuna, 2004. 205 s. ISBN 80-7168-901-7.
- [2] HORNER, S. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. 1. vydání. Praha: Grada, 2003. 486 s. ISBN 80-247-0202-9.
- [3] INDROVÁ, J. a kol. *Cestovní ruch I*. 1.vydání. VŠE Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2004. 114 s. ISBN 80-245-0799-4.
- [4] MALÁ, V. a kol. *Základy cestovního ruchu*. 1. vydání. VŠE Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2002. 100 s. ISBN 80-245-0439-1.
- [5] MAREK, I.; OPLETAL, I. *Olomoucký kraj - Harmonie kultury a přírody*. 1. vydání. Olomouc: Reklamní agentura m-ARK, 2006. 152 s. ISBN 80-239-6944-7.
- [6] PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2002. 448 s.
- [7] PETRŮ, Z. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. 2. vydání. Praha: Idea Servis, 2007. 125 s. ISBN 80-85970-55-5.
- [8] VAŠKO, M. *Cestovní ruch a regionální rozvoj*. VŠE Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2002. 96 s. ISBN 80-245-0445-6.
- [9] *Cestovní ruch v regionech České republiky*. Ostrava: Pro Českou centrálu cestovního ruchu – CzechTourism zhotovil na základě materiálů, zpracovaných zhotoviteli pro jednotlivé kraje a turistické regiony, Enterprise plc, s. r. o., 2003. 83 s. Bez ISBN.

Elektronické zdroje:

- [10] *Znaky cestovního ruchu*. [online]. Businessinfo.cz, 1997-2010. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/cestovni-ruch/1000498/>>.
- [11] *Vývoj cestovního ruchu*. [online]. Is.mendelu.cz, 2010. Dostupný z WWW: <<http://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/index.pl?cast=2680>>.
- [12] *Trendy vývoje cestovního ruchu*. [online]. Ucr.uhk.cz, 2007. Dostupný z WWW: <http://ucr.uhk.cz/documents/Cestovni_ruch/text/trendytext>.
- [13] *Světová organizace cestovního ruchu*. [online] Unwto.org, 2009. Dostupný z WWW: <<http://www.unwto.org/aboutwto/index.php>>.

- [14] *Světová rada pro cestování a turistiku*. [online]. Wttc.org, 2007. Dostupný z WWW: <http://www.wttc.org/eng/About_WTTC/>.
- [15] *Evropská turistická komise*. [online]. Etc-corporate.org, 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.etc-corporate.org/about-etc.html>>.
- [16] *Evropská skupina pro CR*. [online]. Etag-euro.org, 2009. Dostupný z WWW: <<http://www.etag-euro.org/facts.asp>>.
- [17] *Ministerstvo pro místní rozvoj*. [online]. Mmr.cz, 2009. Dostupný z WWW: <<http://www.mmr.cz/Ministerstvo>>.
- [18] *Hlavní úkoly ČCCR*. [online]. Czechtourism.cz, 2005-2010. Dostupný z WWW: <<http://www.czechtourism.cz/informace-o-czechtourism/statut/>>.
- [19] *Občanská sdružení cestovního ruchu*. [online]. Kct.cz, 2005-2009. Dostupný z WWW: <<http://www.kct.cz/uvod>>.
- [20] *Sdružení subjektů v pohostinství a cestovním ruchu*. [online]. Cot.cz, 2002-2009. Dostupný z WWW: <<http://www.cot.cz/index.php?page=300&jazyk=1&id=106>>.
- [21] *Asociace českých cestovních kanceláří a agentur*. [online]. Accka.cz, 2008. Dostupný z WWW: <http://www.accka.cz/area.asp?area_id=8&place_id=1>.
- [22] *Turistická informační centra*. [online]. Aticcr.cz, 2010. Dostupný z WWW: <http://www.aticcr.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=200039&id_ktg=1046&p1=1486>
- [23] *Satelitní účet cestovního ruchu*. [online]. Czso.cz, 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/p/9211-06>>.
- [24] *Národní hospodářství a cestovní ruch v ČR v číslech*. [online]. Czso.cz, 2010. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/tabulky_satelitniho_uctu_cestovniho_ruchu>.
- [25] *Zaměstnanost v cestovním ruchu*. [online]. Czso.cz, 2010. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/modul_zamestnanosti_cestovniho_ruchu>.
- [26] *Příjmy a výdaje z cestovního ruchu*. [online]. Mmr.cz, 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.mmr.cz/Cestovni-ruch/Statistiky-Analyzy>>.
- [27] *Platební bilance - cestovní ruch*. [online]. Cnb.cz, 2003-2010. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/platebni_bilance/index.html>.
- [28] *Jeseníky a Střední Morava*. [online]. Kr-olomoucky.cz, 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-olomoucky.cz/OlomouckyKraj/aplikace/TOP10/jeseniky/uvod.htm>>.
- [29] *Historie Olomouckého kraje*. [online]. Wikipedia.cz, 2010. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Olomouck%C3%BD_kraj>.
- [30] *Olomoucký kraj - symboly*. [online]. Kr-olomoucky.cz, 2010. Dostupný z WWW: <[- 76 -](http://www.kr-</p></div><div data-bbox=)

olomoucky.cz/OlomouckyKraj/Symboly+Olomouck%C3%A9ho+kraje/symboly+olomouck%C3%A9ho+kraje_CZ.htm?lang=CZ>.

[31] *Olomoucký kraj - základní informace*. [online]. Regionalnirozvoj.cz, 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/olomoucky-kraj.html>>.

[32] *Administrativní členění ČR - kraje*. [online]. Eu2009.cz, 2009. Dostupný z WWW: <<http://www.eu2009.cz/images/design/map-cz-cs.gif>>.

[33] *Přírodní prostředí kraje*. [online]. Cenia.cz, 2010. Dostupný z WWW: <[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSFYDBW7F/\\$FILE/ok](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSFYDBW7F/$FILE/ok)>.

[34] *Příroda Olomouckého kraje*. [online]. Ok-tourism.cz, 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.ok-tourism.cz/>>.

[35] *Přírodní podmínky Jeseníků*. [online]. 43.oblast.cz, 1998-2010. Dostupný z WWW: <<http://www.43.oblast.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=51549&lng=&menu=>>.

[36] *Hrubý Jeseník*. [online]. Turistika.cz, 2007-2009. Dostupný z WWW: <<http://www.turistika.cz/oblasti/detail/hruby-jesenik>>.

[37] *Jeseníky-krajina*. [online]. Turistik.cz, 2000-2010. Dostupný z WWW: <<http://www.turistik.cz/cz/lokality/jeseniky/kategorie/krajina/>>.

[38] *Podnebí v Jeseníkách*. [online]. Jeseniky.net, 2002-2010. Dostupný z WWW: <<http://www.jeseniky.net/index.php?obl=1&kat=11&sluz=92&pol=2781>>.

[39] *Haná*. [online]. Turistika.cz, 2007-2009. Dostupný z WWW: <<http://www.turistika.cz/oblasti/detail/stredni-morava-hana>>.

[40] *Střední Morava*. [online]. Turistik.cz, 2000-2010. Dostupný z WWW: <<http://www.turistik.cz/cz/lokality/stredni-morava/>>.

[41] *Příroda na Střední Moravě*. [online]. Vyletnik.cz, 2009. Dostupný z WWW: <<http://www.vyletnik.cz/turisticke-oblasti/stredni-morava/hana-olomoucko/>>.

[42] *Podnebí Střední Moravy*. [online]. Ok-tourism.cz, 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.ok-tourism.cz/strednimorava/mistopis/1803/>>.

[43] *Nové rozdělení turistického potenciálu České republiky*. [online]. Czechtourism.cz, 2005-2010. Dostupný z WWW: <<http://www.czechtourism.cz/media/tiskove-zpravy/nove-rozdeleni-turistickych-regionu-ceske-republiky.html>>.

[44] *Statistická ročenka Olomouckého kraje*. [online]. Czso.cz, 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/p/711011-09>>.

[45] *Obyvatelstvo Olomoucka*. [online]. Czso.cz, 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.vyказы.cz/xm/edicniplan.nsf/p/711302-09>>

[46] *Kriminalita*. [online] Policie.cz, 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.policie.cz/web->

informacni-servis-statistiky.aspx>

[47] *Český statistický úřad*. [online]. Czso.cz, 2010. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cru_cr>.

[48] *CHKO Jeseníky*. [online]. Jeseniky.ochranaprirody.cz, 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.jeseniky.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=386>>.

[49] *CHKO Litovelské Pomoraví*. [online]. Cittadella.cz, 2006. Dostupný z WWW: <http://www.cittadella.cz/europarc/index.php?p=index&site=CHKO_litovelske_pomoravi_c>

[50] *Jeskyně Olomouckého kraje*. [online]. Jeskynecr.cz, 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.jeskynecr.cz/cz/sprava/kras-a-jeskyne/>>.

[51] *Arboretum Bílá Lhota*. [online]. Kudyznudy.cz, 2007-2010. Dostupný z WWW: <<http://www.kudyznudy.cz/cs/aktivita/2009-01-26-2246-za-poznanim-pesi-turistika-bila-lhota.html>>.

[52] *Flora Olomouc*. [online]. Flora-ol.cz, 2006. Dostupný z WWW: <<http://www.flora-ol.cz/view.php?cislocclanku=2006060016>>.

[53] *Arboretum Přírodní ráj*. [online]. Prirodniraj.cz, 2009. Dostupný z WWW: <<http://www.prirodniraj.cz/index.php?p=01>>.

[54] *Hrad Bouzov*. [online]. Hrad-bouzov.cz, 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.hrad-bouzov.cz/>>.

[55] *Hrad Šternberk*. [online]. Hrad-sternberk.cz, 2008-2009. Dostupný z WWW: <<http://www.hrad-sternberk.cz/homepage.html>>.

[56] *Hrady a zámky Olomouckého kraje*. [online]. Atlasceska.cz, 2007-2009. Dostupný z WWW: <<http://www.atlasceska.cz/olomoucky-kraj/hrady-a-zamky/>>.

[57] *Zámek Velké Losiny*. [online]. Hrady.cz, 1995-2010. Dostupný z WWW: <<http://www.hrady.cz/index.php?OID=1729>>.

[58] *Zámek Úsov*. [online]. Pruvodce.com, 2000-2008. Dostupný z WWW: <<http://www.pruvodce.com/usov/>>.

[59] *Svatý Kopeček*. [online]. Svaty-kopecek.cz, 2008. Dostupný z WWW: <<http://www.svaty-kopecek.cz/bazilika>>.

[60] *Klášterní Hradisko*. [online]. Olomoucky-kraj.com, 2006. Dostupný z WWW: <<http://www.olomoucky-kraj.com/object.php?object=9>>.

[61] *Vojenská nemocnice Olomouc*. [online]. Vnol.cz, 2008. Dostupný z WWW: <<http://www.vnol.cz/cs/uvodni-stranka/klaster-ni-hradisko/>>.

[62] *Dům sv. Václava*. [online]. Spqo.cz, 2009-2010. Dostupný z WWW: <<http://www.spqo.cz/content/dom-sv-vaclava>>.

- [63] *Ruční papírna Velké Losiny*. [online]. Muzeumpapiru.cz, 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.muzeumpapiru.cz/cz/rucni-papirna/historie/>>.
- [64] *Dlouhé Stráně*. [online]. Jeseniky.net, 2002-2010. Dostupný z WWW: <<http://www.jeseniky.net/index.php?obl=1&kat=11&sluz=81&pol=1943>>.
- [65] *Přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně*. [online]. Dlouhe-strane.cz, 2009. Dostupný z WWW: <<http://www.dlouhe-strane.cz/>>.
- [66] *Olomoucký orloj*. [online]. Topvylet.cz, 2009. Dostupný z WWW: <<http://www.topvylet.cz/index.php?detail=1302>>.
- [67] *Priessnitzovy léčebné lázně*. [online]. Priessnitz.cz, 2006. Dostupný z WWW: <http://www.priessnitz.cz/article.php?content=priessnitz_news&id=2>.
- [68] *Lázně Jeseník*. [online]. Ok-tourism.cz, 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.ok-tourism.cz/jeseniky/cil/493/>>.
- [69] *Lázně Karlova Studánka*. [online]. K.studanka.cz, 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.k.studanka.cz/vse-o-laznich/>>.
- [70] *Lázně Velké Losiny*. [online]. Lazne-losiny.cz, 2008. Dostupný z WWW: <<http://www.lazne-losiny.cz/page/69238.o-nas/>>.
- [71] *Lázně Teplice nad Bečvou*. [online]. Ltnb.cz, 2008. Dostupný z WWW: <<http://www.ltnb.cz/stranky/o-laznich.htm>>.
- [72] *Město Olomouc*. [online]. Olomouc-tourism.cz, 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.olomouc-tourism.cz/?>>.
- [73] *Olomouc*. [online]. Portalolomouc.cz, 2008-2010. Dostupný z WWW: <<http://www.portalolomouc.cz/>>.
- [74] *Šternberk*. [online]. Sternberk.eu, 2007. Dostupný z WWW: <http://www.sternberk.eu/index_web.php?jazyk=cz&sekce=turista&kategorie_1=kulturni-akce>.
- [75] *Šumperk*. [online]. Sumperk.cz, 2000-2010. Dostupný z WWW: <<http://www.infosumperk.cz/cs/mesto-sumperk/sumperk.html>>.
- [76] *Litovel*. [online]. Litovel.eu, 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.litovel.eu/o-meste/o-meste-litovel.html>>.
- [77] *Prostějov*. [online]. Mestopv.cz, 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.mestopv.cz/cz/turista/>>.
- [78] *Prerov*. [online]. Mu-prerov.cz, 2000-2010. Dostupný z WWW: <<http://www.mu-prerov.cz/cs/o-prerove/>>.
- [79] *Bobová dráha - Petříkov*. [online]. Kaste.cz, 2010. Dostupný z WWW:

<<http://www.kaste.cz/>>.

[80] *Lanové centrum Proud*. [online]. Lanovecentrum.cz, 2008. Dostupný z WWW: <<http://www.lanovecentrum.cz/>>.

[81] *ZOO Olomouc*. [online]. Zoo-olomouc.cz, 2008. Dostupný z WWW: <<http://zoo-olomouc.cz/app/uvod/1>>.

[82] *SWOT analýza*. [online]. Wikipedia.cz, 2010. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/SWOT>>.

[83] *Propagační materiály Olomouckého kraje*. [online]. Kr-olomoucky.cz, 2010. Dostupný z WWW: <http://www.kr-olomoucky.cz/OlomouckyKraj/Cestovni+ruch/Propaga%C4%8Dn%C3%AD+materi%C3%A1ly/Pr%C5%AFvodce+po+nejkr%C3%A1sn%C4%9Bj%C5%A1%C3%ADch+m%C3%ADslech+Moravy+a+Slezska_CZ.htm?lang=CZ>.

[84] *Pěší a cykloturistika v Olomouckém kraji*. [online]. Ok-tourism.cz, 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.ok-tourism.cz/jeseniky/trasa/typ/cyklo/>>.

[85] *Cyklostezky v ČR*. [online]. Cyklotoulky.cz, 2005-2010. Dostupný z WWW: <<http://www.cyklotoulky.cz/clanky/clanky-display/cyklostezky/ceska-republika/cyklostezky-na-uzemi-cr/00255/>>.

SEZNAM ZKRATEK

AČCKA	Asociace cestovních kanceláří a agentur
ATIC	Asociace turistických informačních center
aj.	a jiné
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
°C	stupeň Celsia
cca	asi, zhruba
celk.	celková, celkové
CR	cestovní ruch
ČCCR	Česká centrála cestovního ruchu
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ETAG	European Tourism Group
ETC	European Travel Comission
fyz.	fyzický, fyzické
ha	hektar
HDP	hrubý domácí produkt
HO.RE.KA	Sdružení podnikatelů v pohostinství a cestovním ruchu
CHKO	chráněná krajinná oblast
Kč	korun českých
KČT	Klub českých turistů
km	kilometr
km ²	kilometr čtvereční
m	metr
mil.	milion
mld.	miliarda
mm	milimetr
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
m n. m.	metr nad mořem
MTZ	materiálně technická základna
např.	například
NUTS	Nomenclature of Units for Territorial Statistics

NPP	Národní přírodní památka
NPR	Národní přírodní rezervace
obr.	obrázek
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development
os.	osoba
OSN	United Nations Organization
popř.	popřípadě
PP	Přírodní památka
PR	Přírodní rezervace
prac.	pracovní
př. n. l.	před naším letopočtem
s.	strana
SPQO	Senatus populus que Olomucensis
stol.	století
tis.	tisíc
tj.	to je
TSA	Tourism Satelite Account
tzv.	takzvaný
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNWTO	United Nations World Tourism Organization“
viz.	videre licet („lze vidět“)
VPM	volné pracovní místo
WTO	World Tourism Organization
WTTC	World Travel and Tourism Council
WWW	World Wide Web
ŽP	životní prostředí

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 30. dubna 2010

.....
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:
Gagarinova 2390/21, 787 01 Šumperk

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 - Turistické regiony a oblasti České republiky

Příloha č. 2 - Mapy Olomouckého kraje

Příloha č. 3 - Olomoucký kraj v číslech

Příloha č. 4 - Obrazová galerie Olomouckého kraje

Příloha č. 5 - Vybrané propagační materiály Olomouckého kraje

Příloha č. 1

Mapa 1: Nové rozdělení turistických regionů

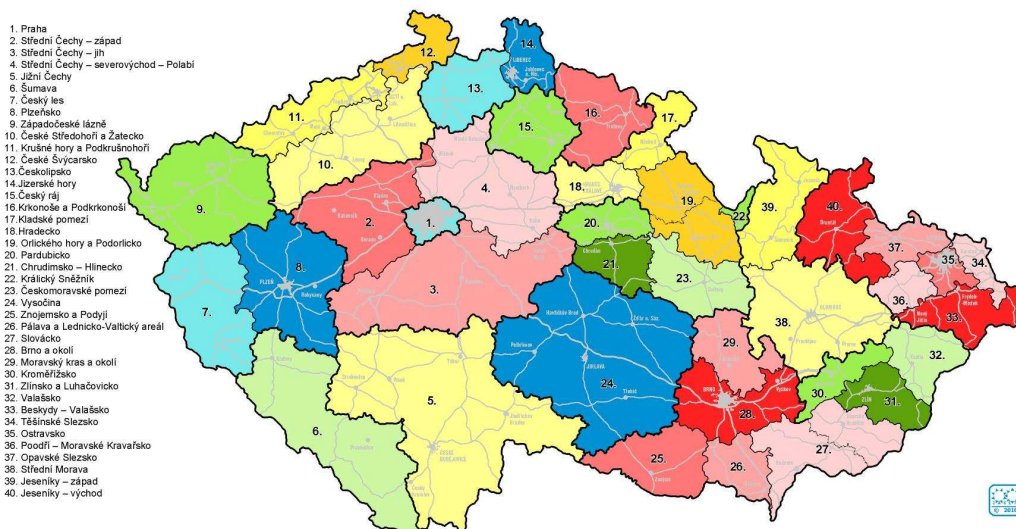
Turistické regiony České republiky

ČCCR – CzechTourism zveřejnila novou mapu turistických regionů. Nové rozdělení turistického potenciálu České republiky se opírá o 17 regionů a 40 oblastí. Mapa obsahuje 17 turistických regionů oproti 15 v mapě minulé. Navýšení počtu je způsobeno potřebami regionu Východní Morava, rozdělením turistického regionu Východní Čechy na dva – Východní Čechy a Královéhradecko. Změnila se také hranice některých regionů či názvy.

Mapa 2: Turistické oblasti České republiky

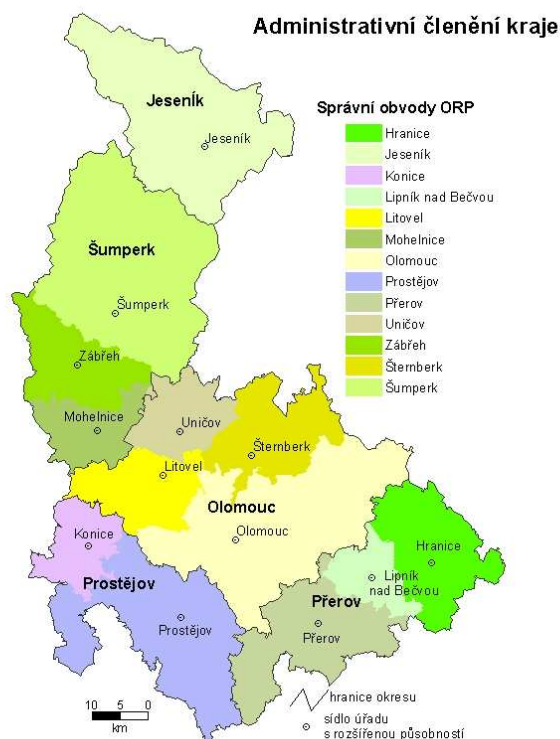
Turistické oblasti České republiky

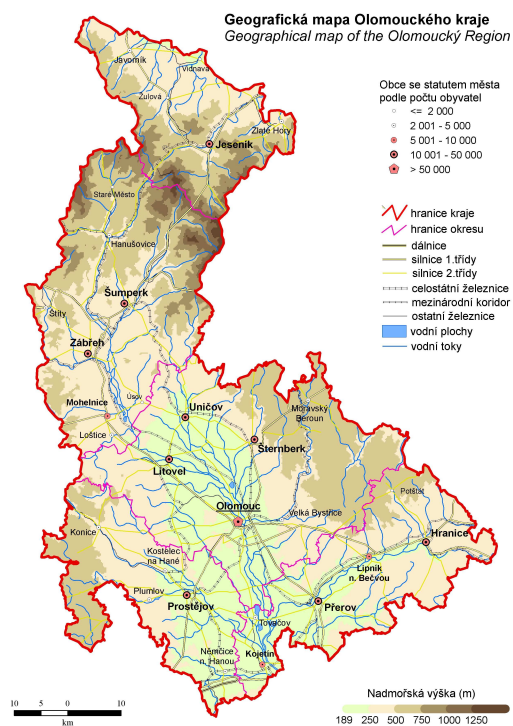
Zdroj: [43]

Příloha č. 2

Mapa 3: Administrativní členění Olomouckého kraje

Mapa 4: Olomoucký kraj z geografického hlediska

Zdroj: [44]

Příloha č. 3 - Olomoucký kraj v číslech

Tabulka č. 1: Meziokresní srovnání vybraných ukazatelů (k 31.12.2009)

Ukazatel	Kraj celkem	Okresy				
		Jeseník	Šumperk	Olomouc	Přerov	Prostějov
ZÁKLADNÍ ÚDAJE						
Rozloha v km ²	5 267	719	1 313	1 620	845	770
Obce	398	24	77	96	104	97
Části obcí	767	63	162	232	152	158
OBYVATELSTVO						
Živě narození	7 134	437	1 369	2 681	1 405	1 242
Zemřelí	6 705	429	1 238	2 313	1 434	1 291
Přistěhovalí	3 822	434	792	2 271	1 126	1 059
Vystěhovalí	4 347	591	1 031	2 135	1 495	955
Počet obyvatel	642 041	41 255	124 405	231 843	134 324	110 214

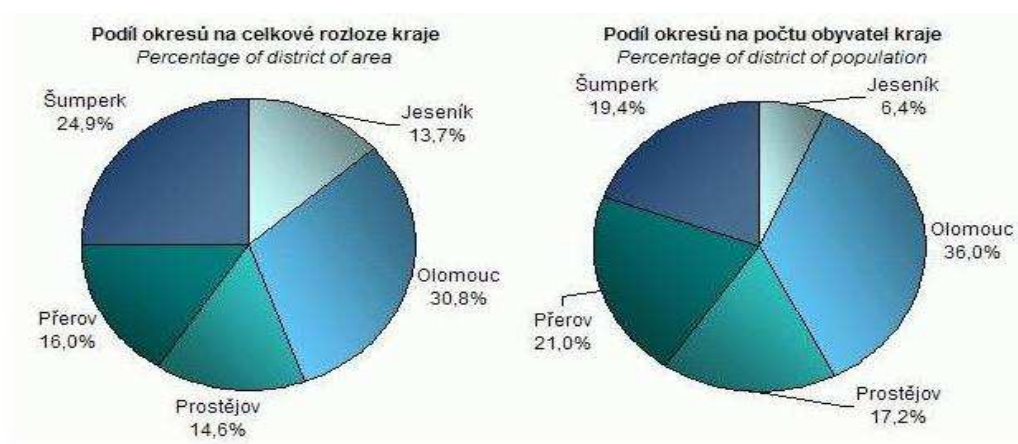
Zdroj: [44], autorem upraveno

Tabulka č. 2: Olomoucký kraj-využití půdy (zemědělství)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Celková výměra (ha)	526 689	526 678	526 677	526 686	526 664	526 658
zemědělská půda	282 393	281 992	281 589	281 089	280 813	280 517
orná	210 635	210 171	209 644	209 174	208 740	208 421
zahrady	12 091	12 096	12 107	12 096	12 105	12 108
ovocné sady	2 849	2 831	2 821	2 793	2 783	2 829
chmelnice	1 060	1 016	1 020	1 020	1 031	1 028
vinice	16	16	16	16	16	16
trvalé travní porosty	55 742	55 862	55 981	55 990	56 136	56 114
nezemědělská půda	244 295	244 685	245 088	245 597	245 852	246 140
lesní pozemky	182 877	183 008	183 089	183 217	183 300	183 423
vodní plochy	5 693	5 737	5 765	5 808	5 819	5 850
zastavěné plochy a nádvoří	8 251	8 245	8 254	8 269	8 281	8 295
ostatní plochy	47 475	47 695	47 980	48 303	48 452	48 572

Zdroj: [33], autorem upraveno

Obr. č. 1: Územní srovnání okresů Olomouckého kraje

Zdroj: [44]

Tabulka č. 3: Srovnání zaměstnanosti a průměrné mzdy v krajích ČR (k 31.12.2009)

	<i>Počet zaměstnanců (fyzické os.) v tis.</i>	<i>Průměrná hrubá mzda (v Kč)</i>
Česká republika	3 960,5	22 724
Kraje:		
Hl. m. Praha	1 093,0	28 473
Středočeský	356,7	21 944
Plzeňský	191,1	21 403
Jihomoravský	421,9	21 165
Moravskoslezský	400,4	20 804
Ústecký	232,8	20 645
Liberecký	129,4	20 324
Královéhradecký	172,6	19 894
Jihočeský	201,0	19 821
Vysočina	153,5	19 698
Pardubický	157,0	19 613
Olomoucký	179,1	19 532
Zlínský	188,5	19 392
Karlovarský	83,3	19 016

Zdroj: [44], autorem upraveno

Tabulka č. 4: Mezikrajové srovnání obyvatelstva a rozlohy (k 31.12.2009)

	Kraj													
	Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Rozloha v km ²	496	11 015	10 057	7 561	3 314	5 335	3 163	4 759	4 519	6 795	7 195	5 267	3 964	5 426
Počet obyvatel	1 249 026	1 247 533	637 643	571 863	307 636	836 198	439 027	554 402	516 329	514 992	1 151 708	642 041	591 042	1 247 373
Hustota osídlení (obyv./km ²)	2518,07	113,26	63,41	75,63	92,82	156,75	138,80	116,51	114,27	75,78	160,06	121,91	149,12	229,87
Průměrný věk	41,6	40	40,5	40,8	39,8	39,6	40	40,9	40,4	40,3	40,8	40,5	40,7	40,2
Obce	1	1 145	623	501	132	354	215	448	451	704	673	398	305	299

Zdroj: [45], autorem upraveno

Tabulka č. 5: Nezaměstnanost dle krajů ČR (k 31.12.2009)

	<i>Uchazeči o zaměstnání</i>	<i>Míra registrované nezaměstnanosti (v %)</i>
ČR celkem	539 136	9,24
Kraje:		
Hl. m. Praha	29 865	3,66
Středočeský	49 144	7,01
Jihočeský	27 530	7,78
Královéhradecký	23 373	7,97
Plzeňský	26 802	8,16
Pardubický	26 817	9,58
Vysočina	28 566	10,25
Jihomoravský	65 944	10,59
Zlínský	33 836	10,83
Karlovarský	19 337	11,07
Liberecký	26 273	11,24
Moravskoslezský	80 581	12,14
Olomoucký	41 092	12,19
Ústecký	59 976	13,61

Zdroj: [44], autorem upraveno

Tabulka č. 6: Srovnání nezaměstnanosti okresů Olomouckého kraje (k 31.12.2009)

<i>Okres</i>	<i>Uchazeči o zaměstnání</i>	<i>Míra registrované nezaměstnanosti (v %)</i>	<i>Pořadí okresů v ČR</i>
Prostějov	5 889	9,87	41
Olomouc	13 876	11,23	52
Přerov	8 710	12,33	59
Šumperk	9 208	14,60	71
Jeseník	3 409	16,91	77

Zdroj: [44], autorem upraveno

Tabulka č. 7: Srovnání zdravotní péče v krajích ČR (k 31.12.2008)

	<i>Lékaři</i>	<i>Obyvatelé na 1 lékaře</i>	<i>Počet nemocnic</i>
Česká republika	44 382	235	192
Kraj:			
Hl. m. Praha	8 958	137	28
Středočeský	3 826	318	25
Jihočeský	2 466	257	9
Plzeňský	2 499	227	10
Karlovarský	1 198	258	5
Ústecký	2 895	288	20
Liberecký	1 557	280	8
Královéhradecký	2 450	226	11
Pardubický	1 910	269	10
Vysočina	1 796	286	6
Jihomoravský	5 321	215	22
Olomoucký	2 673	240	9
Zlínský	2 131	277	11
Moravskoslezský	4 702	266	18

Zdroj: [44], autorem upraveno

Tabulka č. 8: Návštěvnost krajů ČR dle ubytovaných (k 31.12.2009) [47]

	<i>Počet hostů</i>		<i>Počet přenocování</i>		<i>Průměrná délka pobytu</i>	
	<i>Celkem</i>	<i>Cizinci</i>	<i>Celkem</i>	<i>Cizinci</i>	<i>Celkem</i>	<i>Cizinci</i>
ČR	11 985 909	6 032 370	36 662 192	17 746 893	3,1	2,9
Kraje:						
Hl. město Praha	4 346 839	3 808 959	11 218 200	10 154 505	2,6	2,7
Středočeský	645 443	148 183	1 713 592	367 177	2,7	2,5
Jihočeský	917 033	283 187	2 855 936	652 033	3,1	2,3
Plzeňský	478 995	144 287	1 428 491	340 283	3,0	2,4
Karlovarský	666 094	456 726	4 189 554	3 040 195	6,3	6,7
Ústecký	335 939	104 906	977 086	267 192	2,9	2,5
Liberecký	652 987	165 482	2 344 293	643 041	3,6	3,9
Královéhradecký	810 136	223 961	3 140 596	840 884	3,9	3,8
Pardubický	320 972	46 503	954 211	122 057	3,0	2,6
Vysočina	358 863	47 797	927 620	103 508	2,6	2,2
Jihomoravský	1 041 492	348 076	2 063 247	591 932	2,0	1,7
Olomoucký	377 200	81 777	1 443 050	177 355	3,8	2,2
Zlínský	448 222	59 236	1 555 059	166 081	3,5	2,8
Moravskoslezský	585 694	113 290	1 851 257	280 650	3,2	2,5

Tabulka č. 9: Kapacity hromadných ubytovacích zařízení dle krajů ČR (k 31.12.2009)

	<i>Počet zařízení</i>	<i>Počet pokojů</i>	<i>Počet lůžek</i>	<i>Počet lůžek na km²</i>
ČR	7 557	181 026	463 087	5,87
Kraje:				
Hl. město Praha	653	38 646	83 132	167,60
Středočeský	529	11 258	30 024	2,73
Jihočeský	974	17 729	50 656	5,04
Plzeňský	488	9 675	26 664	3,53
Karlovarský	400	14 299	29 149	8,80
Ústecký	377	7 197	19 243	35,97
Liberecký	835	14 246	41 503	13,12
Královéhradecký	958	16 020	45 192	9,50
Pardubický	359	7 170	20 544	4,55
Vysočina	354	6 706	19 532	2,87
Jihomoravský	507	13 032	32 260	4,48
Olomoucký	338	7 376	19 127	3,63
Zlínský	338	7 741	20 126	5,08
Moravskoslezský	447	9 931	25 935	4,78

Zdroj: [47], autorem upraveno

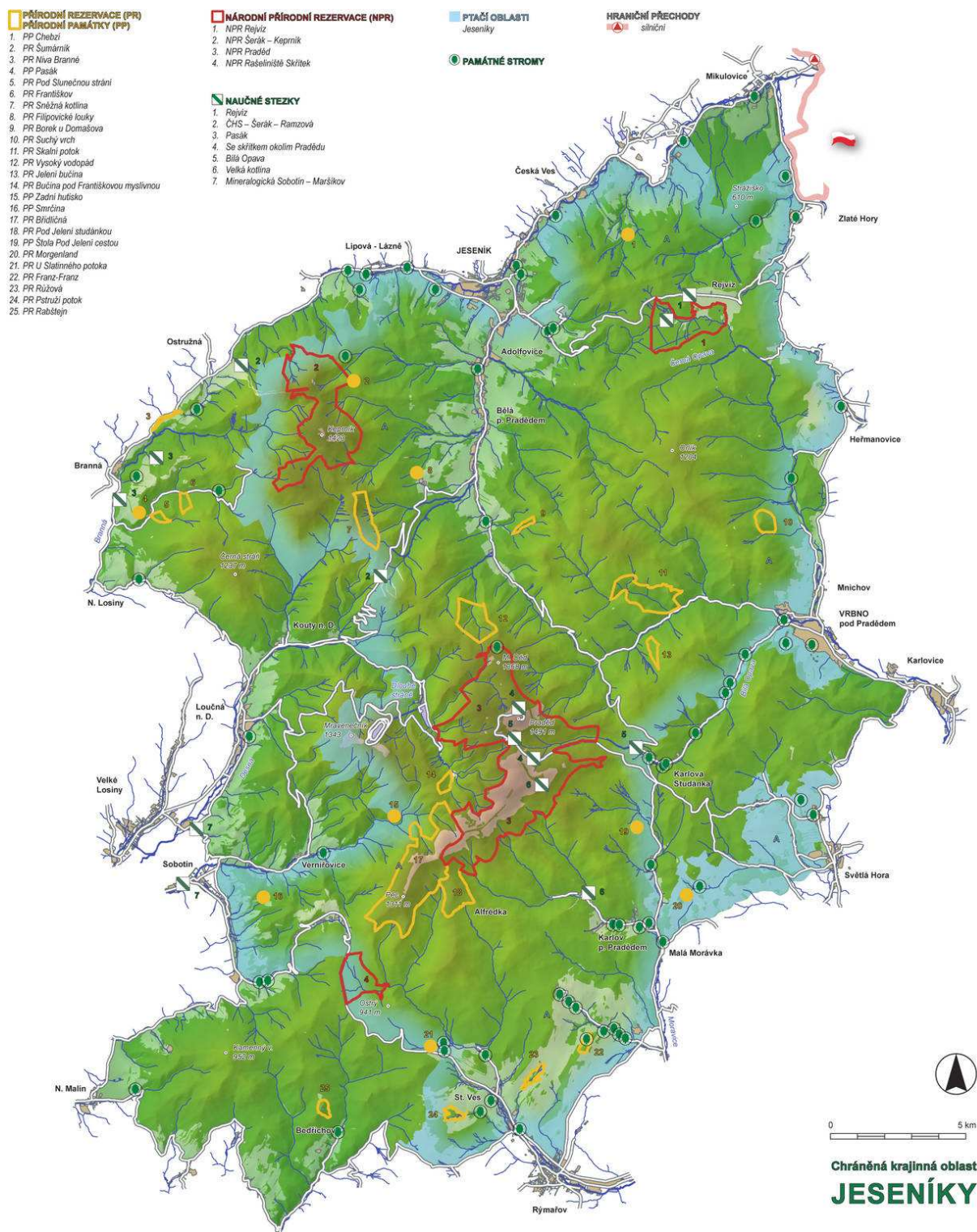
Tabulka č. 10: Podnikatelské struktury stravování a pohostinství v ČR (k 30.9.2009)

	<i>Fyzické osoby</i>	<i>Právnícké osoby</i>	<i>Celkem</i>
Restaurace, stánky, mobilní zařízení	98 022	8 946	106 968
Pohostinství	339	139	478
Cateringové a ostatní stravovací služby	117	320	437

Zdroj: [47], autorem upraveno

Příloha č. 4 - Obrazová galerie Olomouckého kraje

Obr. č. 1: CHKO Jeseníky

Zdroj: [48]

Obr. č. 2: CHKO Litovelské Pomoraví (ramena řeky Moravy)

Obr. č. 3: CHKO Litovelské Pomoraví (tůň v PR Plané Loučky)

Zdroj: [49]

Obr. č. 4: Mladečské jeskyně

Obr. č. 5: Javoříčské jeskyně

Zdroj: [50]

Obr. č. 6: Arboretum Bílá Lhota

Obr. č. 7: Arboretum Bílá Lhota

Zdroj: [51]

Obr. č. 8: Arboretum „Přírodní ráj“

Zdroj: [53]

Obr. č. 9: Hrad Bouzov

Obr. č. 10: Hrad Bouzov-letecký pohled

Zdroj: [54]

Obr. č. 11: Zámek Náměšť na Hané

Zdroj: [56]

Obr. č. 12: Zámek Velké Losiny

Zdroj: [57]

Obr. č. 13: Zámek Úsov

Zdroj: [58]

Obr. č. 14: Svatý Kopeček-chrám Navštívení Panny Marie

Zdroj: [59]

Obr. č. 15: Klášterní Hradisko

Zdroj: [61]

Obr. č. 16: Dóm sv. Václava v Olomouci

Zdroj: [62]

Obr. č. 17: Ruční papírna Velké Losiny

Zdroj: [63]

Obr. č. 18: Dlouhé Stráně

Zdroj: [64]

Obr. č. 19: Olomoucký orloj

Zdroj: [66]

Obr. č. 20: Priessnitzovy léčebné lázně

Zdroj: [68]

Obr. č. 21: Lázně Karlova Studánka [69]

Obr. č. 22: Areál lázeňského parku - Velké Losiny

Zdroj: [70]

Obr. č. 23: Sloup Nejsvětější Trojice-Olomouc

Obr. č. 24: Arionova kašna-Olomouc

Zdroj: [72]

Obr. č. 25: Prostějov-Nová radnice

Zdroj: [77]

Obr. č. 26: Litovelská radnice

Zdroj: [76]

Obr. č. 27: Šumperská radnice

Obr. č. 28: Geschaderův dům Šumperk

Zdroj: [75]

Obr. č. 29: Letní bobová dráha-Petřikov

Zdroj: [79]

Obr. č. 30: Vyhlídková věž-ZOO Olomouc

Zdroj: [81]

Příloha č. 5 - Vybrané propagační materiály Olomouckého kraje

Obr. č. 1: 100 důvodů proč navštívit Střední Moravu a Jeseníky

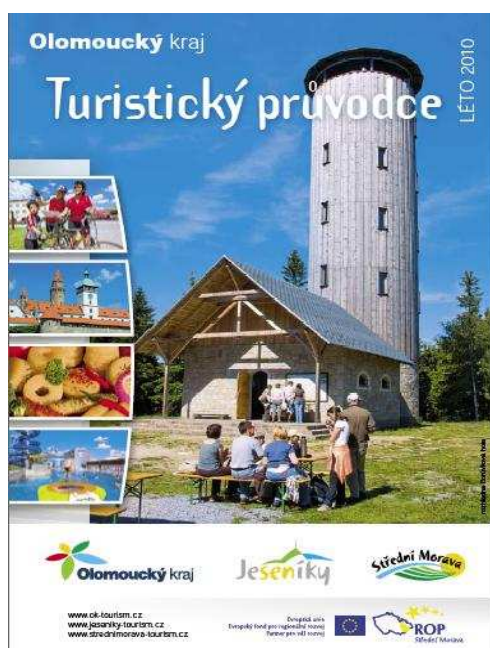
Zdroj: [83]

Obr. č. 2: Jeseníky a Střední Morava - léto 2010

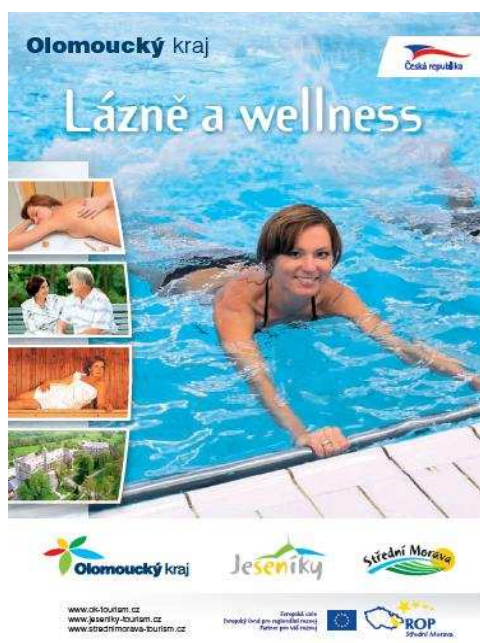
Zdroj: [83]

Obr. č. 3: Turistický průvodce Olomouckého kraje

Zdroj: [83]

Obr. č. 4: Lázně a wellness v Olomouckém kraji

Zdroj: [83]